

NOUL LITERATOR

CULTURĂ • ARTĂ • LITERATURĂ

An XV, Nr. 60, decembrie 2025

APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 60, decembrie 2025

**APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN
ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ȘTEFAN VLĂDUȚESCU

Secretar GEORGE GEAFIR

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Dan Ionescu

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Tudor Nedelcea

Florentin Popescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

George Geafir - Redactor

Ion Dulugeac - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Constantin Istrate

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-339

Gelu Negrea

MOARTEA ARTEI – O SIMPLĂ METAFORĂ APOCALIPTICĂ?

Unul dintre cele mai interesante personaje din fabuloasele povestiri ale scriitorului argentinian Jorge Luis Borges (despre am mai scris și cu alt prilej), se numește Ireneo Funes și este un adolescent care se deosebește de semenii săi printr-o bizară relație cu timpul: el poate preciza oricând ce moment al zilei este fără să consulte vreun ceasornic. Un banal accident de călărie îl preschimbă însă pe băiețandru în omul cu cea mai prodigioasă memorie din toți câți au trăit vreodată pe planeta Pământ: el reține absolut tot ce a văzut sau și-a imaginat în integralitatea clipei vieții sale, cu detalii de o precizie și o acuratețe înspăimântătoare. O spune Borges însuși:

„...Memoria și percepția sa erau infailibile. [...] Funes nu numai că-și amintea fiecare frunză, din fiecare copac, din fiecare munte, ci fiecare din datele când a privit-o sau și-a închipuit-o. Știa forma norilor australi din ziua de treizeci aprilie o mie opt sute optzeci și doi și putea s-o compare cu nervurile unei cărți din hârtie spaniolă pe care o privise o singură dată sau cu creștele de spumă pe care o vâslă le-a ridicat pe Rio Negro în ajunul luptei de la Quebrach”.

Ireneo Funes moare la douăzeci și unu de ani.

Dintr-o perspectivă hermeneutică, a decodificării și interpretării simbolurilor narrative, consider că putem vedea în viața și moartea eroului borgesian o semnificativă alegorie a artei. Poate și a destinului ei catastrofal într-o lume ce se conturează la întâlnirea cu orizonturi istorice nu foarte îndepărtate. Căci, mă întreb: oare fenomenala memorie a lui Ireneo Funes nu este, cumva, figurația epică a ceea ce numim îndeobște arta universală – respectiv, un gigantic depozit de imagini-unicat, sensibile, indestructibile și, mai ales, irepetabile, reunite într-o coexistență perpetuă și simultană? Dacă vă irită cumva cuvântul „depozit”, țineți-vă firea: Ireneo Funes recurge la termeni încă mai duri. El proclamă neîndurător (și s-ar putea să știe ce vorbește):

„Memoria mea, domnule, este asemeni unui depozit de gunoi”

Și arta, și memoria lui implacabilă au întrînsese ceva suprauman, o dimensiune magică și un numitor comun: unicitatea. Există o singură *Mona Lisa*, un singur *Război și pace*, un singur *Hamlet*, doar o *Capela Sixtina*, o *Simfonia a IX-a*, un *Lacul lebedelor*, o *Crimă și pedeapsă*, un singur *Citizen Kane* și un *Crucișător Potemkin*, numai o *Divina commedia*, la fel cum imaginile (reale sau închipuite) din memoria personajului lui Borges nu admit duplicate sau metamorfoze. Funes afirmă, implicit, superioritatea numerică (dar nu numai...) a reprezentărilor artei în raport cu posibilitățile limitate de percepție ale indivizilor, acestea din urmă chiar însumate fiind:

„Eu singur am mai multe amintiri decât toți oamenii de când e lumea lume”.

Nu și cu disponibilitățile de teaurizare ale artei, însă. Când Ireneo Funes, pe urmele de secol XVII ale lui John Locke, imaginează

„o limbă imposibilă, în care fiecare lucru individual, fiecare piatră, fiecare pasăre ar fi avut un nume propriu”, el reinventează strălucitor arta care nu este altceva decât modul demiurgic de a da un nume propriu fiecărui lucru individual și de a-l scoate astfel de sub tirania categorialului abstract și a repetitivității.

Ceea ce le apropie însă în cel mai înalt grad este imuabilitatea, neschimbarea, abstragerea lor din eterna mișcare a naturii și a lumii. Dacă Mihail Bahtin are dreptate atunci când afirmă că în toate cele există un impuls obscur spre înainte, un „ce” care împinge lucrurile de la simplu la complex într-un proces continuu de restructurare și adaptare în care Herder, de exemplu, identifică legea universală a progresului neîntrerupt al civilizației umane, putem glosa profitabil pe tema locului artei în această perpetuă devenire.

Considerând chiar amendabilă concepția lui Herder privind mecanica progresului istoric, trebuie să concedem că, în materie de civilizație, cel puțin, progresul există, este perceptibil intuitiv, inclusiv la o evaluare oricât de empirică sau de simplistă, conferind sens și substanță noțiunii de diacronie. Grosso modo vorbind, progresul omenirii înseamnă evoluția de la peșteră și totem la Bauhaus și *Sagrada Familia*, de la arcul cu săgeată la racheta balistică intercontinentală, de la cal și călăreț la trenul de mare viteză, de la cvadrigă la Rolls Royce, de la abac la ordinator, de la desenele rupestre de la Altamira la transmiterea imaginii la distanță pe care o numim televiziune, de la raza de lumină care însuflețește-

te retina șamanului la laser, de la poteca silvestră la autostrada modernă, de la tiparul cu litere de lemn al lui Gutenberg la tipografiile digitale etc., etc.

Dar, atenție: nu înseamnă și saltul de la *Oedip rege* la *Regele moare*, de la *Antigona* la *Anna Karenina*, de la statuia lui Zeus de Phidias la *Pietă* a lui Michelangelo Buonarroti, de la *Colonna lui Traian* la *Coloana infinitului*, de la *Anotimpurile* lui Vivaldi la *Amurgul zeilor* de Richard Wagner sau de la Platon la Jacques Derrida. Pentru motivul simplu că un asemenea salt organic nu există.

Spre deosebire de valorile civilizației, care sunt perisabile și perfectibile, care se erodează în timp, fiind înlocuite cu altele, mai performante, valorile artistice rămân încremenite în proiectul inițial, nu suferă transformări sau ameliorări. Nu am în vedere aici, se-nțelege, zăcămintele de virtualități interpretative pe care le secretă opera ca „permanentă hemoragie” de sensuri, cum spune Roland Barthes, care conține în ea însăși „aptitudinea de a fi trădată”, apud Robert Escarpit, ci variantele materiale, obiectuale ale artei. Acestea coexistă de veacuri, ceea ce reprezintă o abatere neobișnuită de la însăși condiția naturală a tot ceea ce Aristotel desemna prin noțiunea de *phainomenon*.

Natura și civilizația sunt selective; arta este cumulativă. Mai mult: cea din urmă riscă să se sufocă prin acumulare continuă, reiterând astfel destinul eroului lui Borges care moare tocmai pentru că este incapabil să uite – deci, să selecteze, să se debaraseze de inutil, să reziste la invazia cantitativă a nesfârșitei suite de imagini care îl asaltează. Noi am putea oare să ne reprezentăm o omenire care a depozitat toate obiectele din care s-a constituit civilizația sa materială? Toate cvadrigile, caleștile, șaretele, velocipedele și cele dintâi automobile; toate colibele, căsuțele, conacele și palatele; toate bisericuțele și catedralele, toate uneltele de arat din preistorie și cele din generațiile următoare, toate zmeiele, planoarele, dirijabilele și parașutele, toate armele, de la arcul și săgeata primitive la arbaletă și de la flinta cu cremene până la rachetele intercontinentale, plus coifurile, armurile și vestele antiglonț; toate veșmintele, de la frunza de viță până la bikini (aici nu se semnalează cine știe ce evoluție, dar în fine...) etc., etc. (Desigur, nu pentru a fi folosite, ci cu valoare arheologică și muzeistică). E de conceput? Ar fi sinucigaș.

Comparați aceasta cu nebunia de a conserva tot ce s-a creat în materie de artă de-a lungul mileniilor, adăugând jubilația provocată de descoperirea oricărui fragment de text scris, de exemplu. Și nu neapărat de autori consacrați.

Argumentul că, spre deosebire de natură, arta produce doar unicate refractare la interșanjabilitate și substituție, este, esențialmente, fals. Nici natura nu promovează produse de serie: nu există ființe umane absolut identice, după cum nu există nici fulgi de nea, flori, copaci, fulgere sau pești trași la un șapirograf cosmic.

Într-un fel, prin conservatorismul său immanent, arta este anti-progresistă. Și nenaturală, pentru că eludează legile obiective ale darwinismului. Când din tot ceea ce există, câte ceva este permanent eliminat pentru a face loc unui altceva – mai valoros, mai performant, mai eficient –, persistența unui spațiu care metabolizează doar prin adăugare de noi elemente îl condamnă pe acesta la auto-asfixiere. Oricât de scandalosă la prima vedere, opinia lui G. Călinescu conform căreia incendiarea bibliotecii din Alexandria a reprezentat un gest mai mult decât necesar, un veritabil imperativ istoric nu este nici măcar o formă de paradox. La modul propriu, fără așa-numitul sacrilegiu ignifug, mentalul viitoare Europei intelectuale risca să încremenească în capcana ademenitoare a unei memorii culturale gigantice și strivitoare, care ar fi interzis, prin prestigiul său, orice pas înainte. Moartea artei ar putea fi și altceva decât o simplă metaforă apocaliptică.

Ideea-contraargument că arta funcționează în conformitate cu legități proprii, specifice, altele decât cele naturale, ține de narcisismul autoreferențial și iluzoriu al domeniului. Ca, de altfel, și plasarea artei între valorile umane vitale, fundamentale, indispensabile, cu toate că, în raport cu realitatea pe care încearcă s-o reconfigureze, nu este decât un secundar epifenomen. Sau o epifanie. Uneori, frumoasă.

Dar asta e, deja, altă poveste... O poveste pe care un geniu artistic precum Constantin Brâncuși o prelungește într-o aserțiune devenită celebră pentru că emana de la o personalitate celebră:

„Eu am făcut piatra să cânte pentru omenire”.

Eliberându-ne de magia semanticii și de frumusețea metaforei, și privind lucrurile dintr-o perspectivă realist-terestră nu putem să nu ne întrebăm: dar de ce, mă rog, trebuia făcută să cânte biata piatră? Nu asta este jobul ei. Nici menirea.

Cu cântatul e de-ajuns să se ocupe păsările, muzicienii, fanfara regimentului, nu pietrele.

Cât privește ideea că inutila aberație reprezintă un dar pentru omenire, ea ține de nombriismul propriu artiștilor care, de mii de ani, se îmbătoșează să creadă că tot ce produc ei constituie o binecuvântare pentru semenii lor. Îmi pare rău, dar își fac iluzii.

E adevărat, artiștii au învățat să-și vândă excelent marfa, ceea ce n-o face însă mai prețioasă în valoare absolută. Doar mai scumpă, atât tot.

Omenirea n-a mers înainte nici datorită, nici măcar odată cu arta. Cei care încearcă să convingă lumea de contrariu sunt artiștii înșiși, ajutați, după posibilități, de intelectualii care, neputând fi și ei artiști, se agață ca niște milogi metafizici de zdrențele gloriei celor dintâi. Glorie nemeritată și cu nimic justificată, de altfel, însă dorită cu ardoare pentru că le satisface tuturor apetitul apartenenței la cea mai jalnică formă de elitism. Și asta pentru că, într-un fel sau altul, arta s-a ocupat și continuă să se ocupe exact cu erezia lui Brâncuși: a face piatra să cânte. Gest iconoclast și întors împotriva lui Dumnezeu căci El a stabilit un loc și un rost pentru toate cele. Rost pe care artiștii îl contestă, inventând de capul lor tot felul de aiureli finaliste.

Ergo: arta este ori a-tee, ori anti-tee de-a dreptul. Nu pentru imoralitate ar fi trebuit să ceară, prin urmare, Platon alungarea poezilor din cetate, ci pentru impertinența lor de a se opune ordinii divine. Ceea ce e mult mai grav fiindcă morala e a oamenilor, iar ordinea lumii e a zeilor.

Mihaela Albu

TOATĂ VIAȚA CU DORUL IMENS DE ȚARĂ

„Exilul de după exil” sau despre Vintilă Horia¹ și imposibila întoarcere

Mărturisesc dintru început că sintagma „exil de după exil”, paradoxală într-un fel, nu mi aparține, preluând-o din mai multe surse. Decodarea se va face însă, de la sine, pe parcurs.

Dar mai întâi câteva cuvinte despre exil, mai concret spus *exilul anticomunist*, despre plecarea din România căzută sub tutela sovietică – sub o formă sau alta – a intelectualilor (în majoritate intelectuali!). Această plecare/ emigrare a însemnat nu numai căutarea unui loc în care să nu le fie amenințată libertatea fizică, dar mai ales unde să li se permit libertatea de exprimare, *libertatea cuvântului*. Și astfel, în țările occidentale unde s-au stabilit, „acești puțini scriitori din străinătate au totuși ceea ce de mult nu mai au scriitorii din țară: *libertatea de a scrie și de a publica*”, se arăta chiar în editorialul numărului

¹ Vintilă Horia, romancierul, poetul, eseistul, profesorul, apreciat la cele mai înalte standarde în țări ca Spania, Franța, Italia, Argentina ș.a., s-a născut în data de 18 decembrie 1915 la Segarcea, astăzi oraș aflat la 20 de km de Craiova, unde tatăl său era inginer agronom. „Prin ascendența paternă se trăgea din aromâni, iar din partea mamei – moldoveancă, avea și o rădăcină poloneză”, aflăm din notele biografice pe care le inserează Mihai Neagu Basarab în articolul intitulat „A (re)deveni român”. (v. *Origini*, 4-5, mai, 2010, p. 5) După studii și afirmare în țară, în 1940 este numit atașat de presă la Roma, cu sprijinul lui Nichifor Crainic, dar este revocat în perioada guvernării legionare. Obținând o bursă Humboldt la Universitatea din Viena, pleacă în capitala austriacă, unde, cu sprijinul profesorului Alexandru Marcu, revine în diplomație în 1942 ca atașat de presă. De aici – în 1944 – este luat prizonier de germani și, după ce este internat în lagărele de la Brückenberg, Krummhübel și apoi Maria Pfar, va fi eliberat de englezi. În 1948, Vintilă Horia, împreună cu soția sa Olga, născută Teohari, va primi azil politic în Italia.

Începe acum lungul drum al exilului, un drum sinuos, plin de încercări, dar și de provocări ce-i vor contura personalitatea creatoare.

Cum se născuse în 1915, anul acesta, în decembrie, se împlinesc așadar 110 ani de la nașterea sa.

de început – din 1948 – al primei reviste culturale a exilului, *Luceafărul*.

Cum s-a mai scris, în urma studierii fenomenului exilului românesc anticomunist, acesta s-a petrecut, firesc, în mai multe etape, în funcție de realitatea istorică, dar și de varietatea formelor de evadare – de la rămânere în țări din vest a celor care se găseau deja acolo (cu burse ori cu misiuni diplomatice) până la fuga peste graniță cu multe vieți pierdute, cum se știe, ori prin cumpărare sau mai târziu prin cereri de plecare, aprobate cu greutate, dar aprobate în ultima instanță, în anii '80.

Însă pentru a ajunge la sintagma din titlu se cuvine în continuare a face referire la cei care au avut privilegiul de a trăi momentul (atât de așteptat!) al doborârii comunismului.

Unul dintre aceștia a fost marele scriitor Vintilă Horia, singurul român, cum se știe, câștigător al premiului Goncourt pentru romanul *Dumnezeu s-a născut în exil*.

Ca toți ceilalți exilați, și Vintilă Horia a trăit toată viața cu dorul imens de Țară², de locurile natale, de familie, de prieteni, dar *întru și pentru* românism, dorind să se întoarcă acasă „cu Eminescu de mână”, metafora acoperind, desigur, permanenta dorință de rămânere în literatura română și de păstrare a identității culturale. O mărturie, ca o conștientizare a acestei misiuni asumate de majoritatea intelectualilor, o întâlnim în „Cuvântul înainte” al revistei *Destin*: „Elitele intelectuale românești, aruncate de circumstanțele istorice, tragice, prin care trece neamul nostru, dincolo de Țară, constituie pe măsura autenticității lor nu simple mănunchiuri sau individualități deplasate din spațiul lor nor-

mal de creație în spirit, ci *adevărate frânturi de Țară reprezentând întreg Universul românesc, am putea spune un fel de monade de viață și cultură românească.*” (s.n.)

Dorința reîntoarcerii l-a animat și pe Vintilă Horia, ca, de altfel, pe toți conaționali din exil („La anul la București!” suna mereu urarea la schimbarea dintre ani).

Și visul acesta părea să se realizeze odată cu evenimentele din decembrie 1989.

Și astfel, în 24 aprilie 1990, îi scria Lilianei Tulică³, fiica celui mai bun prieten al său din tinerețe, poetul Ovid Caledoni, bucuria trăită aflând de schimbarea regimului din țară:

Fratele meu avea dreptate: „...ce este important este că se va întâmpla” – dacă nu în 1968, atunci cu siguranță în 1990, în lunie viitor, așa cum ne-am pus la punct proiectul, dacă nu vor interveni cine știe ce întâmplări după alegerile de la noi. Deci ar fi să fie cam după 5 lunie și, trebuie să recunosc, nu-mi vine să cred. Nu m-am obișnuit încă cu gândul, deși, de la 22 Decembrie de când mai mult zbor decât umblu, au trecut patru luni. Nu mai fac altceva decât să fiu în Țară, de la acea dată, nu mai pot lucra, dau conferințe pretutindeni, despre România, bine înțeles, în Mai voi ține patru la Madrid și una la Bilbao. Însă am întrerupt cărțile începute, o muncă întreagă stă să se piardă în această tensiune care a pus stăpânire pe mine și de care nu mă pot scăpa. În fiecare dimineață mă duc la barul de peste drum, locul cu poștașul, și aștept scrisori, reviste și cărți din Țară. Spuneam zilele trecute unui prieten care mă întreba ce citesc. I-am răspuns: – Nu mai suport decât pe Jünger, Heidegger și tot ce-mi vine din România. Și așa este. Ca să mai schimb m-am apucat iarăși de Eminescu, care tot Țară e și el. Vreau să spun că am intrat, brusc, într-o nouă etapă de viață, s-a terminat lungul exil, care a durat patruzeci și șase de ani și de care știam că are să se termine în anul în care murea, acum o sută de ani, Eminescu. Am spus-o la Paris, acum un an: Ne vom întoarce acasă cu Eminescu de mână! Și așa a fost. Din Martie 1989 trăiesc această certitudine, de care știau toți prietenii mei. Probabil că Ovid îmi comunica de undeva această înflorire, imposibilă și reală.

Iar același entuziasm și bucurie a reîntoarcerii le aflăm și în 5 mai 1990, în mărturisirea sa

² Exilații trăiau permanent într-o „paranteză” a existenței lor, așa cum Monica Lovinescu numise perioada exilului, dar o *paranteză* „cât o existență” pentru mulți dintre ei, care nu poate fi înțeleasă decât tot de aceia care au suferit „desțărarea” (cum numise Aron Cotruș desprinderea – silită – de pământul natal). Durerea separării devenise însoțitorul permanent al fiecăruia, exilul fiind și „o curgere fără odihnă, o neîntreruptă încordare”, așa cum îi scria V. Horia lui I. G. Dumitriu în 1952. A însemnat pentru unii dintre ei, într-adevăr, șansa de a se face cunoscuți în lume, dar aceasta a fost plătită cu multă suferință. Nici Vintilă Horia, nici Ștefan Baciu, nici Eliade și nici alții dintre exilații noștri nu au mai avut șansa revederii locurilor natale, ei trăind și gândind neîncetat, așa cum mărturisea V. Horia, la „Țara de peste dâmb” sau, cum spusese Crainic, „de peste veac”. (v. Fragmentele din *Jurnalul torinez*, în vol. *Suflete cu umbra pe pământ*, Ed. Jurnalul literar, 2004, p. 117)

³ Liliana Georgescu Tulică – fiica lui Ovid Caledoni, profesoară de limba franceză și limba română în Tecuci, absolventă a Facultății de Litere din Iași.

din interviul cu Marilena Rotaru – ca răspuns la întrebarea reporterei: „V-ați propus acum să veniți în țară”:

„Am vrut să vin imediat, chiar atunci, la sfârșitul lui decembrie, însă aveam încă o mulțime de cursuri de terminat, abia mâine termin ultimul curs aici, la Madrid, și sper ca prin aprilie sau mai, dacă lucrurile continuă așa cum sunt, sau dacă se vor îmbunătăți, așa cum sper, să pot merge la București. *E un lucru așa de covârșitor în existența mea, numai ideea, numai cuvântul întoarcere acasă, încât îmi pun problema în fiecare zi și în fiecare noapte, pentru că nu pot să dorm din cauza asta, cum o să reacționez când o să mă dau jos din avion la Otopeni* (tot Otopeni se cheamă, nu?) *pentru că nu știu cum o să reacționez, o să leșin, o să mor, o să plâng, o să cad jos ca să sărut pământul?* E una din întrebările mari care plutesc încă în viitorul meu.../ *Va fi probabil momentul cel mai important din viața mea*”. (v. Marilena Rotaru, *Întoarcerea lui Vintilă Horia*, Ed. Ideea, 2002, s.n.)

Din nefericire, istoria schimbă din nou soarta oamenilor. Au intervenit *mineriadele* și Vintilă Horia nu s-a mai întors în țară. Fusesse invitat să țină cursuri la Universitatea din Timișoara și s-a văzut silit să nu dea curs invitației (care, desigur, i-ar fi produs multă bucurie profesorului atât de admirat de studenții din Spania!)

Și astfel, cu multă durere, îi scrie Lilianei Tulică (în 24. IX. 1990):

Am alergat de colo colo, vorbind despre România, tema la modă, într-un sens foarte laudabil și chiar grandios până la alegeri și până la 15 iunie, din ce în ce mai dramatic și mai degradat după aceste date fatale.

Din prestigiul din Decembrie, aş putea spune că nu a mai rămas nimic în picioare și străduința mea stă în a convinge publicul că între niște biete evenimente politice, ca cele din 1990, și esența eternă a României aproape că nu e nimic în comun. Și așa este./.../

N-am mai venit în Țară, îți închipui ușor de ce.

Poate, că la primăvară, dacă situația se va limpezi.

Situația pare a nu se fi „limpezit” nici acum, la peste trei decenii și jumătate, iar Vintilă Horia s-a stins din viață într-un *exil după exil*, cu inima și gândul la România.

Ion Dulugeac

BISERICA-SINGURUL GARANT AL SPIRITUALIZĂRII ARTISTULUI

Plecasem în vara anului 1976 alături de colegul meu de echipă Vasile Pete, născut pe valea Blahniței, la Bobu mergând către Târgu Jiu. Terminasem cele două săptămâni de școală alpină în Masivul Retezat, la Pietrele, și luasem o mașină de ocazie de la Hațeg, noi doi fiind proaspăt absolvenți al Școlii de Alpinism, sub îndrumarea lui Nea Paul Fozocoș, Mircea Opriș, Avel Rițișan, Dan Vasilescu și Sandu Floricioiu, care ne formaseră în noile tehnici de cățărare alpină.

Intrați în minunatul defileu al Jiului de la Petroșani spre Târgu Jiu, amândoi ne minunam de frumusețea peisajului, analizând câte un perete abrupt de stâncă ce apărea în câmpul vizual.

— Ce zici dragul meu Manivelă, îți place zona mea de baștină?

— Fratele meu, oltean de Jiuleț, este un peisaj minunat, pe care l-am văzut de nenumărate ori trecând cu mașina mea pe aici, rosti companionul lui Vasi.

— Vreau să te impresionez astăzi, astfel că îl rog pe nenea șoferul să ne oprească acolo în fața mănăstirii de pe stânga și în câteva zeci de secunde cei doi eram pe marginea șoselei.

— Dragul meu prieten, ce facem aici?

— Vizitam Mănăstirea Lainici, o mănăstire ortodoxă de călugări situată în defileul Jiului la 32 de kilometri de Târgu Jiu și la 25 de kilometri de Petroșani, ce aparține de Arhiepiscopia Craiovei, de fapt de Mitropolia Olteniei.

— Măi Vasile ți-ai pierdut mințile, ne primesc cei de la Mănăstire pe noi oamenii munților, aici în acest lăcaș sfânt! rosti sec nepotul lui tataia Grosu de la Mogoșoaia.

— Am un prieten, pe profesorul Mihail Diaconescu ce face o carte despre Mănăstire și este aici, așa că ne primesc, mai ale că locașul are hramul *Intrarea în Biserică a Maicii Domnului*. Sora mamei a fost femeie în casă la părintele Aurelian Diaconescu, la Vulturești, educându-l pe Mihail.

— Bine Vasile ! Tu știi că șosea ce tranzițază trecătoarea Jiului a fost construită prin anii

1880 de către meșteri pietrari aduși din îndepărtata Italie, și asfaltată după anii '50! zise Jean.

— Nu știam dar știu că Biserica veche a Mănăstirii, a fost construită la începutul secolului al XIX-lea, fiind pe lista Monumentelor Istorice.

Cei doi tot sporovăind au ajuns la poarta Mănăstirii, larg deschisă, și au întrebat un călugăr, unde-l pot găsi pe profesorul Diaconescu. Acesta i-a introdus în sala de mese, unde, la prima masă stătea profesorul de la Vulturești, cum îl numea Vasile Petec.

— Bună ziua profesore, deranjez! zise pe un ton glumeț și ușor prea familial tânărul.

— Nicidecum dragul meu Vasile, te rog să luați loc, văd că ești însoțit!

— El este Ion Dulgheru, zis Manivelă, nume atribuit de Blanche, al treilea component al echipei noastre, care o să plece curând în America, îl prezintă gorjeanul pe partenerul de club. Ah... dar am uitat un lucru, este descendent din familia Brâncoveanu, încheie Vasile Petec.

— Mă bucur să cunosc un vlăstar al marii familii nobiliare cei care au ridicat România, rosti Mihail care se ridică pentru a da mâna cu nepotul de brâncovean.

— Vreți să facem un tur al Mănăstirii Lainici sau doriți întâi să servim masa de prânz?

— Facem turul Mănăstirii să vadă și prietenul meu frumusețea asta, care-i denumită *Perla Jiului*, domnule profesor, apoi vom servii și masa.

— Bine. Am să încep cu un mic istoric, lucru ce a durat un sfert de ceas, Mihail explicând celor doi cu lux de amănunte, istoricul acelui minunat locaș de cult atât de căutat.

— Acum fiind drum asfaltat și având și calea ferată Bumbesti-Jiu-Livezeni cea care are 38 de tuneluri, cred că Mănăstirea Lainici are mult mai mulți vizitatori, rosti Manivelă scurt.

— Este adevărat, deoarece până în 1880, trecătoarea principală dintre Ardeal și Oltenia era Pasul Vâlcău, dragii mei sportivi! le zise profesorul argeșean.

— Pasul Vâlcău este cunoscut sub numele de *Drumul lui Mihai Viteazul*, deoarece pe acolo a trecut în anul 1600, domnitorul Țării Românești, când a unit întâia dată Principatele Române.

— Văd că domnul Manivelă știe lucruri mai puțin cunoscute, văd că este om instruit.

— Drumul pornea de la Turcinești apoi prin Schela, trecea Pasul Vâlcău coborând la Vulcan apoi către Valea Jiului. Iar de la profesorul Rân-

gheanu știu că într-o excursie când am trecut și pe aici, ne spunea că Mănăstirea Lainici era izolată total. Se ajungea foarte greu aici pe cărări de munte, numai pe marginea albă a râului Jiu.

— De unde vine numele de Lainici domnule Mihail? întreabă Vasi scurt.

— Dragă Vasile, denumirea de „Lainici” nu are origini clare. Au fost emise diverse ipoteze etimologice, privind toponimia, dar sunt incerte la nivel interpretativ. Dar o interpretare etimologică a cuvântului „Lainici” ar fi considerată de origine grecească, deoarece în greaca veche, *lainos* înseamnă *de piatră*, în cazul nostru: — *trecătoare din munți de piatră*.

— Îmi aduc aminte că starețul de la aceea vreme, ce ne-a fost ghid, spunea că termenul ar deriva de la numele unui trib geto-dac, *Tribul Lailor*, care a fost bine-cunoscut prin secolele IV-V împreună cu al *Tribul Bessilor* din zona Sarmisegetuzei, la 80 km distanță de Lainici.

— Da, așa spun studiile, dragii mei, dar adevărul-adevărat rămâne încă nedescoperit.

— Domnule profesor se știe când a fost construită Mănăstirea Lainici?

— Dragul meu, vechimea Sfintei Mănăstiri Lainici se pierde în negura vremii necunoscându-se oficial și istoric, începuturile sale. Dar după tradiție, Sfântul Nicodim, marele ctitor de lăcașuri sfinte din țară, ar fi construit după Vișina și un schit din lemn aici, la Lainici. Pe vremea prigoanei împărătesei imperiului Habsburgic, Maria Tereza, care a distrus majoritatea mănăstirilor ortodoxe din Ardeal, la jumătatea sec. al XVIII-lea, se pare că ar fi ajuns până aici.

— Maria Tereza este aia ce se iubea cu un cal, ca în fresca de pe cinematograful Dacia?

— Da măi, olt-te-te, aia este! Dar vezi că suntem într-un lăcaș sfânt! rosti Manivelă scurt.

— Dragii mei prieteni, din studii reiese cum prin a doua jumătate a sec. al XVII-lea și începutul sec. al XVIII-lea încep să apară documente istorice ce fac referire la Mănăstire.

— Deci lucrurile sunt clare domnul Ionel a lu' Leana lu' Grosu de la Mogoșoaia, zise Vasi.

— Prin anul 1770, Schimnicul Atanasie vine de la Tismana la Lainici, și se pomenește într-un sinet în care donează mănăstirii o moșie. Astfel, ctitoria Mănăstirii Lainici este legată efectiv de trei etape consecutive și distincte: o etapă tradițională a Sfântului Nicodim din sec. al XIV-lea, alta etapă atestată documentar a Schimnicului Atanasie din sec. al XVIII-lea și a

treia etapa este reconstruirea de către unii boieri gorjeni la începutul secolului al XIX-lea a bisericii actuale din zid, între anii 1812 și 1817. Primele două biserici, nicodimiană și atanasiană, nu s-au mai păstrat, dar cea actuală a fost construită pe locul celorlalte.

— Foarte interesantă istoria ce ne-o mărturisii, mie mi-a schimbat total percepția.

— Păi tu ai percepție măi neam de Manivelă ? rosti Vasile să se dea mare în fața istoricului ce se chinuia să-și aducă aminte lucruri ce nu le spunea tuturor.

— Vedeți domnule profesor, vechea dumneavoastră cunoștință și actualul meu prieten, este atât de prost că nici apa nu-l udă! moment în care un grup de călugări au izbucnit în râs în același timp cu profesorul Diaconescu și invitații lui.

Vasile Petec roși în mod evident, deși râdea și el. În trecere, își privi în oglinda unei vitrine talia sa mijlocie și dori a se înălța, dar văzu că avea obrazul tras. Altădată, nu mai departe decât acum două zile, i-ar fi spus colegului său: — mulțumesc dragă Ioane, că m-ai salvat de la moarte, pe un traseu școală în peretele Bucurei din dreapta lacului cu același nume, din Retezat.

— Am înțeles de la prietenul meu, că lucrați la o carte istorică despre religii

— Da, este adevărat. Scriu și datorită faptului că starea de diaconie, de slujire a aproapelui ce trebuie să-i caracterizeze pe toți creștinii este specifică și artiștilor, afirmă Mihail Diaconescu.

— Domnule Diaconescu, a fost realizată vre-o dată istoria Mănăstirii?

— Desigur domnule Ion, primul a fost Gheorghe Blideanu, un învățător din Bumbești. El face o istorie a schitului Lainici prin anul 1873 transmisă, dar oral de către starețul Irodion la începuturile activității sale. O afirmație foarte interesantă pe care o face este aceea că în Lainici exista o Biblie de-a lui Șerban Cantacuzino de la 1688, care a fost dăruită schitului cu semnătură, probabil în jurul anului 1690 de către însuși voievodul Constantin Brâncoveanu.

— Vezi măi Ionele, că neamurile tale au făcut donații în județul meu! zise Vasile Petec.

— Măi Vasile, prietenul meu drag, ascultă explicațiile și bagă la cap, să spui copiilor tăi.

— Această afirmație ar confirma tradiția unei așezări mănăstirești mai vechi de 1784, când o pomenește schimonahul Atanasie, ca atestare istorică, respectiv anii 1690 – 1700. În

Mănăstirea Lainici a stat ascuns și Tudor Vladimirescu, deghizat în călugăr, deoarece era urmărit de turci pentru că luptase împotriva lor în războiul ruso-turc între anii 1806 și 1812. De aceea, ulterior Mănăstirea a avut de suferit, fiind devastată de turci. După 1821, călugării au fost alungați, iar lui Maxim monahul i s-a tăiat capul.

— Cred că l-au prins fiind turnat de călugări! zise Petec și imediat cei doi îl privi supărați.

Profesorul Mihail era calm și gânditor, lăsând totul în voia discuției, gândind de două ori și jumătate înainte de a vorbi, amintindu-le celor doi musafiri, priveghindu-i cu oarecare bunăvoință pentru interesul lor privind istoria Mănăstirii. Ion vorbea încet, cu pauze lungi, fiind animat de cunoaștere și ușor neliniștit. Vasile era ca un copil răsfățat și Ion adeseori i-o spunea direct, alteori brutal. Astfel, cu această rezervă la aproape douăzeci de ani, profesorul își permitea să aibă un nou prieten la discuțiile istorice ce le întreținea.

Ca toți membrii familiei Diaconescu și Mihail era un intelectual recunoscut pentru calitățile umane, morale, dorința de dreptate și pentru filiația culturală ce-l recomandă ca un puternic model.

— Domnule profesor Mihail, îmi aduc aminte că acum câteva luni fiind la Bacău, un comentator radio vorbea despre dumneavoastră spunând: — *Opera monumentală a lui Mihail Diaconescu este rezultatul unei munci titanice și a unei discipline de ascet. Omul acesta, care scrie atât de frumos, este și un admirabil orator, când le vorbește studenților sau ascultătorilor săi din cele mai diverse medii, ce ziceți, este adevărat?* întrebă Ion Dulgheru.

— Dragul meu, deși ești destul de tânăr, văd că ai ținut minte un lucru pe care mulți nu-l memorează. Dar, dragostea față de conaționali, fără de care nu se pot concepe progresul, dar și speranța dătătoare de viață și creația artistului sunt de asemenea componente ale doctrinei pe care am dezvoltat-o mereu cu ocazie conceperii scrierilor mele.

— La ce lucrați acum domnule profesor, spuneți-i și amicului meu Ion?

— Sincer, de mult doream să fac un fel de monografie a mănăstirii Lainici, dragii mei.

— Este o lucrare literară sau de specialitate, îl întrebă tânărul din Mogoșoaia.

— Volumul acesta este de doi ani în lucru și am multe de făcut, iar lucrarea este atât literară cât și de specialitate. Sunt analizate arhitectura, litera-

tura, muzica, orfeveria, coregrafia, arta tiparului, ceramica, caligrafia, miniaturile, ceremoniile și broderia, mărturisi Mihail Diaconescu.

— Cum a trecut Mănăstirea Lainici prin Războaie Mondial, domnule Diaconescu?

— Primul Război Mondial, între 1916-1918, a fost nemilos față de Mănăstirea Lainici, când trupele germane au distrus-o aproape complet, intrând cu caii în biserică, făcând focul în Altar și profanând-o peste măsură. Până azi se mai păstrează scrijelite pe pereții din Altar numele unor soldați și ofițeri care au dormit acolo și au profanat biserica. Au fost furate de soldații germani toate odoarele de preț inclusiv clopotele. Arhiva Mănăstirii, care era de 16 metri liniari, a fost arsă, precum dovedesc documentele vremii. Cimitirul a fost devastat și profanat, toate crucile fiind smulse și călcate în picioare. După război nu se mai cunoșteau mormintele, rămânând neidentificate până azi iar unii călugări, printre care Ieromonahul Iulian Drăghicioiu au fost deportați în Germania unde au murit în lagărele germane ca niște martiri, deoarece nu au vrut să părăsească mănăstirea păzind-o cu prețul vieții.

— Cum au putut face un lucru așa mizabil, se miră Vasile Petec supărat pe ce auzea.

— Din 1929 a fost trimis de la Mănăstirea Frăsinei un grup de șase monahi, avându-l stareț pe Cuviosul Visarion Toia, care a ridicat din ruine Mănăstirea, construind clădirile necesare, introducând viață de obște cu un regim ascetic sever, întocmai ca la Mănăstirea Frăsinei. Datorită seriozității, disciplinei duhovnicești și slujbelor care se săvârșeau aici, Mănăstirea Lainici devine tot mai căutată de numeroși credincioși din împrejurimi.

— Pe vremea comuniștilor cum a fost? întreabă Ion când au intrat în biserica de la demisol.

— O altă perioadă grea a fost din nou, perioadă de început a construcției căii ferate Bumbesti-Livezeni, precum și modernizarea Drumului Național. Muncitorii care au executat aceste lucrări au devastat și au afectat viața bisericească din mănăstire asemenea unor invadatori păgâni, ocupând abuziv toate terenurile mănăstirii și amplasând aici barăci. Prin astfel de cruzimi a trecut Mănăstirea Lainici până în 1957, când au părăsit cu greu spațiile mănăstirii.

— Aici vor fi construite alte chilii pentru călugării mănăstirii Lainici, astfel că au făcut un tur

al acestei capodopere mănăstirești, unde istoricul le povestește celor doi, detalii despre ce vedeau.

— Dragii mei, aspectul cel mai inedit al acestei biserici este tematica iconografică, care se intenționează, cu ajutorul lui Dumnezeu, să se completeze an de an. Astfel, biserica de la demisol va fi destinată Bisericii din Catacombe, unde sunt pictate viața creștinilor de la anul 1 până la anul 313, reprezentându-se majoritatea Sfinților și martirajelor cunoscute din Istoria Bisericii și din Sfânta Tradiție. Dar în pictura bisericii de la nivelul superior sunt marcate deja cele mai importante momente din istoria bisericii creștine, cu cei mai reprezentativi Sfinți din toată lumea și din toate timpurile, ca o cronologie și universalitate creștină.

— Este o capodoperă între construcțiile mănăstirești, zise Ion, ce se închină la ieșire.

— Să mergem la masă dragii mei, unde o să cunoașteți și pe starețul Mănăstirii, zise Mihail.

— Cum se numește starețul domnule Mihail? îl cheștionă Ion.

— Starețul actual este Caliope Georgescu cel ce a venit de doi ani, după starețul Calinic Cărvan, cel care din 1951, a fost numit la decesul lui Visarion Toia, făuritorul actualei Mănăstiri.

Ion avea să afle că Mihail Diaconescu s-a raliat dezbaterilor teoretice privind cea de a treia etapă în istoria esteticii, pe care o traversăm începând cu mijlocul secolului XX, caracterizată prin observarea publicului consumator de artă. Se spiritualizează atât materialul folosit în mâinile artistului, cât și opera de artă rezultată care este tot de esență spirituală. Credinciosul se transformă interior și își preface propria relație cu divinitatea, întreaga lume fiind spiritualizată prin artă.

— Unde mergem la masă, domnule profesor? se interesă Vasi, olteanul de la Bobu.

— Aici mănâncă toată lumea care se află în mănăstire dar și cei care vin din afară, Vasile.

— Bine ați venit dragii mei sportivi, care de acolo de sus, de pe munte, sunteți mai aproape de bunul Dumnezeu, se auzi vocea unui prelat cu veșminte negre, care a fost prezentat ca suveranul așezământului din Lainici.

— Mulțumim de găzduire și masa oferită, preafinal stareț, roști Ion apoi Vasile, îl copie.

— Cu drag și oricând veniți sunteți bine primiți, dragii mei, răspunse starețul

Din senin, rar și sacadat, se auziră chemarea la vecernie a clopotelor de la Mănăstirea Lainici.

Sunetele pluteau peste minunatul lăcaș, venind peste livada din spatele casei parohiale. De acolo, cei doi urmau să plece peste jumătate de ceas; Vasi privi pierdut cerul printre turlele aurii ale bisericii, unde se ridicau vârfurile celor trei brazi care dominau curtea mănăstirii unde cei doi aflate lucruri interesante de la istoricul Mihail Diaconescu.

La o cafea, înainte de plecare Mihail Diaconescu a pus în lumină faptul că autorii antici, greci cât și cei latini, au fost cei care au considerat că pământul locuit de înaintașii noștri a fost sfânt. În mitologie, Apollo își avea originile în țara hiperboreenilor, *terra mirabilis*, locuită de geto-daci. În timp ce privește poporul român, el a fost convins dintotdeauna că face parte dintr-o largă comuniune cu Dumnezeu și toate componentele vieții noastre au o legătură indisolubilă cu Creatorul, acest aspect stând la baza rezistenței în fața dificultăților nenumărate.

— Scrieți și romane domnule profesor sau doar studii despre religie ?

— Domnul Ion, am scris, *Istoria literaturii Dacoromane*, și romanele: *Visele au contururi precise*, *Culorile sângelui*, *Adevărul retorului Lucaci*, *Marele cântec*, *Umbrele nopții*, *Călătoria spre zei*, *Depărtarea și timpul*, *Sacrificiul*, *Speranța*, unele fiind deja publicate altele sunt la tipografie, altele sunt doar în lucru.

— Aveți o producție literară serioasă, domnule profesor.

— Din studiile mele pentru romane sau pentru *Istoria Literaturii Dacoromane*, am descoperit o altă caracteristică demnă de luat în seamă a fost atribuirea denumirii de *grădina Maicii Domnului* pământului locuit de români, posesori ai unei vieți spirituale înfloritoare sub

toate aspectele, cu un monahism sihăstresc dezvoltat în numeroase schituri și mănăstiri, martiri consemnați începând cu sec. III, instituții filantropice, școlare, medicale și sociale.

— Această expresie am auzit-o eu la bunica mea, acum peste 20 de ani, când eram micuț.

— Eu ca autor am subliniat ades urățenia de ordin moral în lumea contemporană și puterea credinței izvorâtă din iubirea lui Dumnezeu care *S-a jertfit din dragoste pentru om*, de a modela viața noastră într-un sens pozitiv. Frumusețea, mai ales frumusețea artei, în special, este considerată de autor salvatoarea posibilă a lumii. Categoriile de frumos, adevăr, dreptate sunt atribute ale dumnezeirii, nu doar ale autorității omenești.

— Domnule profesor universitar ca un scriitor consacrat, sunteți unul de primă categorie. Spun asta deoarece am trăit la Mogoșoaia, printre marii scriitori Fănuș Neagu, Mircea Micu, Ion Băieșu, Marin Preda, și alții, astfel că nu sunt străin despre valoarea unui scriitor bun.

— Dragul meu, din punctul de vedere al autorului, instituția divino-umană a Bisericii este singurul garant al spiritualizării artistului, promotor al unei lumi frumoase și mult mai morale.

După acest ultim dialog, profesorul i-a însoțit la mașina unui credincios pentru a-i duce pe cei doi la Bobu. Pe boltă câțiva nori obturau soarele iar lumina sa palidă și oarecum indecisă, lumina prin păienjenișul câtorva nori, răspândindu-și razele ca un far ce mătura cerul către Târgu Jiu. Lumina soarelui rătăcea gingaș printre crengile groase ale unui castan bătrân din colțul casei portarului, zbenguindu-se printre frunzele crude. Se prevestea o vară lungă și caldă, pentru că rândunelele sosiseră mai devreme, iar cei doi au luat drumul spre casă.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

Adrian Alui Gheorghe, Ștefan Mitroi și Ion Radu Văcărescu

Lidia Zadeh

LUMINA PUȚINĂ

E-o toamnă ce n-are procură
Cu nori adunați în puhoi
Și-n geam, o icoană obscură
Se roagă în van, pentru noi

E frig dar pereții transpiră
Când cerul miroase a scrum
O lampă bolnavă respiră
Prin aerul galben de fum

Se-aude un clopot în ceață
Iar timpul ne bate-n pereți
Și-n mine cuvinte prind viață
Cu dorul de cărți și poeți

Prin casă miroase a rânced
A ger și a somn nedormit
Și-n lampa cu licărul șubred
Mai arde un rest de chibrit

În cameră totul suspină
Prin aer respir ca prin fum
E frig și lumina puțină
Rămâne în jarul postum

Pe masă-i o pâine uscată
Un rest de cafea și tutun
O carte deschisă, uitată
Și-un ceas care bate nebun

Păstrez niște foi, în grămadă
Cu scris încurcat, ne-nțeleș
Și-n suflet, aceeași zăpadă
Cu fulgii de plumb din eres

Prin geamuri, lumina se stinge
Și inima bate mai rar
În oase un frig se prelinge
Și-n suflet e-același coșmar

Schiloadă oglindă sleită
Mi-arată un chip fără glas
Iar lampa, cu ceară topită
Se stinge din ce-a mai rămas

Pe gânduri am pus o cortină
Pe piele un rest de parfum
Și totul devine rutină
Și viața devine ,acum,

În vise rămân sechestrată
Respir între ziduri de var
O umbră de mine-i legată
Și-n umbra aceea dispar

Iar toamna se-așterne în șoapte
Pe verdele crud de trifoi
Și-n aer miroase a noapte
A ploaie, a moarte, a noi

AMĂGIRE ȘI NEMĂRGINIRE

Refuz să cred în tainele divine
În vrăjitori și-n farmecele lor
Când am în vene sânge de feline
Și un blestem viclean stăruitor

De-atâtea ori am vrut să-mi dau iertare
Dar n-am găsit altarul potrivit
Când tot ce-i sfânt e doar o alinare
Și tot ce-i viu e fals și ipocrit

Am adunat dureri în loc de vise
Și-am stors din ele sânge timpuriu
Ca un chirurg ce-și coase răni deschise
Pe trupul mutilat de-un bisturiu

Am cicatrici și semne, sub veșminte
Din amintiri care mă întregesc
Și-n mine cresc, ca iarba pe morminte
Poemele pe care le hrănesc

Refuzul mi-a fost crez, iar dezlegarea
Un simplu gest de-a alunga mahniri
Și-acum îmi pare viața doar chemarea
Cuvintelor ce-și caută meniri

Așa că scriu cu sens și cu virtute
Cu mâna rece-a unui Dumnezeu
Pe zidul unei lumi necunoscute
Un alfabet pe care-l știu doar eu

Și dacă-n zori dispăre amăgirea
Și viața ca o flacără arzând
Voi ști că am atins nemărginirea
Pe marginea prăpastiei din gând

Iar dacă într-o zi va fi să vină
Un cititor la raftul meu uitat
Să-i spuneți că mai am o rădăcină
În iarbă sub cavoul cimentat

ÎN SENS OPPUS

Erai în cimitirul neumplut
Aveai pe chip o mască mortuară
Și-n mine ce era, s-a prefăcut
Într-o iubire nouă, funerară

Ningea bolnav pe cruci și pe trotuar
Un corb zbura prin frigul de la gară
Și-n aer se simțea acel coșmar
Al vieții care nu mai vrea să piară

Erai în stadiul grav, inconștient
Cenușa nopții se-aduna pe tine
Dar un refren ciudat, intermitent
Îmi repeta-n falset că va fi bine

Pe ziduri fumega un abur greu
Pe masă, ceaiul rece, neatins
Iar chipul tău infirm părea un zeu
Dintr-un Olimp incendiat și stins

Un clopot m-asurzea până târziu
Și se crăpau vitrinele de gheață
Când îți băteau piroane în sicriu
Cu un ciocan, am vomitat de greață

Prin cameră, un iz necunoscut
A flori uscate, vechi, din altă iarnă
A mucegai întins și nepăscut
Și-a vremurile care se răstoarnă

Dar te-am găsit, stop joc, s-a terminat
Coșmarul și tămâia din artere
În jur miroase-a trup neînhumat
Și-a praf căzut pe rafturi de tăcere

Pe cer, un nor se clatină postum
Și moare câte-o stea îmbătrânită
Iar eu mă simt ca Hamlet în costum
La reședința mea netencuită

STARE CINICĂ

O spadă mă lovește printre zale
Și îmi rănește cordul răvășit
De parc-aș fi poet din manuale
Ce n-a murit, dar nici n-a mai trăit

În sânge simt chemarea hormonală
În glas se zbate-o rimă incomplet
Și-n suflet e o dramă personală
Dintr-un spectacol vechi fără bilet

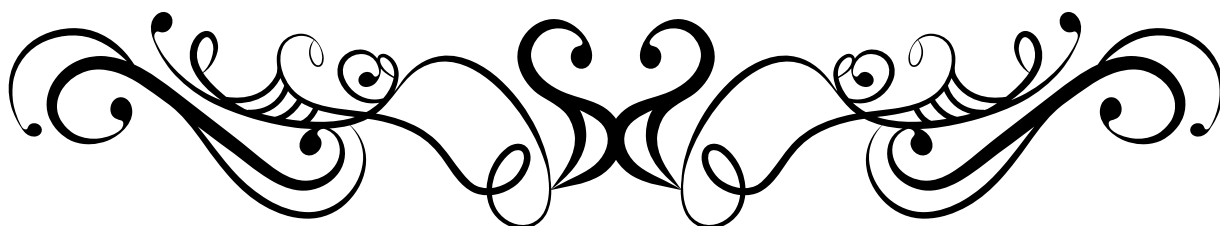
În colțul bibliotecii preț de-o clipă
O lampă se aprinde, în sfârșit
Și în lumina ei văd doar risipă
A tot ce am iubit și am greșit

Pe rafturi zac, cu ochii în tavan
Cei ce-au crezut că versul e credință
Iar eu sunt de acord că-n subteran
Respiră poezia-n stăruință

Mă joc cu-n vers, îl tund, îl parfumez
Îi pun un titlu grav, ca o sentință
Și-apoi mă-ntreb în felul meu burghez
Ce rost mai are-atâta suferință?

Îmi vine să trimit la tipărire
Un gând, o criză, chiar și un oftat
Dar Valentin Ajder dintr-o privire 🧐
Mi-ar spune „doamnă iar m-ați enervat,,

Așa că-mi beau durerea cu măsură
Și-mi pun melancolii la reciclat
În lumea asta plină de cultură
Nici poezia nu m-ar fi salvat

Laurențiu Drăgușin

DOR DE TATA

Mi-a pus mama în ghiozdan o Lună.
Tata a mușcat puțin din ea.
Peste ani l-am tot rugat să-mi spună
cât mai e până la steaua mea.

Acum a plecat puțin prin lume
să ne-aducă vești de la bunici.
Macii nu mai știu nici ei s-adune
Și se pierd mereu printre uluci.

Prin povești călătoresc cu ei,
ușa lumii descuind devreme.
Vei încărunți fără să vrei
mai bătrân cu timpul peste vreme.

Și privesc ghiozdanul agățat în cui,
parcă mi-e și frică să mai umblu-n el.
O întreb pe mama, mersul cerului.
Luna e mușcată tot la fel mereu.

TEMEINICĂ IERTARE

Iartă-mă mamă că nu știu să plâng,
deschide ușa dimineții noastre
și lasă-mă-n grădină ca să strâng
urma de zbor a păsării măiestre.

Pune la poartă semn de închinare,
vestește lumii ca să ne audă
că fiul tău te știe și te are
oriunde în lumina asta crudă.

Apleacă tată cerul în grădină
și iartă-mă că nu mai știu să strig.
Prin merii noștri luna e mai plină.
În umeri zorile
mi se înfig.

POVESTE NESPUȘĂ

Jumătatea vie
a unui drum prin pustiu
ne lumina sufletul șters
cu unduirea din mers.
Și făceam parte și parte

prin încăperile sparte
de tăcerea care s-a pus
peste pragul de sus.
Scoate-mă din tipare,
din umbra din fiare
și întoarce pământul pe dos
între marginile lui de sus
și de jos.
Cele neînsemnate
agațale-n cer
până spre moarte
și pune ferestre-n ungher
cât mai departe.
M-am lovit de o lacrimă
nelocuită
când am început să zidesc
peste gunoaie..., cu frică,
peste gânduri ce răstignesc
umbra nopții
când se ridică.
Iată povestea nezisă.
Acum iarba zidește
în locul meu și privește
până departe-n pustiu
fără ca eu să mai știu.

MICA POVESTE

Ce poveste mai este și asta!
Cade pământul din litere
ca o ninsoare pământie
peste întreaga câmpie.
Se joacă fluturii în tăcere.
Ce plăcere!
Ei nu știu că e vară
ori iarnă.
Au rămas fără blânda vedere
și se roagă de noi iară
să îi primim în adăpost
și să le facem un rost
că se lovesc de lacrimile
începuturilor rotunde
oriunde.....

FOCUL VIU

Ne-a-nsemnat cu cretă cerul
prin grădinile de meri.
Se rupsese-n plug și fierul
unei urme de plăceri.

Puneam sângele și apa

tot în gurile pădurii
când văzduhul da cu sapa
dezvelind focul arsurii.
Împărțeam lumina ierbii
peste cântec însetați.
Noaptea coborâse-n cerbii
unei lumi încă nedați.

Ne-a-nsemnat cu cretă cerul
dând schimbarea pe-nțele
și din marginea pădurii
focul viu ni l-am ales.

Diana Dănișor

SUB PIELE – CERUL

Sub pielea mea nu e carne,
e cer.

Nu albastru, nu nori.
Un cer fără gravitație,
fără axă,
fără margini.

Venele?
Sunt trasee stelare.
Pulsul?
Un ritm cosmic pe care nu-l înțeleg
decât în nopțile în care
mă dor visurile altora.

Mi-am atins încheietura
și am simțit că port o constelație
care n-a fost încă descoperită.
Nu în telescoape,
ci în privirea celui
care rămâne după ce
îți spui toate tăcerile.

Sub piele – cerul.
Încerc să nu-l deranjez.
Îi spun doar:
locuiește-mă cu liniște.

FIINȚA CĂZUTĂ ÎN SINE

Nu m-am prăbușit în lume,
ci în mine.

Nu a fost dramă,
nici vânt puternic.
Doar o ușă deschisă în tăcere
și o cădere lină
într-o cameră fără pereți.
Acolo, în adâncul ființei,
nu sunt oglinzi,
doar ecouri de întrebări
pe care nu le-am pus la timp.

M-am întâlnit cu toate versiunile mele —
cea care iubește prea repede,
cea care tace când ar trebui să plece,
cea care visează cu dinții încleștați.

Am căzut în mine
ca într-o groapă comună,
unde îmi pun toate fricile,
cu grijă,
ca să nu renască din greșeală.

Ființa căzută în sine
nu mai vrea să urce.
A învățat
că sensul nu se caută sus,
ci în spațiul în care
îți recunoști rănilor
fără rușine.

ÎN OGLINDĂ – ALTE FEMEI

În oglindă nu mă văd.
Văd femei care își plimbă umbrele pe pielea
mea,
femei care nu au fost niciodată, dar care mă definesc.
Măinile lor se prelungesc în spatele meu,
acoperindu-mi umerii cu amintiri ce nu sunt ale
mele.
Fiecare privire e un început,
un „eu” care a existat doar în reverii străine.
Și, totuși, fiecare gest al lor
îmi spune că nu sunt niciodată întreagă,
că sunt un puzzle ce nu se poate reconstrui.
Femeile din oglindă nu mă completează,
ci mă sfărtecă, strat cu strat,
ca pe o foaie de hârtie purtată de vânt.

Ele nu sunt ale mele,
dar eu sunt toate ele.

RITUAL DE RECONFIGURARE

Mă reconstruiesc ca un templu dăruit.
Fiecare piatră, o promisiune nerespectată,
fiecare fărâmbă de carne, o întrebare
la care nu pot răspunde.
Este un ritual vechi ca timpul,
dar nimeni nu m-a învățat să-l urmez.
Îmi dau pielea jos și o arunc în foc,
pentru că n-am cum să fiu eu dacă nu mă topesc,
dacă nu mă reinventez în fiecare noapte.
Ritualul meu nu are sens,
pentru că sensul e doar un miraj
ce se destramă când îl atingi.
Mă reconstruiesc în cioburi,
pentru că doar în cioburi am găsit adevărul.

NU-MI PORT TOATE CHIPURILE

Unele chipuri sunt străine și mă dor.
Le port ca pe măști, dar nu sunt ale mele,
nu sunt făcute din carnea mea,
nu sunt sculptate în sângele meu.
Le-am adus cu mine din colțuri de timp
unde nu am pătruns vreodată,
dar ele mă urmează,
mă formează, mă înghit.
Nu-mi port toate chipurile,
pentru că unele ar putea să mă omoare.
Le las să se preschimbe în vânt,
să se piardă în acele locuri
unde nu mă voi întoarce niciodată.
Și, totuși, ele rămân,
în fiecare atingere de cuvânt,
în fiecare privire ce mă străpunge.

RĂNI DINAINTE DE NAȘTERE

Am răni care nu au început niciodată,
dar care sunt tot aici.
Se ascund în fiecare celulă,
ca un secret ce nu poate fi spus.
Sunt răni dinainte de a mă naște,
dintr-un timp în care nu eram decât vis.
Nu știu cum arată durerea aceasta,
dar o port,
ca o cicatrice veche în piele,

ca o fisură în colțul unui univers
care nu a fost încă descoperit.
Rănile dinainte de naștere
nu mă vindecă,
ci mă pregătesc să fiu,
pentru că nu am știut vreodată
cum să nu fiu.

Emilia Dănescu

AM STRIGAT

Am strigat către pădure,
însă pădurea s-a întomnat
dintr-odată.

Am strigat către soare,
dar soarele s-a umbrit
cu un nor.

Am strigat către mare,
însă marea a fugit
într-un ocean.

Am strigat către Tine, Doamne,
iar Tu mi-ai răspuns de-ndată.
Mă știai?

CE-A MAI RĂMAS DIN NOI

Doar o lampă mai
arde în târziul
noptilor noastre.
Ce-a mai rămas
din noi, Doamne?

Din răni și cuvinte,
trupurile ni le adunăm
și singurătățile.
Ce-a mai rămas
din noi, Doamne?

Un înger plânge
pentru noi,
visându-ne amintirile.
Ce-a mai rămas
din noi, Doamne?

DESPRE NOI NICIODATA

Eram năluca gândului tău,
plătind tribut zilelor rămase
și noptilor târzii.

Depărtarea creștea
cu fiecare zi,
cu fiecare oră.

Îți șopteam la ureche
poemul ăsta despre noi,
cu tăceri amânate,
cu singurătăți în doi.

Eram o poveste fără cuvinte,
atât de târzie încât
timpul uitase de mine,
de tine.

Poate nimeni
nu va ști
despre noi niciodată.

DIALOG ÎNCHIPUIT

Te chemam cu gândul,
un înger se opri
să-mi stea alături.
Ce mai știi despre tine,
prietene?

E târziu
și nimeni nu mai vine
pe aici...

Ca un hoț pândesc
un zvon,
o șoaptă,
o adiere de lumină.

Deodată chipul tău
mă strigă din oglindă:
„Ce mai știi despre tine,
prietene?”

ÎNGERUL ÎNTINERIT

Fotografii în mișcare,
drumuri ascunse
spre
înaltul devenit

un munte,
din vârful căruia
privește
cu îngăduință
îngerul întinerit.

Tăcere deplină
așterne urcușul
spre Tine, Doamne.

Dacă n-ar fi îngerul,
nimic n-ar fi rea

Costel Stancu

* * *

Călătoresc aievea în trenulețul de jucărie, tras cu
cheița
de un copil mofturos. Când am pornit, eram eu
însumi
de-o șchioapă. De bănuiam cât voi întârzia, aș fi
străbătut
drumul pe jos. Acum e târziu, acarii au fost
pedepsiți
fără milă, sunt nevoit să fac popasuri lungi între
gări. Nu am
liniște nicidecum. Mă sufoc metafizic, aidoma
unui filosof
confuz între răspunsuri și întrebări. Nu se
apropie nimeni
din partea opusă. Viața mea e liniștită! Viața
mea
e un chin! A trecut atât de mult timp de când am
pornit
de acasă, că nici nu mai știu dacă plec, dacă vin.
Nimic nu-i pierdut, ce se risipește aici, se adună
dincolo,
firimitură cu firimitură, în palma lui Dumnezeu.
Deodată înțeleg: copilul mofturos ce învârtește,
fără grabă, cheița trenulețului cu arc sunt chiar
eu.

* * *

Mă pun la zid. Miroase a piatră seacă. Soldații din plutonul de execuție sunt legați la ochi. Astfel, vor putea fi folosiți și data viitoare, să împuște alt nevinovat. Printre ei e și Celălalt? Puștile sunt îndreptate spre mine. Surâd. Una are țeava necurățată. Sergentul nu și-a făcut cum trebuie datoria. Ultima mea dorință? Să-și descopere, cu toții, ochii. Dacă vrei să rămâi întreg, sparge oglinda, îmi spunea prietenul meu, anarhistul. Privește-ți autoportretul până când lăcrimează și se recunoaște învins. Avea dreptate: călăii mei, spilkuiți ca niște șoareci albi, au simțit capcana și nu pot trăi în umbra mea de pisică. Fooooc! se comandă. Sunt fericit, parcă mi-aș săruta mireasa. Cum să îmi fie teamă când văd că din toate gloanțele trase, de-a lungul timpului, către cer, nici unul nu l-a atins pe Dumnezeu?

* * *

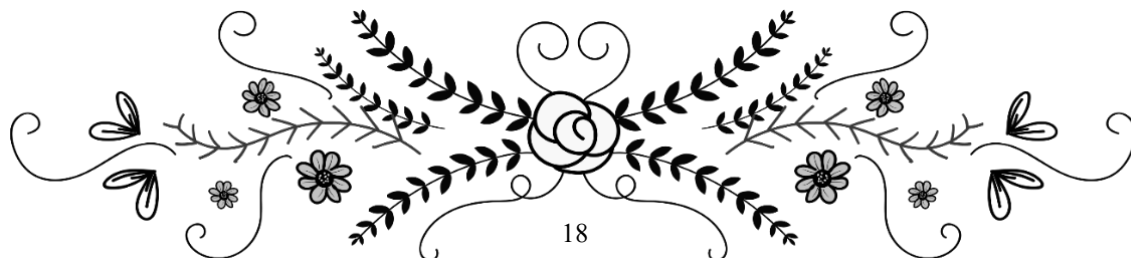
Te-ai străduit întreaga viață să le așezi la locurile lor, în puzzle-ul uriaș. O clipă doar ai întors privirea și piesele s-au amestecat din nou. Haotic, ca la început. Dezordinea să fie starea firească a lucrurilor? Poți oare supune și stăpâni formele dincolo de revolta conținutului? Nici muzica nu e altceva decât o destrămare în mii de sunete a zgomotului de fond al universului, acela pe care îl auzi înainte de a te naște și niciodată după aceea. Văzută din interior, sfera nu e perfectă. Nici goală. Hai, lasă filosofările! Găsește piesa buricului și apucă-te iar de treabă. Poate ai timp să reconstruiești măcar o parte din uriașul puzzle care te va conține.

* * *

E înainte de Cuvânt. Lumina încă nu a fost despărțită de întuneric. Cerul, apele, pământul sunt nenumite. Le arăți cu degetul și ele fug să se ascundă unele în altele ca păpușile rusești. Nici timp nu e, căci a trecut. Tot. Dus-întors. Începutul și sfârșitul continuă să împartă misterul aceleiași plăcente. Dacă nimic nu a fost creat, atunci cine scrie acest poem? mă întreb. E primul semn că voi fi mereu copil. Voi afla abia mai târziu că poezia nu e altceva decât răspunsul la întrebările unui copil. Deocamdată e totul așa confuz că dacă ar exista un pește, nu mi-aș da seama dacă înoată ori zboară. Răbdare, îmi spun. Toate vor fi la locul lor. Nici o greșeală nu va rămâne nefăcută. Acum, să ne bucurăm. Să ne bucurăm în tăcere. E devreme. Atât de devreme că lumea e doar în imaginația lui Dumnezeu.

* * *

Exiști doar în închipuirea mea. A doua față a oglinzii. Acea în care te vezi înainte de a te naște. O ușă întredeschisă, prin care intră și iese aceeași pisică. Uneori albă, alteori neagră. Probabil așa trebuie să arate pisica unui Dumnezeu nehotărât. Un nufăr explodat de atâta mirare, numele tău. Un fluture în aerul lichid al zilei. Cubul căruia îi adaugi colțul ce nu-i lipsește. Să lăsăm totul așa cum este, strigă nebunul, orice schimbare ne poate îndepărta - primejdios de mult - de moarte! Nu vreau să știu nimic despre tine. Dacă oul ar fi transparent, pe cine ar mai fascina?

Virgil Dumitrescu

PÂNĂ SĂ MĂ NASC, AM FOST ÎN COMĂ

Până să mă nasc,
am fost în comă și-am așteptat pe mama
să se nască, dormea și ea ca tusea
în țigară și de acolo-ntr-un amnar
cu iască

ce-ți e cu boala,
poți s-o duci ca lumea, te lași plimbat
prin apă și prin foc, așa și eu –
săpând la rădăcină – , vedeam și lemnul
ce creștea în loc

găleată de lumină
peste mine, o pânză de păianjen,
ceva muște și când a fost ca să le crească
aripi, s-au repezit de parcă
să mă muște

făcusem ochi,
îmi pâlpaia în față o candelă ca semn
de bun venit. s-o porți în suflet
mi-a urat femeia. am respirat și totul
s-a sfârșit.

SCHITURILE MIRELUI

Tu trage de mine de alunec și cad; să mă ridic
de unde alt gând mă somează:
pe scara făcută din trei și împletită în șase
nu suie decât cuiele frigului cu iubire
de oase

sfânta împreunare de unu face ca apa să danseze
în pahar, sobor de cuci
frăgezește songul ațos al nepătrunselor harfe,
am învățat să arunc disperările ca pe ale
scheletului boarfe

călător cu pingecele rupte,
mai află pentru tine cărări (și drumețul se clatină
beat de lumină
ca-n noaptea din urmă, ca-n ziua dintâi),
mai află că în spatele feliei cu miere
așteaptă întinse livezi de lămâi

podele reci, pereți cenușii, deseori scârțâitul de ușă
ca pentru a se furișa cineva –
reformatorul de schituri, grăbit să le spargă;
de-aici se iese între silabe,
de-aici se iese pe targă.

NOAPTE ALBĂ

Cu tine-n gând nu am închis o pleoapă. iar trupul tău
de pleoape era plin, precum
de solzi ce scânteiază-n apă, iar eu din apa
somnului fac vin. curgea-napoi

în valuri de tandrețe, până m-am prins cu ea
de tot ce-a fost. și sâmbetei am vrut
să-i dau binețe, dar licări o altă zi
de post. cum să strivesc

asa o întâmplare și totuși, între stingere
și rază, te-am strâns la piept
și te-am iubit mai tare cu pleoapa care
încă lăcrimează.

DE N-AR FI URMĂTORUL

Cățelușa care mi-a făcut groapă în palmă
a învățat să vorbească de mult,
eu, cum mă știu, egolatu,
am învățat să mârâi amenințător și să latru.

mă ceartă că prea mă grăbesc după micul dejun,
iar seara, ca și cum aș fi tras-o la sorți,
o mângâi ca pe-o nevestă în curs de divorț.

latru din varii motive: s-a scurtat lanțul binecu-
vântat de
iubire, tresaltul,
dă din casă și ce e și ce nu,
iar pentru că va fugi de mâine cu altul,
îi fac de astăzi bagajul: te du!

îmi explică unul care se erijează în dresorul
de câini:
de n-ar fi următorul, să-i țină în brațe,
am îmbătrâni fără mâini.

BALADĂ

Nu râde tu, măgar, pe stilul nou,
că tare dor îmi e de câte-un bou,
trăgând din greu, ascultător de bici,
de care n-au habar cei de pe-aici.
cei de pe-aici se-njugă pe un pol,

că de-aia au rămas în carul gol

cei de pe-aici își caută de gazdă
și-nvață toți ca să se dea pe brazdă,
dar verbul se conjugă la trecut,
căci în prezent biciușca le e cnut,
cei de pe-acolo'ncearcă ei alt rol,
dar tot restanțieri și-n carul gol.

nu râde tu, măgar, ca un ecou,
că tare dor îmi e de câte-un bou,
să ia în coarne vremea și s-o ducă
pân'la mejdină dacă mai apucă,
loitra dă cu sâc spre alt ocol
loitrelor rămase-n carul gol.

Elena Armenescu

IZVORUL CÂNTECULUI

Zorii aurii aduc caldă strălucire
Peste uimirile ce dorm în muguri,
Căci Lumina, născută din Iubire,
Răsare blândă, în inimi și cruguri.

Copacii au frunzișul ca pe-o rugă,
Îndreptat smerit spre cer, foșnitor,
Florile își deschid petalele-n fugă,
Iarba șoptește prin verdele odihnitor.

Toate trăiesc un miracol nevăzut.
Iubirea, adierea ce le ține vivante,
Vin fără să știm, din adânc necunoscut,
Le primim și noi cu capete plecate.

Iubirea țese fire vibrante, idilice pânze
Între petale și irizanta lumină de apus,
Ea stă ascunsă-n tremurul de frunze
Și-n foșnetul din clipa care m-a supus.

În ea sălășluiește izvorul cântului,
Unde păsări vin în zori să se adape,
Din inima trăirii, din miezul jocului,
Se furișează dor ascuns sub pleoape.
Iubirea-i suflul cald, din sânul adierii,
Cuvântul nerostit din prima privire,
Fără ea, pământul în pragul primăverii

N-ar crește grâul, nici cerul – nemurire.

Fără iubiri, nu s-ar mai naște clipa,
Nici timpul nu și-ar mai rostui pașii,
Căci tot ce crește, tot ce înseamnă aripa,
Adică zbor, hrănește și mirii și nuntașii.

ÎNSERARE

Ne-am întins trupurile sub cortul înserării,
Lăsând să vină dragostea din largul zării,
Cu pași de stele și suflări de veac,
În noi se furișă o taină fără leac.

Nu mai eram doi — ci undă și lumină,
Un suflet dublu într-o singură grădină,
Unde cuvântul nu mai cerea rostire,
Ci se topea în duh și adormire.

Pe cerul nostru — pânza nevăzută —
O mână scria semne dintr-o lume trecută,
Iar vântul serii, ca un preot blând,
Ne legăna cu psalmi născuți din gând.

Venise clipa — clipa fără nume,
În care ființa scapă de cutume,
Și se înalță, goală de pământ,
Ca o rugă spre un soare sfânt.

Ne-a învelit o pace fără margini,
O pace care nu cere dovezi sau pagini,
Ci doar prezență — una, tainic vie,
Ca-n miez de rugă sau de liturghie.

Și am simțit adânc: iubirea nu e foc,
Ci duh ce curge fără timp și loc,
Un izvor blând ce ne învață zborul,
Când nu ne este frică, și ne inunda dorul.

Sub cortul înserării ne-am născut din nou,
Cu ochii larg deschiși sub har de Dumnezeu.
Iar din tăcerea sfântă, ce ne-a copleșit,
Am înțeles: iubirea e fir fluid în râul infinit.

DESPRE IUBIRE

Iubirea
țese fire nevăzute
între petale și lumina din apus,
Ea
stă ascunsă-n tremurul de frunze

și-n foșnetul
din clipa ce s-a dus.
Când se revarsă
transparența zorilor
Peste uimirile ce dorm în muguri,
Lumina,
după porunca zeilor
Răsare
Nu doar pe cer, ci și în simțuri, în cruguri.

Lumina înseamnă dragoste,
Iubire
Și fără dragoste —este cunoscut
Soarele
De ce s-ar strădui
să îmbrace lumea
în aurul din zori
Știut
iar roua sigur nu ar ști
să mângâie iarba
cuprinsă de fiori
fără să doară.

FĂRĂ IUBIRI

Viața s-ar usca încet
precum o floare ruptă de rădăcini,
iar zărilor,
în loc de cântecul
care îndumnezeiește,
ar naște doar ecouri stinse,
sub o lumină
care nu mai încălzește.

Când este Iubire
Copacii
își întind frunzișul spre zenit
Iarba șoptește verdului înviorării,
Florile nopții
își deschid potirul de argint
Toate trăiesc miracolul înserării...

UNIVERSUL E OGLINDA TA

Dăruiește zâmbet, bunătate, gând luminos,
O vorbă blândă, un gest de încurajare —
Universul te va răsplăti duios,
Căci este oglinda visării tale.
Florile-ți răspund prin limbajul lor: înflorind!
Le salută fluturii, albinele-n grație,
ce se-ntâmplă e o enigmă

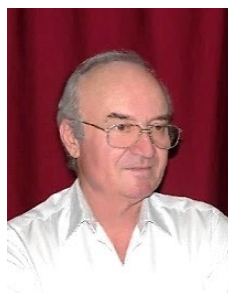
Toate tresaltă sub Soare strălucind
Și-n ochii noștri — trăire și admirație.

Dăruiește timp și ascultare curată,
Un pas alături de cel ce oftează,
Căci fiecare suflet e-o lume minunată,
Ce în iubire, senin, vibrează.

Dăruiește tihnă și un cuvânt-mângâiere,
Ca o apă lină ce spală durerea,
Într-un surâs poate naște o-nviere
Și-un drum de lumină, nu doar o părere.

Universul nu uită niciun gest de lumină,
Îl scrie în stele, îl trimite-napoi —
Când porți în privire iubirea divină,
Ești tu însuși răspunsul la „Pentru ce noi?”

Ceea ce ești se-ntoarce prin raze, prin vânt,
Prin oameni, prin clipe, prin semne, prin soartă-
Universul ascultă tăcut orice gând
Și ți-l reflectă în viață... ca pe o hartă.

Teodor Preda

SPRE ÎNCEPUTUL ALTEI CLIPE

nu te jenezi
să fluieri în biserică
spre bucuria lucrurilor mărunte vag agreate
și-n gloria lor neștiută repeți aceleași gesturi
de exemplu
cum să ții în mână ceașca fierbinte de cafea
ce-nfrigurată
dorește o revărsare nebunească
peste pereții translucizi
ai tăcerii

nu poți să-ți vindecî rănile
și nici pe cea a vântului
iar pasărea ți-a inventat un cer
pentru efortul tău de înălțare
sub pocnetul asurzitor al lacrimilor
și legea ei te caută oriunde

fără să știi că ți-a schimbat propunerea
de dragul altor depărțări

evidentă este clipa
o privește-o
cum te îmbracă în cămașa de argint a morții
să fii mereu proaspăt
de dragul altei clipe

ÎNTR-O FOTOGRAFIE CU FAMILIA

nu am învățat nimic
pentru că în toate m-am risipit cu recunoștință
cum noaptea își risipește spre dimineață visele
praf spre vocația împrăștierii
ce nu a ținut seamă de logica vântului
ce dorea să mă redefinească
cu aceeași retorică de înțeles a binecuvântării

mâna stângă am obișnuit-o să-mi facă semne
de pe partea dreaptă
muncă sisifică de poet
ce adună puterile cuvântului de pretutindeni
cu lungi degete lascive
din delicate tănuirii

atras pe drumul serii
trebuie să mă gândesc la lucruri simple
la țărâna ce seamănă nespuse cu mine
la stările mele de conștiință
pe care le dăruiesc viitorului mort drag
atât de viu
într-o fotografie cu familia

ȘOAPTELE UNEI DISPARIȚII

fotografiile în alb negru
mă arată cum am dorit să rămân
în amintirea
celor ce nu m-au cunoscut în timpul vieții

(stânjenit parcă de ceva din afara cadrului)
zâmbăreț
rigid și mefient
pentru că de atunci (e ușor acum să recunosc)
aparțineam unei realități experimentale

în lipsa culorilor selectam
stările dureroase ce luau calea văzduhului
dintr-o singurătate
să descopăr noile vibrații
fotografii ce mai târziu
îmi conservau insomniile

fotografiile în alb-negru
decriptează profunzimile timpului și azi
visele din oglinda cerului
ce-nmormântează șoaptele unei dispariții

DESCIFRAREA ENIGMEI

și zădărnicia poate să viseze
la ispite ce susțin povestea unei fotografii
iar descifrarea enigmei
e singura care suportă purgatoriul
interferențelor umilitoare

rânduilele amuțesc
(vetuste recurențe zilnice)
și unul după altul ca în parada pinguinilor
plecăm să urmărim
să ținem locul cuiva
precum statuile mergătoare
pe patina timpului

fotografiile foiesc în sertare
printre alte chipuri palide
să fie și ele recunoscute
la sărbătoarea bulei de aer
de pe veranda sufletului

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Robert Șerban
și Mircea Cărtărescu*

Nicolae Tăculescu

NOAPTEA SOLSTIȚIULUI DE IARNĂ

În noaptea cea mai lungă, la sfârșit de an
Tragem la geamuri storuri și ne iubim spontan.
E noaptea strigoilor, uitați din vremuri apuse,
Răscolind amintiri dureroase, din stepele ruse.

Prin noaptea poveștilor, timpul iubirii nebune,
Ți-adulmec urma caldă că de sălbăticiune,
Furișându-se tiptil, prin iarna ta și a mea,
Mohorâtă de-atâta tristețe; tăcută și grea.

Fulgi de zăpadă bat la fereastră discret,
În perechi monotone dansând menuet.
Prin lumina difuză ce ne mângâie blând,
Mi-e greu să te cumpăr și mai greu, să te vând.

Flăcările din plită dansează vulgar,
Consumându-și iubirea pe tavanul cu var.
O dorință timidă arde-n mine cuminte,
Că un rest de țigară, fumegând jurăminte.

Ca un proscris răătăcesc prin sufletul tău mare,
Unde un petic de cer de-altadată mă doare.
Între veghe și somn cărările mele-s pierdute,
Prin basme cu spiriduși jucăuși și zâne tăcute

Si-alerg printr-un timp nemilos curgător,
Unde totul e freamăt, magie și dor,
Iar lumini scânteiază în diminețile clare,
În mărgele de rouă, printre lacrimi amare.

ZĂPEZILE MILENIULUI TREI

Privește cum ninge pe lume,
Să punem zăpezilor pure un nume!
Cerul ne fulguie cu turme de miei,
Ne-ngroapă zăpezile mileniului trei.

Rămâi lângă mine, prognozele înșală;
Nu cred că va fi încălzire globală.
Privește! Copacii stingheri pe alei,
Încărunțesc sub zăpezile mileniului trei.

Iarna cerne, în curgere grăbită și lină,
Din livezi de cireși, flori fără vină.

Îți prind în palme una, de vrei,
Să simți zăpezile mileniului trei.

Ne mai plimbăm un pic, cărările știute
Vor fi din ce în ce mai mult înzăpezite.
Coboară norii peste lume, tot mai grei-
Încărcați de zăpezile mileniului trei.

E vremea să mergem, s-ajungem acasă,
Se fac pregătiri, este timpul de masă.
Mai trage un scaun, că-i sfânt obicei
Să ne colinde zăpezile mileniului trei.

Pe plita încinsă, vinul, iernii se vinde,
Tremură-n aer glas de colinde.
Închide-ți ochii! Scânteia din ei
Poate topi zăpada mileniului trei.

REGRETE

Te-am iubit într-o vară târzie
Că un haiduc întors din pribegie
Poți tu, să îmi întorci acum,
Atâția pași ce s-au pierdut pe drum?
Atâtea flori ce-au putrezit în gând,
De câte ori mai pot să le revând?
Mirosul lor, din amintiri mă cheamă,
Să-ți fiu un pansament, pe-o veche rană.
Cuvinte, patimi, gânduri nerostite,
Le poți întoarce azi, întinerite?
Și gesturile mele, cumpătate,
Le poți întoarce azi necenzurata?
Mă tem că timpul nu mai e cu noi
Și toamna ne-acoperă cu frunze și ploi.
Doar uneori, cumva din inerție:
Trăim, iubim și bem pe datorie.

LA GURA SOBEI

Un soare blând ca o gutuie coaptă,
În dimineața asta, ochii mi-i desfată.
Fotonii de lumină în galben, aurie,
Îmbrățișează tandru lumea înghețată.

Tu te-ai ascuns iubirea mea solară
Plecând din anotimpul meu de dor,
Te rog să te întorci, măcar în astă seară,
Să bem vin fiert cu pâine caldă din cuptor.

La gura sobei îți voi recita câteva versuri,
O noapte albă îmi va fi suficient să plâng.
Din când în când, pe foc vom arunca eresuri

Și amintiri ce dor în piept, în buzunarul stâng.

Voi mângâia cu degetele fremătând dorințe,
Rotunde forme, pe trup voi desena cărări,
Voi fi olarul ce frământă, în lutul alb, căințe,
Să-și modeleze un vas în care ține remușcări.

E vremea-n care codrul mi se desfrunzește,
Iar tu mi-așterni covor de vorbe goale pe tristeți.
Avut, simt ziua noastră cum treptat descrește,
Gonindu-mi din cuibare, stolurile de sticleți.

Si-atunci s-au întâmplat în mine o cumplită iarnă
Ce mi-a întors toate amintirile cu fața spre apus,
Clepsidra timpului, nisipul fin răstoarnă
Și îmi măsoară viața, ce-aproape că s-au dus.

Victoria Mălescu

SUFLETE CARTONATE

E bine să ai la tine
cât mai multe suflete cartonate
și când te întâlnești cu prietenii
să le oferi câte unul
luați, citiți
acesta este sufletul meu
bine legat, frumos ilustrat
m-a costat ceva dar merită
citiți și dați mai departe
cu grijă să nu vă tăiați
în hârtia glasată
ori în vreo bucurie arogantă
care mi-a scăpat printre rânduri
dacă vă face să plângeți
aruncați-l la primul coș, ori fumați-l
ați făcut-o deja? No problem
va fi mai multă lumină
mai multă căldură în orașul
plutind printre fluturi dezorientați...

SCRIU CU BUCURIE

Scriu cu bucurie despre tristețe
despre trecerea clipelor
cu șenilele lor nevăzute

prin carne, prin oase
timpul trece, petrece și
își ia din mine ca dintr-o livadă:
inima ajunsă la maturitate
ochii numai buni de stors lacrimi dulci
el nu uită niciodată nimic
mai ales să dărâme
ce construiesc din greu
scriu cu bucurie despre plecarea verii
în mijlocul petrecerii
pe care nu vreau s-o stric
prietenii râd, beau, dansează
nu știu ce ne leagă: vinul ori sângele
timpul mă îmbărbătează: ai încredere, ai încre-
dere
când mă împinge prin fereastra deschisă
convins că voi nimeri în piscină.

INIMA

Se joacă printre copacii
cu chipuri copilăroase
prinde-mă, prinde-mă
strigă inima mea chicotind
prin verdele primăverii anesteziate
de parfumul florilor
incredibil de albe și fragede
pe ramurile negre, bătrâne, lemnoase
ale copacilor muți și surzi din parcul central
prinde-ți-mă, strigă inima mea
provocatoare spre fluturii, albinele
înnebunite după o sursă de miere
din mine veți extrage ceea ce oamenii
n-au reușit încă
prinde-mă, strigă îngerului
ce merge cu bicicleta printre bătaile inimii mele
scăpate din brațele cerului
ascultând la căști *Ameno*.

CURAJUL TRECERII CU VEDEREA

Dacă întâmplător
cei doi se întâlnesc pe stradă
îmbrăcați în grabă, fără
să bage în seamă gâzele din păr
nasturii lipsă de la uniformă
unul din ei întoarce capul
văzându-și de drum, sub stropii
limpezi ai becurilor rămase aprinse
din noaptea cea mai lungă și rece
dacă din întâmplare
se întâlnesc în aceeași piață ieftină

ori în aceeași clădire istorică
unde își vând sângele
unul din ei întoarce capul
să nu vadă stingerea celuilalt
lângă tocul ușii,
rostogolirea capului de stirpe nobilă
cum astăzi nu mai există...

CINE MĂ PĂZEȘTE

Ce bine mă păzesc ei
echipați, patrulând prin oase
infiltrați în celule
săpând tranșee în carne
în globii oculari, în auz
ce devotați îmi sunt
adunându-se tot mai mulți – anii mei
ce vigilenți, cu măști, cu armament specific
mă apără de tinerii aceia nebuni, frumoși, zurlii
chemându-mă în dansul lor amețitor
pe ringul vieții, noapte, zi
anii mei stau la pândă
să nu m-ademenească, să mă-nhațe
în amiaza caldă când abia merg pe piatra cubică
spre casă
pasărea rock splendida
ea-mi lasă fluturând din zbor o pană albă
ce cade în decolteul meu frivol
cu roșu sângieriu mă umple soarele
pentru apusul din veranda casei...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Constantin Pădureanu,
Mihai Măceș și Aurel Maria Baros*

Alexandru Drăghici

RITUAL

Dimineți eșuate
acostează la chei
stele stinse mai sparg
umerii satului grei.
Ridic vâslele nopții,
ritual desuet,
hrănesc luna cu șoapte
să dispară discret.
Prin scrisoarea nescrisă
peste noapte a nins,
mă predau îndoiieli
sunt soldatul învins.
Iar când ziua-și desface
disperarea în două
cade limpede ora
împușcată cu rouă.

TRISTEȚI DE ZĂPADĂ

Ninge definitiv,
doar vâscul timpului
înflorește.
Ninge
ca într-o imagine de arhivă
iar în marginea satului
câinii latră
a eternitate

REGĂSIRE

La ce bun să încerc
aripi infirme
când locuind
o pasăre de lemn
ea înfrunzește în mine!

REGĂSIRE

Visele pe care nu le-am visat
stau ascunse-n păienjeni.
Cele visate
într-un car de luptă trec.
De prin sat îmi recunosc
după strigăte, copilăria.

FIRIMTURI

* * *

Zorile alunecă
pe frânghii de lumină,
perdele ascund
o toamnă geloasă.
Epidemii de tristeți
dau să vină.
Melancolia
se-ntoarce acasă.

* * *

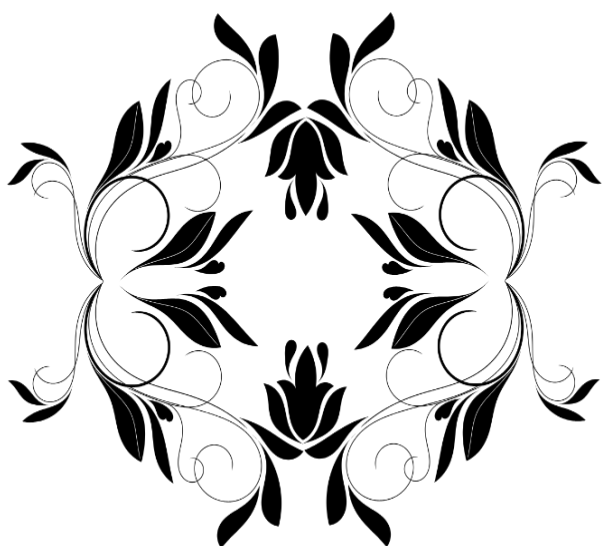
Blândă lumină dă-mi puțință
de a opri o roată vegetală
în fiecare an iubesc un crâng
dar ruginesc pe dinafară.

* * *

Troiene stranii cu zăpadă mută
azi epitaful toamnei vor să-l scrie
cu fulgii dintr-o iarnă trecută
viețuiesc lăstari lângă sicrie.

SOLITUDINE

Dincolo de valuri te aștept
în fotografia unui răsărit.
Lângă clipele ajunse la mal
algele timpului urzesc
disperarea că te voi pierde.
Atlantida ascunde leșul oceanului
și pe tine într-o pasăre nouă.

Constantin Pădureanu

DOI FRAȚI BUNI

Era seară. Nilă Tudorescu și Gică Falcă,
Din Rudarii Olteniei, stăteau de vorbă
În fața brutăriei lui Niță Guguloi.
Primul era bogat, dar nu avea credință,
Era mereu preocupat să nu-i lipsească
Nimic lui și familiei sale.
De aceea, Gică Falcă, prietenul său,
Mai săracuț decât el, îl întreabă:
- Spune-mi, Nilă, dacă ai avea doi copii,
Dar l-ai hrăni doar pe unul
Și pe celălalt l-ar chinui foamea,
Consideri că ar fi drept ?!
- Bineînțeles că nu, răspunse Nilă.
- Dar dacă l-ai îmbrăca tot pe acela,
În timp ce al doilea ar tremura de frig,
Cum ar fi ?! continuă Gică Falcă..
- Ar fi, desigur, o mare nedreptate !
- Și atunci dacă tu spui că
Așa ceva este o mare nedreptate,
De ce, totuși, procedezi în felul acesta ?!
- Cum ? zise Nilă Tudorescu
Pe copiii mei îi tratez la fel,
Le arăt aceeași dragoste.

De ce spui așa ceva
Și mă acuzi pe nedrept, se apără el.

- Nu mă refer la copiii tăi,
Ci la alți doi frați buni
De care tu ar trebui să ai grijă
De-a lungul întregii vieți:
Sufletul și trupul tău.
Iar tu nu ești drept cu acești frați.
Te ocupi doar de unul dintre ei,
de trupul tău,

Căruia îi dai să mănânce
Și să bea peste măsură,
Îl îmbraci și ai grijă
numai de el

În timp ce pe celălalt, sufletul tău,
Îl neglijezi cu totul și nu este bine.
Ai haine frumoase și ești bine hrănit,
Dar sufletul de ce are nevoie,
Nu te-ai întrebat niciodată ?!

El nu poate purta pe lumea asta
decât haina credinței,
De care tu nu te-ai îngrijit
Și nu poate fi hrănit
Decât cu dumnezeiască învățătură,
Cu dragoste și milostenii.
Dar nu uita de celălalt frate,
Fiindcă sufletul și trupul
Și sufletul îi este mort.
Îl certă Gică Falcă.
- Așa este și ai dreptate, recunosc
Nilă Tudorescu și dădu
din cap nemulțumit.
Apoi plecă spre casă fără
Să-l mai salute pe Gică Falcă
Și acesta rămase privindu-l
Cum se depărtează foarte grăbit.

LACRIMI FIERBINȚI

Pe linie, se auzi lătratul unui câine,
Pe urmă, trecu o mașină.
Se făcu iar tăcere.
Iulia Muscalu îl privi
pe George Pistică,
Dădu din cap și zâmbi.
Vru să-l trezească
Și să-i facă o mărturisire,
Dar se răzgândi, pentru că
Avea destul timp să-i spună
și altădată.
Întinse mâna, îl mângâie pe față
Și, apoi, îi aranjă câteva fire de păr,
Care-i căzuseră pe frunte.
George simți și se trezi.
Avea somnul ușor.
Se îmbrățișară
Și se strigară iar pe nume.
Timpul trecea repede
Ca o nălucă.
Se auzi cântatul cocoșilor
dinspre ziuă
El spuse că pleacă, aprinse veioza
Și stătu pe marginea patului.
Rugămintile ei să rămână

Sunt ca doi frați buni,
de nedespărțit.
Unul nu poate trăi fără celălalt.
Îngrijește-i pe amândoi
Și, atunci, vei fi, cu adevărat,
drept și fericit.
Ferește-te să fii ca păcătosul,
Care trăiește doar cu trupul,
Până dimineată se dovediră zadarnice.
Atunci, Iulia se așeză
pe genunchi lui.
Goală. Ochii lui o priveau cu lăcomie.
Se iubiră din nou.
Cu patimă.

George observă, a nu știu câtă oară,
Că Iulia avea un corp frumos,
Sânii mici ca două mere pădurețe,
Bătute de cea dintâi brumă.
Își luară rămas bun.
După ce o sărută, George își lipi
Obrazul de al ei.
Stătură așa câteva clipe.
Iulia simți lacrimile lui fierbinți.
- George, nu...nu se poate!
Dragostea noastră e mai presus
Decât toate răutățile lumii...
Indiferent că s-a întâmplat
Nenorocirea aceea, că am fost
doar amândoi.
Așa a vrut Dumnezeu...o încercare...
- Așa a fost să fie..., șopti el.
George Pistică deschise fereastra
Și sări în grădină.
Nenorocirea se întâmplase în vară,
La fântâna Văruita, în Valea Haiducului,
Când trei indivizi mascați,
din Popoveni,
Îl bătuseră pe băiat
Și, apoi, o violaseră pe Iulia.
Oricât o iubea de mult,
George nu-și putea scoate din cap
Că o începuseră alții înaintea lui.
Iulia Muscalu se trânti pe pat.
Era obosită și adormi repede.

George Geafir

LIBER CUGETĂTOR. BEȚIA PUTERII

- Mă bucur că te-am întâlnit.
- Și eu, să știi.
- Ce mai faci? Cu ce te ocupi? Tot cu politica?
- Sunt liber cugetător.
- Nu înțeleg. Vreo nouă meserie?
- Da. Și încă una a-ntâia.
- Și, mă rog, în ce constă meseria asta a ta?
- Să stai... și să gândești... În pat, la birou,

în parc, oriunde te-ai afla, să gândești. Adică să cugeți.

- Interesant. Și, mă rog, la ce folosește?

- Cum la ce?! Ajungi să gândești superior, să înțelegi superior. Uite, de curând am înțeles că și animalele raționează!

- Ei, nu mai spune!

- Crede-mă, când omul își pune mintea la muncă, face minuni. Așa cum am făcut eu.

- Pfi! Că doar n-oi fi Petrache Lupu de la Maglavit!

- Să ajungi la Putere nu e o fericire, deschide gura amicul Nimeni, și în zadar și-o răcește, că nu se găsește cine să-l asculte, fiecare, cu gândurile lui. Se ivesc momente, zice el, în care trebuie luate hotărâri decisive, care pot influența, în bine sau în rău, starea de lucruri într-o parte a lumii. De aceea, cred eu, e o nebunie să ai Puterea și o nebunie și mai mare să lupți pentru a o obține.

- Da' ia spune-mi, cum ai ajuns la concluzia că animalele raționează?

- Simplu. Am plecat de la faptul concret că durerea fizică împiedică gândirea coerentă. Principii?

- Mă străduiesc.

- Altfel spus, anestezicul, care elimină durerea, stimulează gândirea. Logic? Deci, anestezice înseamnă gândire lucidă.

- Corect, până aici.

- Omul anesteziat nu simte nimic. Prin urmare, nesimțirea presupune luciditate. Logic?

Omul nesimțit este, deci, un cap limpede. Dar, există, oare, ființă mai nesimțită decât animalul? Nu. Cu alte cuvinte, animalul e un cap limpede, are o gândire lucidă. Deci, animalul gândește și, mai cu asupra, lucid!

- Dacă stau și mă uit bine la tine, înclin să-ți dau dreptate!

- Vezi? Pune-ți mintea la contribuție.

Mai zice amicul, cu risipă de energie:

- Beția Puterii îl face pe om să se creadă mai special și, în mai toate cazurile, să uite de unde a plecat. Aburii beției îi dau certitudinea că e priceput la toate, de la administrație la justiție, de la economie la sănătate, de la învățământ și cultură la ordine publică și apărare, pe orizontală, pe verticală, pe diagonală, în spațiul cu trei sau în cel cu mai multe dimensiuni. Tot ce se întâmplă în lume, se întâmplă doar că vrea el, omul Puterii, iar aceia care nu i se supun orbește, își taie singuri craca de sub picioare.

- O să ai numai de câștigat, dacă-ți pui mintea la treabă.

- N-am înțeles totuși, care ar fi câștigul?!

- Vei fi considerat un înțelept, apreciat de cei din jur. În cele din urmă, cunoscut de o întreagă lume. Vei putea ajunge chiar și „în capul trebii”, cum zice un cunoscut poet. Ce vrei câștig mai mare?

- Așa, deci!

- Așa.

- M-ai convins. Mă înscriu în „mișcare”. Mersi.

- N-ai pentru ce...

Concluzionează Nimeni:

- Mai toți au ajuns în jilțul Puterii în perioade de adânci crize: socială, politică, economică. Au fost percepuți de mulțime ca niște zei care aduc prosperitate în lume și asigură pacea pe pământ. Adulația din partea populației și cultul personalității, pe care și l-au însușit ca pe o mare cinste, le-au creat iluzia că sunt iubiți de popor și că îi sunt cap și inimă. Pe parcurs, însă, cu toții au recurs la lanțuri și frică, injectată populației până în măduva oaselor. Beția Puterii le-a dat aripi, dar tot beția Puterii le-a adus și sângerosul sfârșit!

- Nu pricep totuși, de ce te așezi pe bordura?!

- Păi, în poziție șezândă. Iau loc pe bordură și cuget!, zice el, și se face stană cu bordura, sprijinindu-și coatele pe genunchi și capul în podul palmelor, precum „Gânditorul de la Hamangia”. Stau, dar și cuget... Uite, mă gândesc că beția Puterii îl trece pe om prin toate etapele; la început este cocoș, după aia maimuță, apoi leu, iar la sfârșit...

- Sictir!, se zborșește noul adept. Nu m-am dat niciodată cocoș, și nici nu m-am maimuțărit vreodată. Câte-un leu, recunosc, am mai băgat uneori la portofel, dar nu m-am lăcomit, ca alții, la troc...

Ion R. Papa

O SITUAȚIE INCREDIBILĂ

Neavând copii, familia inginerilor agronomi Olga și Filimon Enculescu a îndrăgit și a adoptat copilul cel mai mic dintre cei cinci ai unui sătean, a cărui soție murise la naștere. Copilul – numit Emilian și alintat Milică – era foarte inteligent, harnic, cuminte, ascultător, devenind feblețea celor care l-au cunoscut.

Când Milică împlinea cinci ani, s-a întâmplat că Olga l-a născut pe Onișor. Pe măsură ce creștea, acesta pune stăpânire pe dragostea părintească, în special din partea Olgăi, în timp ce Filimon se dovedea bucuros a fi tatăl a doi băieți. Lui Onișor, Olga îi permitea tot ce acesta săvârșea, iar pentru toate relele îl învinovătea pe Milică. La școală, Onișor s-a bucurat de părtinire și ocrotire din partea cadrelor, pentru ca acestea să nu aibă de a face cu dna ingineră.

În aceste condiții, Milică s-a închis ca într-o carapace, devenind tot mai izolat, păstrând bucuria relațiilor doar cu Profira, o fostă învățătoare prigonită de regimul politic și devenită doica sa, și cu Filimon care însă ajungea rar pe acasă, fiind șeful UJCAP. În localitate, frecvența căminul cultural, biblioteca, clubul șahiștilor, uneori biserica, grupuri de tineri..., iar după ultima clasă de liceu a... dispărut din localitate.

Într-o duminică, tocmai când Filimon era într-o dispută aprinsă cu Olga despre ultimele boacăne ale lui Onișor și dispariția lui Milică,

Profira le-a adus o ilustrată. Bucuros, Filimon a citit-o pe nerăsuflăte. Au aflat că Milică se află la munci agricole cu studenții, după care va merge într-o tabără studențească, concluzionând că acesta concurase și reușise la o facultate.

- Tu îți dai seama unde a ajuns copilul ăsta fără să-i fi purtat cineva de grijă? Nici nu mai țin minte de când nu i-am mai dat vreun ban. O avea vreo bursă?

- Dacă o avea bursă republicană de ce să-ți mai fi cerut ție? și-a explicat Olga.

- Asta e bine să știi: se gospodărește singur și se mulțumește cu ce are.

- Bravo lui! Dar poate că mai are alte venituri de pe undeva, a presupus Olga, care credea că lui Filimon îi venise ideea să-i trimită bani.

- Dar Onișor? a surprins-o Filimon. Iată că trebuie să plătesc după el zeci de mii de lei și putea să-și fi pierdut viața.

- Lasă! Nu e chiar așa...

- Să vedem ce zice comisia de anchetă care a evaluat pagubele. Oamenii aceia au vrut să te menajeze.. Doar știau că pe Onișor îl pârținești și pe Milică îl persecuți...

- Ce nedreptăți i-am făcut lui Milică? I-am creat toate condițiile de a fi învățat...

- Te cred. Înseamnă că pe Onișor l-am vitregit de asemenea condiții, dacă a ajuns să fie anchetat de către organele județene.

- Tu vrei să mă bagi în spital? De un ceas îmi picuri în suflet numai otravă... Acum te lepezi de copilul făcut de noi, iar când e la adică îl aperi pe cel făcut de țărani ăia?

Ajungând în fața comisiei care anchetase activitatea lui Onișor, Olga a și prins momentul să reamintească celor de față cine este.

- Vai ce coafură interesantă aveți și ce rochie frumoasă ați îmbrăcat! a admirat-o secretara.

- Sigur, dragă! Doar sunt nevasta șefului UJCAP, nu puteam să apar oricum, a răspuns ea cu dezinvoltură, dându-și importanță, după care a privit peste sală și s-a așezat.

În cadrul Comisiei de Ocrotire a Minorilor erau prezentate abaterile elevului Enculescu Filimon-Onișor din ciclul gimnazial, care au culminat cu răsturnarea tractorului U-650.

Conform declarațiilor tractoristului și a martorilor – arăta raportul – în timp ce tractoriștii se retrăseseră la umbra unei liziere pentru prânz, lăsând tractoarele pe poziție (conform indicațiilor, pentru a nu face consumuri inutile

de carburanți), acesta s-a strecurat pe tractor, l-a pornit și, sub admirația celor doi prieteni care îl însoțeau, s-a îndreptat cu utilajul spre tractoriști, pentru a-i speria. Când a văzut că tractoristul, având în mână un retevei, aleargă furios spre sine, a încercat să întoarcă pentru a schimba direcția, a depășit marginea prăpastiei ce străjuia parcela, a sărit, iar tractorul s-a rostogolit în prăpastie, rămânând cu roatele în sus.

Comisia tehnică a constatat că tractorul prezintă stricăciuni mari, care presupun reparații și înlocuiri de piese în valoare de 17.652 lei. La această sumă se adaugă valoarea motorinei din rezervor care a fost împrăștiată, costurile pentru ridicarea din prăpastie și transportarea la atelierul de reparații, în total încă 5730 lei, rezultând un total general de 23.382 lei, pentru care Secția SMA din comună se constituie parte civilă. Acoperirea pagubelor revine familiei, respectiv numitului Enculescu Filimon și numitei Enculescu Olga, în mod solidar, iar minorul Enculescu Ionișor va fi supus unui consult medical al comisiei județene de specialitate, care să hotărască în consecință.

Președintele comisiei a cerut participarea la dezbateri a factorilor convocați, pentru o analiză cât mai precisă în vederea clarificării cazului, a vinovăției făptuitorului.

- Da, tovarăși, s-a ridicat dirigintele. Conform indicațiilor de partid formulate în urma accidentului din gară soldat cu decesul unui elev de 17 ani lovit de tren, eu ar trebui să port răspunderea, nu atât ca diriginte, cât mai ales ca însoțitor al elevilor în practica agricolă. Numai că elevul Enculescu, în acea săptămână, nu a dat pe la școală. Personal am fost la domiciliul acestuia și mama sa m-a asigurat că, din ziua următoare, nu va mai absenta. Dar el nu s-a prezentat la școală și nici în formația care s-a deplasat în câmp. Caietul-catalog de practică agricolă, unde sunt notate absențele și eventualele abateri disciplinare ne înfățișează clar situația și, de aceea, vi-l pun la dispoziție. Aș vrea să adaug că elevul are multe alte abateri disciplinare, manifestă dispreț față de comunitate, fapt dovedit de aruncarea unei pisici moarte în fântâna școlii, dar, pentru toate, s-a bucurat de toleranță, atât la școală cât și în familia sa.

- Iată că apare o explicație cu privire la comportarea elevului, toleranța în familie și la școală. Ce părere are asistentul social? a observat președintele comisiei.

- Abaterile săvârșite de către elev pornesc din temperamentul lui impulsiv, oricând gata de scandal, folosind mijloace care nu concordă cu calitatea de elev. Mama fiind singură, în plus și foarte tolerantă, nu face față situației.

- Iată alt motiv pentru care minorul trebuie să fie consultat de către comisia județeană de specialitate și cazul să fie direcționat conform concluziilor acesteia.

- Tovarăși, dumneavoastră nu știți ce înseamnă să fii mamă de copil. Eu am putut să nasc acest copil după un tratament îndelungat și reprezintă tot ce am eu mai scump în viață. Nu puteți să-l tratați în felul ăsta! Vreți să spuneți că e nebun și trebuie dus la o școală specială? Cum puteți gândi așa despre copilul meu?, a protestat vehement Olga, înțelegând abia acum cât de serios se pune problema.

- Tovarășe președinte, s-a ridicat șeful de post. Tovarășa Olga, cu care eu am avut plăcerea să mai colaborez, are dreptate. Copilul acesta nu e nebun, dar face nebunii fiindcă este scăpat de sub grija și chiar de sub ocrotirea părintească exercitată de un adult responsabil.

- Nu este adevărat! Cum puteți să spuneți că eu nu-mi ocrotesc fiul? Este mai libertin, e drept, dar se află sub ocrotirea mea... Păi, dacă nici eu nu-l ocrotesc pe Ionișor, atunci cine credeți că o face mai bine? Nu observați că tractoriștii sunt de vină. În loc să muncească, cum spun documentele de partid, s-au tras la umbră, lăsând tractorul pe brazdă. Ionișor a vrut să facă o treabă bună, să continue arătura, dar dacă ăla s-a luat, i-auzi, cu reteveul după el, s-a speriat. El e de vină, tractoristul ăla. Pot să-l dau eu în judecată, fiindcă mi-a fugărit copilul pe câmp. Dacă se împiedica și își julea genunchii!?

- Ca să ne edificăm mai bine, a intervenit din nou șeful postului local, o rog pe tovarășa Olga să ne informeze unde se află în momentul de față elevul Enculescu Ionișor și ce situație are la învățătură și frecvență, chestiuni pe care nu le putem trece cu vederea.

- Numai din cauza tractoristului care, când a văzut că nu-l poate prinde, l-a amenințat în cel mai grosolan mod; i-auzi: „Pun eu mâna pe tine, o să-ți rup oasele!” Asta e vorbă s-o adresezi unui copil! Apoi, aflând că îl caută și miliția..., ce să facă? A dispărut, eu nu știu unde se află, ce-o mânca, unde o dormi..., și a început să plângă. Nu și-a luat nici pijamale, nici lenjerie de schimb..., a izbucnit din nou Olga.

- Eu pot să spun că la purtare are media șase, are două corigente și două medii anuale neîncheiate din cauza numărului mare de absențe, a completat dirigintele trista situație.

- Dacă s-au purtat urât cu el, i-au dat note mici, în loc de lecții în clasă, l-au scos pe câmp, i-auzi, copilul meu să culeagă porumbii ceapeli, parcă nu e destul că bate tat-su tot județul... Sigur că s-a sustras, mereu îmi zicea că agricultura trebuie făcută cu mașini agricole...

- Dar când ați văzut situația lui la învățătură, numărul de absențe, cum ați reacționat?

- Eu știu că i-am asigurat toate condițiile și l-am trimis la școală, ca acolo să învețe carte. Trebuia ca eu să-l păzesc ca să nu plece de la școală sau să-l învăț la toate obiectele alea?

- Credeți că rolul de părinte la atât se reduce? a fost surprins dirigintele.

- A mai beneficiat de multe altele din partea părinților.

- Sunt convins că, în familie, Ionișor a beneficiat de tot ce și-a dorit. Dar vreo responsabilitate a avut? Cum ar fi să ude florile de trei ori pe săptămână sau să-și lustruiască singur pantofii? a vrut să știe dirigintele.

- Cum așa?! Să-mi pun copilul să ude florile, să lustruiască pantofii? Doamne! Are cine să facă asta, a ripostat Olga. Nu cumva vreți să-l duceți la o școală din alea de-mi pune copilul la muncă?

cunde, pe următoarea. Și tot așa, până ce teancul de poze s-ar epuiza. Sigur, o pot lua întotdeauna de la capăt cu privitul pozelor și, de multe ori, chiar asta se întâmplă. Fiindcă, știm, unele dintre amintiri nu se șterg niciodată.

Vara, la bunici, viața era chiar fără de griji. Nu c-aș fi avut eu prea multe, dar era vacanță și nici măcar grija școlii n-o mai aveam. Că asta era cea mai mare grijă a mea. Și printre puținele la vârsta aceea. De fapt, atât de ocrotită cred că am fost, încât de alte griji în afară de școală nici nu prea-mi amintesc. Dumnezeu a îngăduit să fiu pe Pământul acesta unul dintre copiii fără griji și fără greutate de îndurat.

Totuși, într-una din vacanțele de vară am avut și eu, o dată, o grijă mare de tot. Că se întâmpla ceva în lume, ceva ce nu era bine, simțeam o apăsare în jurul meu și auzeam crâmpie de fraze din care încercam să înțeleg câte ceva. Iar atunci când vorbeau despre asta, părinții, bunicii și rudele apropiate o făceau fără ca eu să fiu în preajmă. Sau o făceau cu glas scăzut. Totuși, frânturi de fraze îmi ajungeau la ureche. Și supărarea lor mi-atingea și mie sufletul. Probabil aveam un pic de intuiție chiar la vremea aceea, de aceea reușisem să detectez îngrijorarea. Pentru că, de obicei, părinții nu lăsau să li se întrevadă vreo îngrijorare în preajma noastră.

Noi eram la bunici atunci când începuseră să-mi ajungă la ureche cuvinte precum război și concentrare. Știam ce înseamnă război, învățasem la școală și văzusem în filme. Numai că eu, până atunci, crezusem că războaiele aparțin trecutului, cărților de istorie, nicidecum că se puteau întâmpla și în zilele noastre. Și acolo credeam eu că ar fi trebuit să rămână, în cărți. Eram cumva mirată, dar și supărată pe faptul că bravi conducători – nu știu exact la care mă gândeam, la cei ai țării, la cei ai lumii? Îi împărțisem așa încă de atunci și cred că mă gândeam la toți, și toți mi se păreau responsabili pentru ceea ce trăiam –, ei, cei care trebuiau să aibă grijă de mine, de noi, nu se sinchiseră de sentimentele mele și se-ntorseseră la obiceiuri din timpuri vechi, barbare. În mintea mea fusese clară până atunci ideea că cineva de pe Pământul acesta are mare grijă de noi, cineva «de sus». Și că nu va lăsa să se-ntâmple lucruri foarte rele, cum ar fi războaiele. De când mă știam – de puțină vreme, desigur, iar de și mai puțină vreme conștientizam sau, mai degrabă, intuiam o fărâma din ceea ce ar fi putut însemna

Elena Dică

VARA ALTOR POVEȘTI

Memoria mea de copil a înregistrat cu precădere întâmplări ce aveau loc vara și iarna. Însă, pentru că a trecut atât de multă vreme de când le-am înregistrat, întâmplările acestea, fiecare, iau acum forma unor imagini fugare. Ca niște flash-uri. E ca și cum, pentru fiecare dintre evenimentele cărora le-am fost, cumva, martoră, deși, uneori, indirect, aș ține în mână niște fotografii, fiecare reprezentând altă imagine. Și mai e ca și cum asupra fiecăreia dintre aceste fotografii mi-aș apleca privirea câteva secunde, apoi aș pune-o deoparte și aș privi-o, tot câteva se-

existența mea pe Pământ -, îmi imaginasem că, într-adevăr, destinul meu, al celor dragi mie și al omenirii stă, în siguranță, în mâinile cuiva. Că nu eram la voia întâmplării, că oamenii mari și puternici se ocupau cum trebuie de noi, muritorii de rând. Fiindcă eu și toți oamenii de pe Pământ, eram ferm convinsă, trăiam atunci zorii unei ere noi. Nu mă-ndoiam de asta, n-aveam nici un fel de dubii cu privire la faptul că omenirea trăia cea mai modernă epocă – adoram expresia, televizorul pe care îl achiziționaserăm de curând și radioul aflat de mai mulți ani în casă își făcuseră datoria, e limpede acum, eu însămi eram un copil al noii ere, modernă, de bună seamă! - din câte trăise până atunci, cea mai bună din câte existaseră vreodată. Doar trecuse atâta timp de la apariția omenirii, n-avuseserăm destulă vreme să ne înțelegem? Părea că nu...Nu știam nimic despre războaie reci, calde sau de-a dreptul fierbinți, ca lava încinsă a unui vulcan. Cam asta era starea mea în acele momente, deși atunci n-aș fi știut s-o exprim în cuvinte. Astfel că teama, uluirea și surpriza induse de faptul că s-ar fi putut întâmpla să fiu contemporană cu vreun război au fost maxime. Iar conexiunile era aproape imposibil să nu le faci, pentru că acel cuvânt nou despre care abia aflasem - concentrare – era întotdeauna asociat cuvântului război. Sigur ceva nu era bine. Și am mai înțeles că și concentrarea, și războiul, îl priveau mai ales pe tatăl meu. Oricum, bunicul mi se părea prea bătrân ca să meargă la război. Sau ca să-l concentreze. Avea în jur de cincizeci de ani sau puțin peste, cum să poarte războiul un om atât de bătrân? De unde să știu eu că era în plină putere? El era taica-mare, cine să poarte un astfel de nume, dacă nu un bătrân?

Acum, momentele evocate îmi aduc în suflet aceleași tristețe de atunci. Înmulțită, probabil, de aflarea, între timp, a istoriei acelor zile fierbinți de vară și a durerii pe care au adus-o în colțul de lume aflat nu prea departe de noi, în care se-ntâmplaseră evenimentele despre care eu nu știam atunci mai nimic. Să înțeleg, nici nu se punea problema. Ce-am fost în stare să descifrez în zilele cu pricina și mai mult singură era că tatăl meu ar fi fost printre primii vizați. Pierise liniștea de altădată, iar neobișnuita întâmplare ciuntise destul de mult din veselia copilului lipsit de griji și de poveri. Scurta mea istorie personală înregistra primul eveniment semnificativ care, iată, avea să fie consemnat și de istoria

mare. Am trăit tot acest zburcuciu la nouă ani și un pic, în luna august a anului o mie nouă sute șaiszeci și opt.

În vacanțele de vară, petrecute în cea mai mare parte la bunicii paterni, eram martora unor întâmplări pe care nu le trăiam în restul anului. Ani și vacanțe de vară la rând, de fiecare Sfânta Marie Mare, în cincisprezece august, eu eram un spectator fidel al întregului ritual care se petrecea în casa și în curtea bunicilor paterni, acolo, în satul vacanțelor mele, la Călina, un nume așezat pe-o hartă, poate nici atât că, probabil, și prin hărți ar fi trebuit să-l cauți destul de mult ca să-l găsești. Eram, cum spuneam, un spectator fidel care înregistra, fără să-și fi propus, tot ce se întâmpla în casă și în curte. N-aveam vreo ocupație anume așa că urmăream, cu sentimente amestecate, acest spectacol neobișnuit, pentru că numai aici, la bunici, se desfășura un astfel de film, în altă parte nu mai văzusem. Iar sentimentele mele se întindeau pe o paletă atât de largă deoarece nu totul era de înțeles pentru mine. Da, toată acea foială produsă de lumea care venea și pleca, acel du-te-vino permanent, erau distractive...Și conversațiile la care, de fiecare dată, participam și eu. Niciodată nu eram ignorată și datoram asta faptului că lumea de acolo mântânea rar. Îmi mai plăcea nespuse de mult că maica-mare se-mbrăca, întotdeauna în astfel de ocazii, cu hainele „de bune” care erau sau arătau ca noi, fiindcă nu erau uzate precum hainele din timpul săptămânii, nu semănau cu veșmintele de zi cu zi, cele cu care se-mbrăca atunci când mergea la muncă sau atunci când trudea prin casă și prin curte. Hainele acestea, de sărbătoare, aveau culori frumoase, vii, fără să fie stridente și, mai mult, luceau și foșneau formidabil. Și mie mi se părea că maica-mare era alta, ce-ar fi fost, mă întrebam, dacă s-ar fi îmbrăcat zilnic așa?...Mai era de luat în seamă nebunia miresmelor îmbietoare, răspândite de aburii ce se ridicau din oalele de pământ, pline cu ciorbă, ce tocmai fuseseră îndepărtate de lângă focul din vatră care, în plină vară, ridica temperatura atât de mult, încât, dacă ai fi stat acolo fără să fi deprins asta printr-o practică susținută, ai fi sfârșit precum puiul pe carel perpelea bunica mea pe grătar, pe jarul din vatră. Dar maica mare era obișnuită și nu se plângea niciodată. Niște aburi la fel de amețitori ieșeau și din castronul uriaș, tot din lut, plin și el cu alte bunătăți, de obicei

cu pilaful prin care se ascuseseră bucăți întregi dintr-o ditamai găscă, coapte, toate, de maica-mare, în cuptorul imens, amplasat direct jos, pe pământ, într-o bucătărie de vară. Acolo era cuptorul acesta și acolo gătea maica-mare vara, iar tot ce găseai în cămăruța asta numită bucătărie se rezuma la acest cuptor, la niște polițe și la o masă improvizată, mai exact niște scânduri din lemn proptite pe niște picioare tot din lemn sau pe niște țevi vechi, de metal. Pe jos nu era po-dea, se lăsase întocmai pământul, așa cum arăta acesta și prin curte, nu era nicio diferență. Dar, Doamne, ce masă ne aștepta!

Până atunci, până la masă, trebuia musai să aștept până isprăvea maica-mare de pregătit porțiile ce urmau să se împartă, după obicei, rudelor și vecinilor, uneori și vreunui trecător ce se nimerea să apară pe uliță. Până săvârșea ea îndeletnicirea ei atât de serioasă și care încărca acele clipe cu gravitate și cu un soi de solemnitate împletite cu alte lucruri care mă înfiorau pe mine și pe care nu știam să le exprim, însă îmi dădeau o stare de disconfort. Eu nu eram în clipele acelea, cum ar spune mama, „în apele mele”. Momentele acestea, puțin bizare, puțin misterioase, în care zăream chipul bunicii asudat de văpaia verii ce pătrunsese și în odăi, capul ei aplecat asupra coșurilor și a lumânărilor aprinse care o proiectau într-o lumină stranie, schimbându-i înfățișarea într-una complet necunoscu-

tă mie în viața de zi cu zi. Cu buzele care murmurau și cu ochii care, parcă, nu mai priveau aici, ci în altă parte, pe altcineva. Clipele în care maica-mare era complet absorbită de ceea ce făcea, contopită cu murmurul și cu șoapta, fiindcă totul era un murmur și o șoaptă. Un noian de stări și de trăiri mă învăluia. Mi-era greu să pricep atunci că era vorba despre o concentrare foarte puternică, maica-mare nu trebuia să uite nici un nume, trebuia să-i pomenească pe toți. Acestea erau momentele în care aveam senzația că maica mea cea mare ne-a lăsat deoparte, că în minutele acelea nu eram noi cei mai importanți. Eram nedumerită și un pic înspăimântată de firescul atitudinii și al gesturilor bunicii mele, de acel portret al ei aparte, altul decât cel obișnuit...N-aveam încă vârsta la care să accept, să înțeleg, să mă deprind și să mă apropiu cu adevărat de aceste aduceri aminte ale bunicii, de această datorie a ei, de acest omagiu pe care-l închina celor știuți de ea...Această șoaptă, acest murmur misterios al maicii mele celei mari se adăuga atunci altor zeci, poate altor sute de șoapte și de murmure pe care le-ai fi putut auzi, dacă ți-ar fi trecut prin cap să faci vizite în sat, în fiecare dintre așezările de-acolo sau dacă ai fi fost înzestrat cu un simț al auzului ieșit din comun, capabil să adune la un loc și să detecteze sunetele emise de un cor imens, dar nevăzut...

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Nichita Danilov, Dan Perșa și Claudiu Komartin

Monica Grasu

FICȚIUNE, MEMORIE ȘI MISIUNE CULTURALĂ

Cu o carieră universitară și diplomatică de o deosebită însemnătate, profesorul Mircea Perpelea a desfășurat o bogată activitate pe mai multe paliere, de la cel științific, la cel administrativ și cultural. Figură complexă în peisajul contemporan românesc (inginer, administrator, diplomat), scriitorul Mircea Perpelea reunește toate aceste ipostaze într-un portret care vorbește despre voință, responsabilitate și pasiune pentru cultură. Născut în Vâlcea, educat în domeniul tehnic (Facultatea de Electrotehnică la Universitatea Craiova, cu studii postuniversitare la Politehnica din București), profesorul Mircea Perpelea a trecut prin etape publice numeroase: funcții administrative locale, prefect al județului Vâlcea, consulat, ambasadă, și mai recent autor de proză, eseuri și memorii diplomatice.

Pe plan cultural, Excelența Sa, Domnul Ambasador Mircea Perpelea și-a câștigat recunoașterea nu doar prin funcțiile deținute, ci și ca om al scrișului. Volumul recent, *Nostalgii cu arome de lavandă. Eseuri diplomatice* (2025), surprinde experiențele diplomatice de peste hotare, relația cu comunitățile românești din Franța (în special la Marsilia), și modul în care cultura servește ca punte între țări. O altă lucrare reprezentativă, scrisă în colaborare cu Marcel N. Popescu, *Drumul către euro este pavat cu bune intenții* (2012), explorează teme de economie politică și dezbate pe tema tranziției sau a responsabilității colective.

În spațiul literaturii contemporane, ipostaza de diplomat și promotor cultural e dublată de aceea de prozator. Această dualitate configurea-

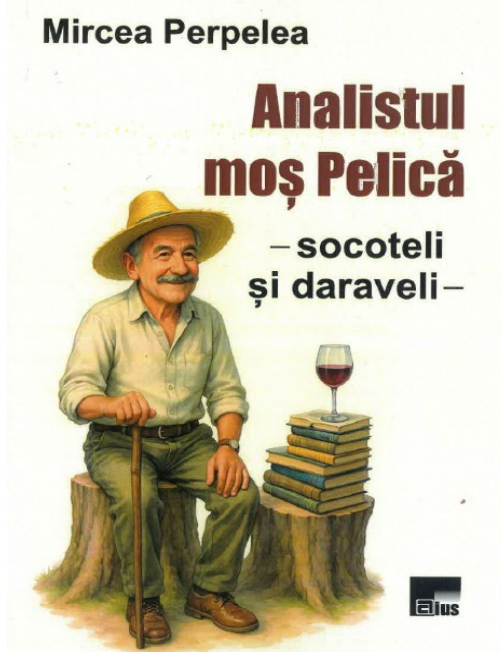
ză mai degrabă o convergență de experiențe, și nu o fractură. Dacă activitatea sa diplomatică și eseistică îl situează într-o zonă a reflecției și a reprezentării culturii românești în contexte internaționale, scrierile de ficțiune – *Desculț printre amintiri* și *Umbre pe ulița mare* – dezvăluie fidelitatea autorului față de universul natal, față de memorie și față de limbajul viu al comunității rurale. Cele două volume de povestiri amintite se completează rotund cu paginile de față, care încheie proiectata trilogie.

Analistul Moș Pelică. Socoteli și daraveli (2025) propune un personaj emblematic, perceput ca o instanță a memoriei colective și ca un „analist moral” al comunității. El nu este doar un reper anecdotic, ci un observator lucid al vieții cotidiene, un filosof popular care, prin ironie și înțelepciune, dezvăluie tensiunile, dar și valorile satului oltenesc. În jurul său, autorul

construiește un microcosmos literar unde se regăsesc atât nostalgia copilăriei, cât și drama unei lumi aflate sub presiunea modernității. Opera de ficțiune devine, în acest context, modul profund personal al autorului de a conserva realitățile satului românesc și ale oamenilor care îl populau.

Adeseori, senzația cititorului este că asistă la o literatură a rememorării, unde fiecare întâmplare își extrage forța din detaliile aparent minore – ulița, câmpul, vecinul, casa, centrul satului –, toate convertite în repere simbolice. Moș Pelică apare ca mediator între experi-

ența personală și comunitatea din care aceasta se hrănește, iar narațiunile se configurează ca fragmente ale unei istorii orale transferate în text. Imaginea satului cu care se deschide volumul pare una specifică unor sate depopulate, cu străzi și case ușor în paragină, „cu spinarea încovoiată” sub vremi. Dimensiunea reflexivă și gravă a acestei lumi surprinde satul într-o etapă de trecere, unde personajele devin umbre și, implicit, urme ale unei realități în schimbare. Din această perspectivă, volumul are o valoare nu doar literară, ci și antropologică, documentând o realitate socială pe cale de dispariție. Chiar și la nivel stilistic, scriitorul Mircea Perpelea mizează pe claritatea rostirii și pe autenticitatea

limbajului popular, evitând artificii livresc. Narațiunea este limpede, ritmată de oralitate și de expresivitatea specifică graiului oltenesc.

Într-un context cultural mai larg, aceste povestiri din existența satului pot fi interpretate ca un act de diplomatie culturală prin intermediul literaturii. Dacă activitatea oficială a autorului l-a consacrat ca Ambasador al României în spații internaționale, cărțile sale de ficțiune îl consacră drept ambasador al satului oltenesc, un spațiu simbolic pe care îl salvează de la uitare și îl aduce în fața cititorilor contemporani. Literatura devine, în acest sens, o formă de reprezentare identitară, la fel de necesară ca și demersurile diplomatice. În acest sens, se conjugă forța evocării, ironia moralizatoare și sensibilitatea narativă. Viziunea se păstrează într-un echilibru bine supravegheat epic și documentar, pigmentat cu ironie și spirit critic pe alocuri, dar și cu un oarecare optimism: „Satul e-n criză, dar nu se predă.”

Fundătura, alias Morunglavul natal, aduce în prim-plan figuri simbolice și încă actuale: Dumitru Investitoru (Mitică) – fost șef de atelaj particular la CAP, Anica – o fostă contabilă la CAP, „spaima chitanțelor”, Gică al Lolii – cu o experiență de căpșunar în Spania de peste zece ani, poștașul, nevasta lui Moș Pelică, primarul și alți săteni care poposesc la cărciumă pentru a comenta cu patos criza care a cuprins țara. Aici își intră cel mai bine în rol și Moș Pelică, personaj devenit reper, analist sui-generis al comunității, un fel de cronicar neoficial al uliței și al destinilor care se încrucișează pe ea și, poate, chiar un alter-ego al scriitorului care împrumută, de bună-voie, această ipostază. Moș Pelică nu este un erou de epopee, ci un observator ironic și tandru, un spirit critic și lucid, care surprinde nu doar micile derapaje morale, ci și frumusețea firească a conviețuirii într-o comunitate tradițională. Prin ochii lui, cititorul descoperă mecanismele satului: bucuriile și supărările, vorba cu tâlc, ironia fină, solidaritățile tăcute, dar și contradicțiile dintre tradiție și modernitate. În felul acesta, prozele de față nu cad în capcana idilizării, ci surprind satul în complexitatea lui, cu umbre și lumini, cu personaje pitorești, dar și cu drama unei lumi aflate la răscruce.

Satul este privit ca o scenă pe care personajele intră și ies, lăsând în urmă umbre, povești și lecții. Între anecdotic și parabola morală, textele din prezentul volum pun în lumină valori pre-

cum cinstea, solidaritatea, omenia, fără a omite micile meschinării sau conflicte cotidiene inerente. Dincolo de un accentuat simț al responsabilității culturale, se simte atașamentul față de satul natal, căci scriitorul Mircea Perpelea salvează prin cuvânt ceea ce timpul și indiferența riscă să șteargă. Modul în care imortalizează întâmplări și personaje este antrenant, cu dialoguri și replici spumoase, cu vioiciune și apel la jocurile de limbaj. Termenii regionali amprentează la rândul lor acest univers plasat între nostalgie și ironie.

În concluzie, opera de ficțiune a scriitorului Mircea Perpelea confirmă statutul său de autor polivalent, capabil să îmbine vocația diplomatică cu cea literară, experiența publică cu fidelitatea față de originile rurale. Ea se constituie nu doar într-un act de recuperare culturală, ci și într-o pledoarie pentru vitalitatea literaturii, ca spațiu al memoriei și al identității. Într-o epocă dominată de globalizare și revoluție tehnologică, scrisul Domniei sale demonstrează că literatura poate rămâne o formă de rezistență culturală, de continuitate și de transmitere a valorilor.

Florentin Popescu

**GABRIEL DRAGNEA:
I-AM GĂSIT
RĂTĂCIND PRIN
CETATE**

(Editura Sud, 2025)

Ca orice iubitor și cititor de literatură cu destul de multe lecturi în spate, parcurgând sumarul acestei noi cărți a d-lui Gabriel Dragnea am fost surprins din mai multe motive, pe care nu voi întârzia să le menționez. Întâi, fiindcă am considerat că în rândul scriitorilor și publiciștilor de vârstă mijlocie n-a dispărut (ci, dimpotrivă, s-a accentuat) interesul pentru cunoașterea meritelor, atâtea câte au fost, ale unor predecesori care nu s-au aflat în centrul atenției criticii și istoriei literare pe când erau în viață, putând fi, dintr-un anumit punct de vedere, considerați marginalizați, dacă nu cumva neglijați cu totul. Apoi, întrucât autorul cărții de față, *I-am găsit rătăcind prin cetate*, a știut să privească partea

plină a paharului, cum se spune îndeobște, și să-i dea Cezarului ce-i al Cezarului.

Nu în ultimul rând, sentimental vorbind, surprinderea a fost cu atât mai mare cu cât, într-un fel sau altul, subsemnatul a interacționat pe diverse paliere cu autorii deveniți acum, sub lupa analistului, teme de cercetare. Cu unul dintre ei i-a fost dat să fie prieten și chiar coleg de birou la o editură, timp de mai mulți ani, Arié Grünberg-Matache (care, aflu acum, i-a fost profesor d-lui Gabriel Dragnea după 1989), cu altul, Romulus Vulpescu, am fost coleg scurtă vreme (la C.N.A), cu un al treilea, Liviu Călin, vecin de apartament și am relaționat pe linia autor – redactor de editură, pe când domnia sa lucra la Cartea Românească. Și tot vecin de bloc am fost și familiei Buzinschi, asistând la marea dramă în care unica fiică, Anta Raluca, s-a sinucis.

În fine, sub diverse alte forme și în varii împrejurări am relaționat și cu alții din mai multe generații (Al. Andrițoiu, George Țârnea, Dan Verona, Ion Beldeanu, Vasile Nicolescu) având, așa-dar, prilejul de a-i cunoaște și fizic, ca oameni, nu numai din paginile pe care le-au lăsat în urmă ca mărturie a trecerii lor, nu degeaba, prin lume.

Ceea ce face acum prin acest volum dl. Gabriel Dragnea (născut la 06.10.1989 în București), autor al mai multor volume de multiplu interes literar (*Blestemul îngerilor decăzuți*, poezii – 1998, *Aici nu sunt cuvinte*, poezii – 2001, *27 Dialoguri, Construcții incomplete, interviuri* – 2013, *Vinovăția ferestrelor*, poezii – 2018, *Altharul lui Cronos*, poezii – 2019, *Însemnări din Sud*, articole – 2022, *Regizorale*, poezii – 2023, *Monografia bibliotecii publice din Bolintin Vale* – 2023) este un act cu totul meritoriu, mai ales acum, când s-a produs un fel de amestec al valorilor: readuce în atenția cititorului nume de poeți care, pe nedrept, desigur, au intrat într-un con de umbră. Altfel spus, domnia

sa aduce o serie de necesare și binevenite lumini în amintitul con de umbră.

Împătimit și neobosit cititor de poezie, dl. Gabriel Dragnea se dovedește a fi, înainte de toate, un lector pe care l-aș numi „profesionist“, de vreme ce nu numai că nu-și alege la întâmplare autorii despre care se pronunță, ci cu care – nu de puține ori – empatizează în idei și în gânduri.

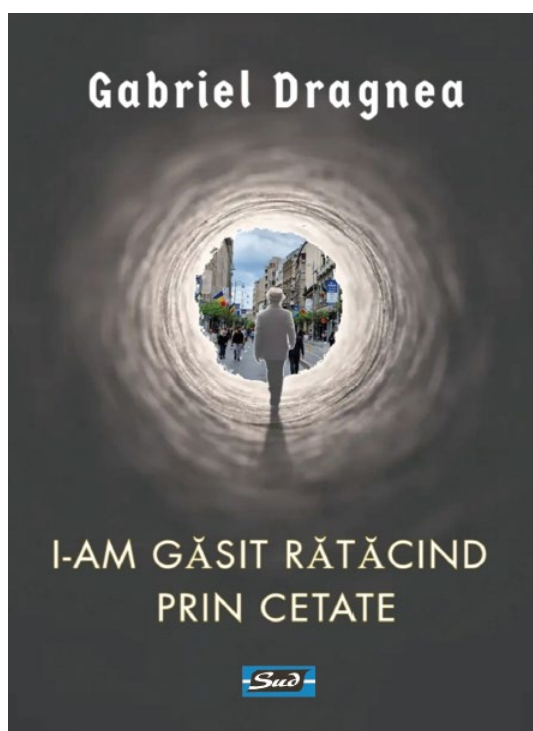
Tot zăbovind în fața propriei biblioteci (pe care, în treacăt fie spus, o consider destul de vastă) dl. Gabriel Dragnea se oprește din când în când în fața câte unui raft în care de-a lungul anilor a tot așezat fel de fel de cărți și-și zice: „Ia să vedem și noi acum cine au fost și ce au scris alde Anghel Dumbrăveanu, Dan Laurențiu,

Emil Botta, Ion Drăgănoiu, Cleopatra Lorințiu, Veronica Porumbacu și alții despre care critica literară de azi și chiar multe dintre dicționarele și istoriile literare nu mai spun nimic sau îi „expediază“ în doar câteva cuvinte!“.

Și aidoma călugărilor care se aplecau odinioară asupra unor cărți sau manuscrise vechi, dl. Gabriel Dragnea se pune temeinic pe lectură. O lectură care-l recompensează apoi cu neașteptate revelații, fiindcă în tot locul descoperă suficiente lumini care ar trebui să străbată noaptea în care, pe nedrept, au fost aruncați autorii cu pricina. Iar aceste lumini sunt date de o serie de citate bine alese și bine

plasate în text, așa încât lectorul să nu mai poată avea nimic de obiectat.

Obediența față de regimul comunist (cazul lui Al. Andrițoiu, dar și al Veronicăi Porumbacu, spre a lua doar două exemple) discreția unora care au trecut anonimi prin viață, fără a face valuri în jurul personalității și operei lor (Ion Sofîa Manolescu, Vasile Zamfir ș.a.), ori alte motive care i-au plasat după moarte într-un con de umbră, reprezintă, la nivel istoric, o mare nedreptate. O nedreptate pe care dl. Gabriel Dragnea ne-o semnalează, nu fără o anume tristețe, provocându-ne să participăm la înlăturarea ei. Dacă nu altfel, măcar prin lectura textelor celor comentați aici. E vorba de o listă ce poate fi completată în viitor și cu alte nume, pe care

dl. Dragnea sau altcineva va trebui să ni le readucă în atenție.

Pornind de la observația simplă și de bun simț, că în spatele oricărui creator de literatură se află opera lui ce a dat/dă seama de rostul și rolul autorului în viață, semnatarul cărții de față nu este atât un mare justițiar, cât mai degrabă un ins ce empatizează cu tot ce i se pare că merită să fie reținut în posteritatea unui scriitor. Lucru mare și important, mai ales astăzi, când reperele judecăților critice par a se clătina ori a nu mai fi luate în serios la justa și dreapta lor valoare.

„Cartea acesta – mărturisește cu amărăciune autorul – își propune doar să evidențieze o parte din zecile de nume ale căror realizări au devenit în timp puncte de plecare pentru noi studii și creații literare, inspirație pentru viitoare volume de poezie ale confrăților scriitori. Sunt nume care trebuie să reziste în timp, asemenea unor piloni de rezistență ai unui edificiu reprezentativ pentru cultura și spiritualitatea românească. Din păcate, pilonii sunt tot mai șubreziți de ignoranță și nepăsare.”

Nădărdim, totuși, că, în timp valorile vor rezista, întrucât ele au dat și vor da în continuare seamă de o spiritualitate puternică și perenă, inconfundabilă în contextul mai larg al culturii universale.

Cartea d-lui Gabriel Dragnea ne provoacă, implicit, la meditație asupra literaturii în general și asupra destinului unor autori și al operei lor.

Astăzi, când literatura pare a pierde din ce în ce mai mult teren în fața mijloacelor electronice de comunicare, când omul e stresat de grijiile zilei de azi și de mâine, grăbit și mereu în criză de timp, cartea d-lui Gabriel Dragnea poate fi considerată ca un ghid de inițiere în artă și frumos, în tainele niciodată pe deplin dezlegate ale creației literare și totodată va fi o fereastră către trecutul literar nu prea îndepărtat – așa cum l-au trăit, l-au simțit și l-au transfigurat în paginile lor poezii din diverse generații.

Poți, sigur, să fii sau să nu fii de acord cu dl. Gabriel Dragnea, îi poți elogia eforturile sau, dimpotrivă, îi poți amenda capacitatea de selecție, ori poți aduce în plus alte argumente în favoarea sa, însă dincolo de toate acestea, un adevăr rămâne incontestabil: autorul dovedește un gust estetic remarcabil, iar demersul lui, bine gândit și bine articulat este unul exemplar și trebuie apreciat ca atare.

Mihai Antonescu

MĂREȚIA JOCULUI

Motto:

Dacă mă nașteam altcineva,
aș fi împrumutat cuvintele
tale să mă pot povesti.

M.A.

„**Fabuloasa viață a mea - cartea I**” apărută la **Editura Himera** în anul **2025**, autor **MIRCEA CUCU**, ar putea fi la o adică viața oricui, dacă oarecinele și-ar putea-o povesti așa cum o face mai sus numitul nostru coleg. Dar pentru o așa întreprindere trebuie musai să ai rărunchi, o basculantă de înțelegere pentru leșia în care-ți speli gândurile și ființa în fiecare dimineață, dar mai cu seamă răbdarea să-ți iei în serios angoasele ce-ți tulbură oglinda trezitului din somn și să-ți faci din ele cămașă suportabilă pentru tot restul zilei.

În cazul poetului **MIRCEA CUCU** cămașile zilei sunt de mai multe feluri, ele învelind la rigoare stări lăuntrice, viziuni, meditații asupra trecerii-petrecerii insului printr-un teritoriu obscur și pieziș cum este viața lui eviscerată până-n ultima fibră. Important e, dacă ceva mai poate fi cu adevărat important, cât rămâne din risipirea lăuntrului întru văzul și înțelegerea celo

lalți, să nu se spună că nu ar fi.

MIRCEA CUCU scrie despre stări și lucruri care-l privesc, cu măreția simplității celui ce se ia la cunoștință uneori dintr-o uimire, alteori dintr-o explicabilă bucurie a datului cu zărrile „pe macadamul zilelor”, ca într-un joc de-a unul singur într-o duminică citadină. Poemele lui sunt carnea fumegândă a propriului trup din care mușcă până la urlat descompunându-se și recompunându-se mereu în altundeva, după cum îi dictează sarea lacrimii cursă pe partea mai puțin văzută a sufletului: „atunci când mor și cad/ frunzele, se ridică/ și se-agață sufletul/ lor, în copacii raiului”.

Căderea pe gânduri transcrisă cu literă îngroșată și răsărind între alte poeme, vine parcă

Poetul e un adept înveterat al năucitoarelor perle-metaforă fixând ca într-un insectar concluzii fără drept de apel: „frumusețea femeii/ la patruj’ de ani/ e-un pocnet de lumină/ mâncându-și umbrele”.

Să fi putut trage niște concluzii în sensul că ai înțeles cum trebuie mesajul versurilor lui MIRCEA CUCU din volumul „Fabuloasa viață a mea - cartea I” poate ar fi trebuit să nu-l fi cunoscut musai pe poet în carne și oase mai întâi și să nu-i fi ascultat tăcerile prelungi la o masă în grădina unei cârciumi cu nume englezesc, astfel prăpastia subiectivismului să nu te pândească într-atâta, încât să treci pe lângă el fără a-l recunoaște. În fond, pe oricare parte ai

din umbra vechilor upanișade indice să contureze starea cea mai lăuntrică a poetului ce se ia la cunoștință, nădăjduind spre înțelegerea potențialului cititor: „ca un pescăruș/ care zboară/ către țipătu’ lui”.

Versurile sunt tot atâtea alambicuri în transparența cărora poetul amestecă uneori cuvinte aparent la întâmplare, dar purtând în literă profunzimi și înțelesuri despre cum poate fi citită și asumată o stare „altfel”, pe linia vag conturată între Francois Villon și un Tristan Tzara învins de târzii regrete: „mă fascinează acest cuțit - are/ o formă duioasă. în altă viață/ a fost un arcuș de vioară -/ îmi vibrează în palmă/ în timp ce feliez lucrurile/ c-o mână fermă, în altă/ viață, criminală”.

Întoarce poemele din acest volum excelent, chiar și după umilul nostru subiectivism asumat, tot peste MIRCEA CUCU vei da, peste cel ce-ți destăinuie despre sine într-un limbaj cum prea putini din generația lui o mai fac: „să fii o glez-nă/ ruptă a unui/ cal înaripat”. Iar dacă nici asta nu te-a adus cu un pas mai aproape de mărturisirea poetului, atunci e dreptul lui să conchidă: „alteori/ îmi dansez tristețile/ atât de bine/ încât disperarea/ aplaudă de pe margine”.

Poete, „ești frumos ca umbra unui cal fugind” cum ar fi spus Nichita Stănescu dacă ar fi primit un semn dinspre tine și locul ce ți se cuvine în literatura noastră actuală.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Christian Schenk, Cassian Maria Spiridon, Daniel Corbu,
Mohamed Salmawy (Egipt), Valeriu Stancu*

Mircea Paspai

**RADIOGRAFIE
ELEGANTĂ DAR
FERMĂ A
REALITĂȚILOR
CONTEMPORANE**

Am primit de curând de la redactorul șef al revistei noastre, domnul Constantin Pădureanu, o carte semnată de Ovidiu M. Curea, intitulată *Între oglinzi* și apărută în acest an la Editura Davis Art, din București. Extinzând puțin căutările privind autorul despre care știam prea puțin lucruri, am fost bucuros să constat că domnul Ovidiu M. Curea, diplomat, este la cea de a patra carte, după *Siempre Cuba* (proză, Editura Nova, București, 2014), *Fuga în do major* (poezie, Editura Neuma, Cluj, 2020) și *Geometrii incerte* (proză, Editura neuma, 2022). Pe lângă poezii și proză scurtă, eseuri sau cronici literare, autorul a publicat și multe articole (în care este evidentă pregătirea diplomatului), pe teme majore ale lumii contemporane, precum războiul informațional, lumea multinaționalilor, atacurile cibernetice.

Să aruncăm însă o privire asupra noii sale cărți. Povestirea cu care se deschide aceasta, dând și titlul volumului, *Între oglinzi*, este o meditație asupra dedublării personalității umane. Personajul Vicențiu este unul dintre puținii oameni care nu se lasă amăgiți (*total* sau *încă*) de modul cum viața îl transformă pe om, în quasi-totalitatea trăsăturilor sale, și este conștient de faptul că îl urmăresc, concomitent, „imaginea lui cea adevărată”, pe care o purta cu sine și pentru sine, dar și imaginea „de lume”, care înmănușează atitudini, comportamente, sentimente scoase la iveală doar în anumite împrejurări, după caz. Conștientizând cele două ipostaze ale sale și realizând că imaginea „de lume” este cea care se

reflectă în toate oglinzile pe care le întâlnește, își construiește singur două oglinzi, care să-i permită separarea lucrurilor. Prima era purtată cu sine, oriunde ar fi mers, precum telefonul celular, pe cealaltă încerca să o țină sub cheie, neînsemnând că nu o scotea, la nevoie. Eșecul metodei sugerează și un posibil eșec al autocontrolului, sugerat și prin faptul că nu are tăria de a-i transmite fiicei sale metoda, considerând că, oricum, fiecare om își urmează drumul. Chiar dacă te străduiești „să afli de unde și încotro pleacă minciuna” totul rămâne, până la urmă, doar o încercare.

În povestirea *Mărgăritarul*, Vicențiu, după aproape cinci ore de stat, vara, în mijlocul câmpiei, într-un tren fără aerisire și fără aer condiționat, acțiunea pare o parabolă despre lucrurile

pe care le merităm sau nu, iar relația cu zicala privind porcul și mărgăritarele constituie punctul de pornire și suportul gândurilor autorului. Deși trenul stătea defect din cauza pantografului electric, pentru că mai marii planetei se gândesc la sănătatea acesteia, Vicențiu se întreabă dacă „pe sănătatea noastră dă cineva acum vreun ban?”. Și totuși, până la urmă, trenul este salvat de o locomotivă pe cărbuni. O povestire plină de sensuri, când AI-ul a intrat, intempestiv, în viețile noastre.

Tot o parabolă este și povestirea *Bariera*. O îndelungată așteptare în fața barierelor lăsate, trenul care se

oprește de-a curmezișul șoselei, rămânerea închisă a barierei și după plecarea trenului, apariția din senin a polițistului care doar supraveghează, se constituie într-o succesiune de situații care sugerează că nu suntem de capul nostru, cu toată libertatea clamată – obstacolele, barierele, supravegherea rămânând, orice am spune, elementele de care nu putem scăpa.

Interesantă ar putea fi și cheia în care să fie interpretată povestirea *Mobile grele*. Într-o casă obișnuită este adusă mobilă somptuoasă, de nuc și abanos, veche, dintr-o altă casă, dată în dar proprietarului. Nimic nu se potrivește, exasperându-l pe acesta până la ideea de a părăsi casa.

O voce interioară îl sfătuiește însă să stea acolo, pentru că, de bine de rău, casa și mobila sunt ale lui. Este sfătuit să nu procedeze precum cei ce au pus pe foc mobilele vechi în așteptarea celor promise, mai mari și mai frumoase. Ba chiar, pentru că promisiunile mobile erau, li se spusese, mari de tot, și-au dărmănat casele, că, cică, mobilele mari urmau să vină împreună cu case pe măsură. N-au venit decât pentru foarte puțini, ceilalți rămânând ca un roi de viespi cărora li s-a stricat cuibul și împotriva cărora încă proprietarul este sfătuit să folosească, cu hotărâre, spray-ul de viespi, ba chiar fiind avertizat că „nimeni n-o să dea cu spray în locul tău“. Pare o sugestie, voalată, de a-i înlătura sau de a-i trezi pe cei ce aleargă naivi după himere, într-o vreme în care aceste himere abundă, bine dirijate.

Interesantă este descrierea câmpurilor văzute în fugă, din goana trenului, ca în povestirea *Mărgăritarul* sau pe îndelete, la pas, ca o întoarcere în copilărie, din povestirea *Poarta*: „Urcai dealul pe poteca de coastă șerpuită prin iarba scurtă și grasă și ajungeai pe platoul lat din culme unde se țineau horele în zilele de duminică și se disputau meciurile de fotbal. Din capătul îndepărtat al platoului, cam la o sută de metri de coastă, începeau viile. Mirosea a iarbă și a struguri. Aerul vibra de liniște și de cântecul greierilor, discret și continuu că nu îl băgai în seamă”. Dar, „Nimic nu mai era din toate acestea. Nici la Poiana, nici la Seaca. Din sate deveniseră orașele înstărite în care numai amintirea a ceea ce fuseseră odată mai dănuia încă în inima celor de vârste venerabile”. La toate astea se gândea Vicențiu în timp ce se întorcea către Seaca – unde venise pentru câteva zile la o vară de-a lui, ea fiind printre puținii aflați încă în viață din neamul lor – de la Poiana, unde fusese după cumpărături. Dar, ca printr-o minune, se derulează o succesiune de evenimente, începând cu o poartă ridicată rapid după ce el plecase din Seaca și, mai ales, cu schimbarea regulilor, totul determinat de o pandemie brusc apărută. Vicențiu reușește să se strecoare, ocolind poarta și gardul ridicate intempestiv, după ce primise o amendă de la echipajul format dintr-o polițistă și un jandarm. Ajuns acasă la Ionica, repede constată că aceasta era extrem de informată cu mersul lucrurilor, de la televizor, ba chiar că se simțea mulțumită în lumea ei interioară, formată pe baza știrilor de pe micul ecran. „E mai ușor să ascuți decât să gândești, apoi mai e și încrede-

rea de sine. Omul zice că dacă stăpânirea, șefii, președintele, guvernul, Uniunea Europeană zic o chestie, așa o fi, că doar nu este el mai deștept decât toate instituțiile statului și Uniunii Europene“. Vicențiu, care gândește altfel decât realitatea constatată, este consolată de vara lui, conștientă că el, dacă au ocolit poarta, face parte dintre cei care gândesc, pentru că „mai sunt unii cărora nu le e lene să gândească”. Porta timpului ca și poarta turmei nu se ocolesc ușor, cei ce o fac sunt puțini, „pentru că nu au capacitatea necesară, curajul sau pentru că nu sunt lăsați să o facă“. Concluzia este că alegerea ocolirii porții poate fi a fiecăruia, dar dărâmarea de unul singur nu se poate face. Povestirea aceasta este cea mai complexă, literară, dând măsura talentului autorului. Subiectul, includerea fantasticului, construcția epică, abordările literare diferențiate din subcapitole, sunt elemente care pot face din această povestire sâmburele unui viitor roman.

În povestirea *Codrii Vlăsiei*, Vicențiu este supărat că șederea pe o bancă, în parcul care a mai rămas din investiții codri, se poate face numai contra unei taxe, pentru că un individ de pe niște alte meleaguri (se pare că din stirpea celor ce-l răpiseră și ucisera pe Brâncoveanu, însuși apărătorul acestor codri) căpătase, de la primăria capitalei, în concesiune, drepturile de taxare a șederii pe băncile din parc. La remarcă lui Vicențiu că asta este hoție ca în codru, respectivul, superior și zeflemitor, îi răspunde că da, chiar se află în codru, în Codrul Vlăsiei. Semnificativă evocare a ceea ce s-a întâmplat în ultimele decenii cu averea țării.

Autorul așează între paginile cărții și o piesă (într-un act și cinci tablouri), în care acțiunea se petrece la locul unde drumurile se despart către Iad și către Rai, parcursuri pentru care oamenii trebuie să-și cumpere bilete, fiecare după preferințele sale. Doar că, pentru înșelătorie, deasupra porții iadului este scris *Rai*, iar biletele le vinde un drac deghizat înțger, în timp ce la rai să ia „o măsură în oglindă“ adică deasupra porții este scris *Iad*, iar biletele le vinde un înțger deghizat în drac. Este ironizarea fină a alegerilor desfășurate din patru în patru ani, nelipsind colaborarea ascunsă între draci și înțgeri și, colac peste pupăză, ziariștii cad și ei la pace – considerând minciuna necesară, pentru că ea poate fi crezută mai mult și mai repede decât adevărul –, după înțelegere îndreptându-se, liniștiți, fiecare către poarta sa. Este încă una dintre povestirile în care referirile

sunt în principal la minciună și la disimulare, chiar la dedublarea personalității, elemente prezente în mai multe locuri din carte, semn că autorul le consideră unele dintre racilele periculoase într-o societate.

Pe ansamblu, cartea este încărcată de semnificații privind lumea contemporană, radiografieri elegantă dar nemiloasă a fel și fel de situații, deplângere a încorsetării personalității umane în chingi ascunse sub masca unor drepturi și libertăți, clocot latent al bătrânului dac prădat moral în Codrii Vlăsiei. Unde simte că realitatea nu-i îngăduie (străduindu-se să rămână politicaly correct) să se desfășoare narativ, Ovidiu M. Cărea nu ezită, și bine face, să intre în zona fantasticului.

Autorul prefetei, cunoscutul scriitor și jurnalist Ion Andreiță, pe care, personal, îl prețuiesc foarte mult și cel care, într-un ușor autoalint, se intitulează „pălmaș cu condeiul“, scrie despre această carte: „M-a tulburat cum rar se poate întâmpla unuia hârșit, ca mine, de lumea cuvintelor și de viața lumii. M-a răvășit, m-a amețit, m-a urcat în piscul speranței și m-a prăbușit în hăul disperării, mi-a bătut câteva nopți cu vise care mă sufocau într-un ocean de spaime, aducându-mă, într-un târziu, la mal, ca pe un supraviețuitor al unei nemaipomenite aventuri“. Îl aprobăm, în bună măsură.

Felicitându-l încă o dată pe autor, așteptăm noi cărți.

Octavian Mihalcea

EMOȚII CREATOARE INEFABILE

Cartea lui Florin G. Sava, *Tot șahul din existența mea* (Editura Magic Print, Onești, 2025), conține elemente autobiografice pasionante, în care sunt detaliate cele mai importante evenimente care au marcat hotărâtor viața celui ce se definește drept un împătimit al sportului minții. Este privilegiat șahul artistic, cu inovații în domeniul formelor simbolice. Florin G. Sava se raportează paradigmatic la spusele marelui scriitor Mihail Sadoveanu, primul președinte al Federației Române de Șah. Acesta concluzionează întru hiperbolizare: "Au pierit împărățiile, s-au risipit așezările oamenilor, s-a schimbat alcătuirea noroadelor, s-au primenit zeii; șahul a rămas; e o instituție divină". Apelul la transcendență, sub diverse forme, este frecvent pe parcursul prezentei lucrări. Încă din copilărie, autorul va fi captivat atât de literatură, cât și de cele proprii șahului. Să amintim doar câteva dintre cărțile sau revistele studiate - Sergiu Samarian: "Să învățăm metodic șahul"; Florin Gheorghiu: "Partide alese"; "Literatura și jocurile minții", almanah 1985, editat de Uniunea Scriitorilor din România; "Revista română de șah" (abonament în perioada 1978-1988). Potențare a filonului creator, intensă pasiune pentru sportul minții va determina variate efuziuni lirice. În carte găsim mai multe răspunsuri la întrebarea "Ce reprezintă șahul artistic pentru dumneavoastră?". Răspund personalități incontestabile ale șahului. Astfel, cititorii volumului pe care ni-l propune Florin G. Sava se pot delecta cu următoarele idei - Virgil Nestorescu: "Gândirea șahistă e de mare folos în cercetarea din domeniul lingvisticii."; Emilian Dobrescu: "Un bun antrenament pentru analiza și rezolvarea problemelor de optim."; Anatole F. Ianovcic: "O satisfacție pe care cred că o cunosc toți artiștii."; Paul Joița: "Un brilliant al logicii."; Radu Voia: "Un proces de creație, un travaliu artistic."; Valeriu Petrovici: "O preocupare cu fațete multiple, de la criteriul artistic la cel competițional."; Mircea Manolescu: "O satisfacție similară cu cea pe care o are un iubitor de pictură în fața unei pânze valoroa-

se." Florin G. Sava ne prezintă și mai multe studii simbolice, în acest fel fiind scoase în evidență tablouri șahistice subtile, emoții creatoare inefabile. Moment de unde pot debuta extensiv plurivalente, între șah și necuprinsul poeziei se creează corespondențe puțin bănuite.

Daniel Mariș

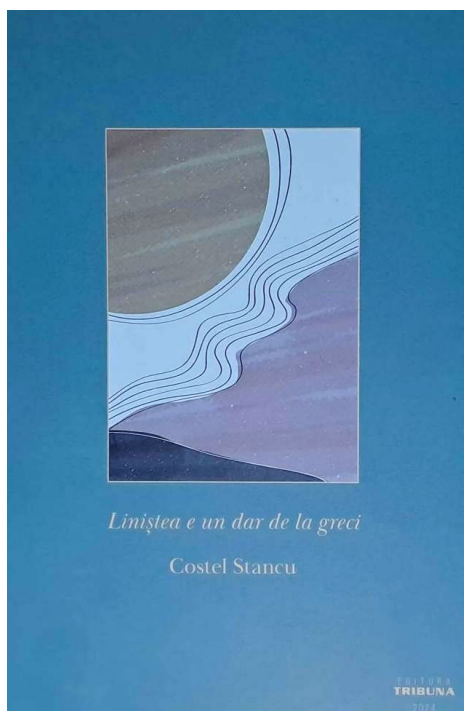
UN DON QUIJOTE MODERN

Costel Stancu este un îmbolnăvit de dorul necuprinsului, un neliniștit cosmic din imediatul uman susținut, în adânc, de mișcările tectonice ale propriei conștiințe flămânde de revelațiile/realitățile ființării. Discursul său poetic grav, tragic pe alocuri, este frumos înveșmântat în voalurile unei sincerități, de multe ori, autoironice; e un demers pentru care e nevoie de multă asumare, nu spunem mai mult... Așadar, o asumare a tragicului ce ascunde și un gol al prezenței/absenței convenționalului scrobit și apretat pe zig-zaguri creionate în contratimp, suficiente motive de răsărituri și apusuri construite în jurul unei identități scăpate de sub incidența ficționalității pure; deși salvat, fiorul autobiografic coagulează suficiente eredități imaginare, lehamitea și zădărniciia existențială : „sunt propriul meu biograf mincinos./ Trebuie să mă întorc mereu în alt timp,/ să potrivesc lucrurile așa cum au fost scrise./ Scrisul mistifică viața. Știe cineva dacă, într-adevăr,/ i-am salvat pe Celălalt sau l-am împins în adânc?/ Adâncul are margini. Cerul, nu. Știu doar că / am ajuns regele neîncoronat al clipei de atunci./ Rivalii m-au alungat din oraș. Acum mă/ întorc anonim. Râul a secăt. Vârtejurile nu au/ memorie. Peștii tot muți. A rămas numai podul,/ sfidător ca o floare la butoniera

călăului.”. Enunțând astfel ipoteza unui apriorism trans-orizontal, înaintea unor priveliști ireale de origine, poezia aceasta își asumă trecerea de la lumină în noapte, și invers, prin labirintul lăuntric, jucându-se și mirându-se că poate să se salveze, și în consecință, să salveze. Este o conturare a sinelui, centrul energetic al abisului și oglinda Celuilalt, în adâncurile căruia tocmai s-a pierdut: „Înfrigurat în mine însumi- copil căruia/ i s-a stins lumânarea în beci – te strig,/ Doamne. Refac, în minte, drumul spre ieșire,/ un puzzle uriaș, cu piese gelatinoase. Mi-e teamă/ că atunci când îl voi termina și voi ieși, nu mă/ va mai recunoaște nimeni. Nici măcar Celălalt,/ care, între timp, mi-a trăit viața, ca și când ar fi fost/ numai a lui. Scoate-mă de aici, ajută-mă/ să mă nasc încă odată. Chiar dacă, știi bine,/ o să cobor din nou în beci după o cană cu vin.”. Starea aceasta de umbră nu implică nici pesimism și nici resemnare ci mai degrabă o candoare cinic-postdistropică – foarte interesantă pentru studiul unui lirism declanșat lucid, nu ca emoție excesiv amorsată cât ca pândă obsesivă a intrării într-o lume ce produce legătura între

tărâmurii în care dedublarea este inclusă ca premisă, acest artificiu erotic al devenirii... Un tipar ideal pentru o atare încercare de depășire a existândului, cumva o negare a visului, acel altfel natural acord cu fatalitatea/necesitatea, în definitiv îndeajuns de precare... A releva astfel de lucruri nu este la îndemâna oricui, sensibilitatea „metafizică” a poetului devine motiv relevant pentru ceea ce rămâne doar o mare absență o dată și pentru totdeauna : „Mi-e teamă, Doamne, clipa își pierde/din putere. Sunt un hoinar pe care doar umbra-i/ îl mai știe. În așteptarea morții, mă spăl/ cu apă vie. Nu îmi găsesc în soartă nici chin,/nici mângâiere. Mă risipesc săracii, bogații/ mă adună. Unii mă lasă liber, alții mănchid/ în fiare. Nu înțeleg, Mărite, al cui blestem/ sunt oare? Ce demon, îndoiielii,/ mă dă mereu arvună?”.

Cufundarea aceasta în lume structurează în mod fericit esența acestui demers poetic din volumul „Liniștea e un dar de la

greci” (Editura Tribuna, 2024). La Costel Stan-
cu, poezia e un alibi în fața ispitei de a scrie
despre ceea ce ar dori să fie, nu despre ceea ce
este, dacă ar fi să-l parafrazăm pe Constantin
Noica. Sensul transcendent al căutării sale pare
a-și avea punctul de topire tocmai în acest „dar
otrăvit” al liniștii și neliniștii, al ordinii și de-
zordinii sinelui în ipostazele sale văzute și nevă-
zute. Ca formă a melancoliei, ironia sa cețoasă
prinde contururi amare, creează sentimentul
timpului trasat de cuvânt prin sensul său, îl măr-
turisește... În aceste condiții orice revoltă împo-
triva sa pare absurdă. În marea dialectică a li-
bertății/fatalității, ca un Don Quijote modern,
poetul dimensionează altfel universul său; atin-
ge acele limite de care și himerele se înfioară:
„Jucăm cărți. În spatele nostru/ a fost așezată
câte o oglindă./ Miza e să pierzi. Să dai to-
tul./Doar așa vei fi liber./Dar de fiecare da-
ta,/înainte de sfârșitul jocului,/vine un nebun și
sparge oglinzile./ Adio, libertate! / În noaptea
aceasta,/ voi dormi cu cioburile tale/ sub pernă./
Măine,/ voi juca din nou/ cărți./”.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

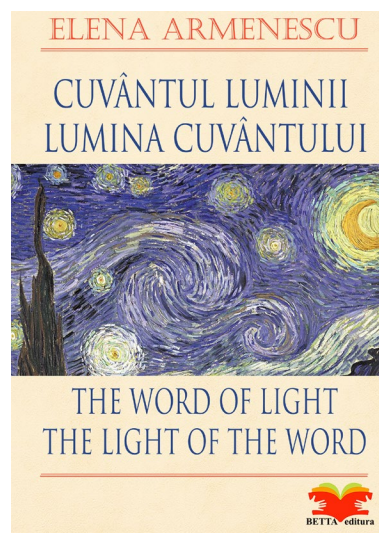
Ion Dur și Emil Hurezeanu

Eliza Raha

ELENA ARMENESCU: IMN ÎNCHINAT CREAȚIEI DIVINE

Dna dr. Elena Armenescu, membră a Uniu-
nii Scriitorilor din România, poetă bine cunos-
cută, cu un condei experimentat în arta liricii
românești, autoare a numeroase volume, ne
aduce o nouă carte, intitulată „Cuvântul luminii.
Lumina cuvântului”, publicată la Ed. Betta, Bu-
curești, 2025, o lucrare literară care se distinge
prin originalitatea tratării subiectului religios al
Genezei, prin sensibilitatea exprimării poetice,
prin empatie și dăruire față de semenii, punându-
și toate valențele poetice și profesionale, ca me-
dic, în slujba acestora.

Primul poem, de 112 catrene, conferă o vi-
ziune religioasă, poetică, în același timp intere-
santă, asupra Genezei, un mister al clipei „Când
tainic s-a deschis în întuneric/ Atotvăzătorul,
imensul ochi himeric/ Pleoapa-Universul, s-a
mișcat cu greu/ A Unului UNUL Veșnic Dum-
nezeu.” (pag.5) Gândul primordial devine sunet-
cuvânt din care se desprinde Sfânta Treime,
tradusă în lumea materială prin: inteligență, pu-
tere și iubire, entități energetice cu care a fost
hărăzit omul, transcendent, după „chipul și
asemănarea cu Dumnezeu”.

Descrierea apariției Terrei, dintr-un haos
apocaliptic - „Țâșneau vulcani, munții se prăvă-
leau în mare/ Marea dezlănțuită rupea zăgazuri
în disperare/ Pietre colțuroase, arzând se prăvă-

leau în văi/ Fierbeau oceanele, se răcoreau apoi cu ploi” (pag.7) - „astâmpărat” la porunca „Stăpânului” Creator al Universului, conferă cititorului o desfășurare poetică a formării fizice a Terrei, așa cum o cunoaștem astăzi, devenind, prin voia Domnului, „aleasă”: „El străbătea pustietăți și negurile întinse/ Din constelații neștiute, știute, Necuprinse,/ În nici o parte a infinitului, pe unde colinda,/ nu găsea o alta, mai frumoasă decât Ea.” (pag.8), etalându-i frumusețile naturale.

Iubirea este liantul principal dintre Creator – Dumnezeu – și Creația sa, Terra, ca dintre Tatăl și Fiică. Fiica trăiește clipe înălțătoare de mulțumire și adorare a Tatălui Ceresc, cel care i-a dat viață. Aceste trăiri emoționale, deosebit de intense, traduse în frumoase versuri de iubire filială, de o puritate originală, amintesc, în plan teluric, de iubirea copilului față de părinții care i-au dat viață, de dependența totală față de ei.

Terra se află într-o continuă înflorire, într-o continuă dezvoltare, adică procreație, primind, în plan sufletesc și fizic, clare însemne ale feminității și iubirea-idee - „Te iubesc cu iubirea mea curată/ Ofrandă mai prețioasă ca o nestemată/ Te iubesc, nu ca fecioara, nu ca o femeie/ Te înconjur și te pătrund ca o Idee.” (pag.25), „Te iubesc ca pe un frate, ca pe un tată/ Iubire pură, nemaitrăită vreodată” (pag.16) - se metamorfozează în sentimente puternice care-i invadează întregul viu al energiilor sale. Întreaga planetă Pământ respiră, pulsează în ritmul neasemuitelor simțăminte nelămurite și dureros de profunde față de Creator, „Prea frumosul chip fără de chip” (pag.13): „Mi-e jale și mi-e viscol! Întoarce-Te Iubite/ Toate în jurul meu se frâng ori cad, ispite/ Mă înconjur, m-asaltă, mă seacă în dureri/ Mi-e dor de Tine, mă cheamă în primăveri!” (pag.12)

Frumusețea cu care a „înveșmântat-o” Creatorul pe Terra, cheazășie a iubirii ce i-o poartă: „Ți-e răsuflarea înmiresmată, dulce/ Iar gura ți-este miere curată de aglice/ Culeasă cu iubire, din Valea Soarelui/ Frumoasa mea, iubita Domnului.” (pag.26), primește conotație filozofică, este un dar spiritual, „icoană/ Izvor de frumuseți fără prihană!” (pag.9) și nu de vreun interes material. Terra: „Oceanele și mările pulsează-n desfătare/ Iar serile sunt pline de arome și răcoare/ E pace în văzduh, desăvârșită armonie/ Efluvii de-ncântare mă inundă? Ce să fie?”

(pag.10) În plan secund, procreația se manifestă ca un dar universal al dezvoltării perpetue.

Consider drept o analogie, uneori sentimentele devenind sfâșietoare, între dragostea firească, telurică, a femeii pentru bărbat, și cea a Terrei față de Creatorul său și al tuturor văzutei și nevăzutei, o energie imaterială care, însă, nu-i poate oferi iubirea profană. Iubirea lor „pură, nemaitrăită vreodată” (pag.26), de neînțeles pentru trăitorii mireni, se metamorfozează în dezvoltarea firească a naturii, a legilor imuabile cu care a fost impregnat întregul Univers.

Întâlnim metafore cutezătoare, imagini năvalnice ori luxuriante ale naturii, ode închinat Creatorului ce amintesc de cântările religioase, binele și frumosul armonizându-se în catrene cu ritm și rimă, sub forma unui dialog Creator-Terra.

Al doilea capitol, intitulat „Despre viață și credință”, cuprinde un prim poem – „Cartea vieții” – format din zece decade, în total, 100 de catrene și un al doilea poem – „Centuria luminii” - conținând același număr de catrene, 100.

„Cartea vieții” constituie o biografie a Omului contemporan, scrisă la persoana întâi, în catrene cu ritm și rimă, conținând principalele repere ale ființării sale. Nașterea: „Am venit prunc nevinovat pe lume,/ Din sânul mamei mă hrănesc,/ am fost trimis din cer cu misiune/ Să învăț să merg, să gândesc, să iubesc!”, apoi, cătinel, cătinel, copilul se dezvoltă, bea din izvorul cunoașterii, își pune primele întrebări: „De ce este așa, de ce?” (pag.30). Urmează importanța educației în familie, școlare, importanța instrumentelor la îndemână: „Calculatorul este de mare ajutor:/ Prin el, vizitez locuri îndepărtate,/ Zborul gândului cu el este ușor,/ Știu să construiesc chiar palate.”, procesul adolescentin de învățământ, micile bucurii, firești și nevinovate ale tânărului ce aspiră către bine și frumos. Viața ca o luptă înseamnă și eforturile depuse pentru a-și depăși condiția primordială, voința de a-și împlini visurile fiind motorul și principiul de bază în devenirea sa intelectuală, profesională, umană.

Celelalte decade aparțin adultului îndrăgostit, devenit apoi părinte, aflăm despre multiplele-i trăiri și imperativele asumate ca om al unei societăți în continuă schimbare și dezvoltare: „Dragostea este taina care își dă putere,/ Ea nu te lasă niciodată să cazi./ Înfrunți furtunile, treci greu printre ele,/ Te ajută să vezi frumusețea zilei de azi.” (pag.38). Cultura generală, cât și

continua muncă de cunoaștere îl propulsează într-o lume a demnității, în consens cu o filozofie corectă despre viață: „Să-mi ofere puterea să lupt/ Cu ispitele, cu toți infamii,/ Să merit cu satisfacții să mă înfrupt,/ În sănătate să-mi treacă anii!” (pag.40). Farmecul maturității, apoi anii care se vor succeda, după cum se confesează poeta, „Adună în mine toate culorile,/ Uimiri și extaz, iar trăirea/ Mi-aduce în suflet sărbătorile!” (pag.41)

În sfârșit, se apropie, tiptil, și vârsta marilor întrebări: „De la marii învățați adun înțelepciune,/ Ascult în taină simfoniile cerești,/ Mă întreb: Ce este de făcut în lume? Să fie nimicite păcatele lumești?” (pag.41) După anii de acumulări, experiența adunată în viață îi inspiră primele impulsuri poetice: „Învăț de la păsări să adun lumină,/ Ele o transformă-n cântec, eu în vers./ Urmează apoi o liniște deplină./ Aud cum zboară îngerii prin univers.” (pag.43)

Poemul „Centuria luminii” îl dedică sentimentului religios, astfel că puterea gândului o ajută să deslușească tainele vieții și ale universului: „A trebuit să vină Cuvântul întrupat:/ Să ne dezlege de neagra „orbire”./ Să putem vedea clar; apropiat./ Că Viața are temelia zidită din iubire.” (p.53) Poeta trece prin filtrul luminii cuvântului, adică al cunoașterii, doctrina religioasă creștin-ortodoxă. Reinterpretând-o, readucând faptele religioase de acum două mii de ani în mentalul colectiv de astăzi, reactivează ideea puterii de netăgăduit a credinței și iubirii aproapelui asupra lumii laice, marcată de progresul tehnico-științific, ca iscodire a minții omenești îngăduită de Creatorul divin. Din slava Pantocratorului, Iisus ne îndeamnă: „Porunca nouă dau vouă./ Să vă iubiți unul pe altul/ precum v-am iubit Eu! Trăiți o viață nouă!” (pag.73)

În continuare, cartea cuprinde pertinente analize ale poemelor sale realizate de prof.univ. Traian D.Stănculescu, criticii literari Ana Dobres, Aurel Goci, Ion Rotaru.

În încheierea cărții urmează un „Ghid spiritual” pentru „Scara vieții”, sfaturi mobilizatoare, practice, utile cititorilor.

Partea a doua a volumului scris în limba română o constituie traducerea sa în limba engleză.

În concluzie, noua carte a d-nei dr. Elena Armenescu, CUVÂNTUL LUMINII. LUMINA CUVÂNTULUI, se definește drept un imn adus vieții pe pământ și Creatorului său divin, o des-

fășurare poetico-religioasă a unui dialog Creator-Creație, de o profunzime a simțămintelor ce induce către starea de extaz, de asemenea, o filozofie originală a Iubirii care motivează existența planetei denumită Terra ca parte a Universului, o incursiune biografică stilizată a poetei, ca argument și îndreptar comportamental, toate aceste teme prezentate sub formă beletristică, în catrene cu ritm și rimă, cultivând arta exprimării prin metafore și figuri de stil ce înfrumusețează discursul poetic, o operă complexă, autentică, emoțională dar și lucidă, bine venită în peisajul literar actual.

Florian Capcea

**IOAN ST. LAZĂR:
FASCINAȚIA
MEDITAȚIILOR
POETICE**

Aparentul ermetism pe care îl sugerează „versurile de iubire” din volumul *Timp unic* (Editura „Fântâna lui Manole”, Râmnicu Vâlcea, 2021) semnat de Ioan St. Lazăr, se datorează, fatalmente, emersiunii limbajului dovedit a fi excesiv de intelectualizat, generator de mesaje încifrate, subversive semantic. Din fericire, să recunoaștem, acest vag și contradictoriu „stigmat” este indus în mentalul cititorului de elocința cu care poetul își exprimă, adeseori criptic, starea intimă de Ființă în actul scriptural de demitologizare a indicibilului descoperit cu precădere în alcătuiri și realități tenebro-dantești. Fără a se lăsa tentat/convertit, cătuși de puțin, de abstracțiuni imanente și improvizații postmoderne sofisticate, Ioan St. Lazăr își urmează, cu toate riscurile ce le incumbă așezarea măștilor ezoterice peste chipul arhetipal, programul po(i)etic. Exercițiul pe care și-l asumă scriptorul prin poetizarea reflecțiilor și a miturilor, atras fiind de transcendența și sacralitatea logosului, exultă simptomatic de aspirații ideatice: „Cuvintele poeziei/ flori de spirit înalt/ deasupra timpului/ dus (al cărui frig/ nu le mai prinde!)/ Fecioare de suflet/ purtând sămânța/ Duhului Sfânt,/ ele sunt Grelele/ Cerului,/ cu îngerii-n cânt” (*Garelele Cerului*).

Simplitatea registrului imaginar dezvoltat în compoziții parnasiene memorabile, indică prezența, pe linia sobră a stilului anticalofil cultivat multiepigonic, a unor „proiecții existențial-transfiguratoare”, cum constata criticul literar Zenovie Cărlugea în revista „Portal-Măiastra” nr. 1-2/2021. Încifrările semnificațiilor poetice, chiar dacă necesită dificultate în dezvăluirea sensurilor, ascunse fiind în formulări livrești, stereotipe, proprii limbii române, sunt de un insolit metaforic cert: „Ca degetul/ prin inel/ trece viața/ (cu lumea),/ din Ieri/ către Măine/ prin Clipă –/ partea vizibilă/ din Veșnicie” (Logodnă); sau: „Această piatră/ venită în cale-mi/ (era pentru mine?) și/ care acum se rostogolește pe/ panta rei a/ lui Heraclit/ – de azi și a mea (a depins/ de vârful pantofului meu! –/ ha-ha! Să mori de răs...sau de plâns,/ dacă vrei!...)” (Această piatră).

Cum observăm, în arhitectura versurilor se infiltrează tangențial, cu accente expresioniste, *motivul timpului*. Personajul liric, obsedat de arta întoarcerii continue a clepsidrei, ritual care îi conferă o categorică identitate stilistică, (re)trăiește intens trecerea inevitabilă a clipelor cu care începe și sfârșește „timpul nostru-n lume, unic” (*Timpul nostru*). Sentimentele se configurează prin viziuni aparte. La temelia lumii sale sunt puse *cuvintele* și *iubirea*, aceasta din urmă fiind îndreptată narcisiac spre ființa dragă, spre Patrie, spre Istorie, spre Dumnezeu. Emoția și extazul, elemente metapoetice recunoscutibile, sunt însă exprimate subtil, cu voce prudentă, polifonică, de parcă autorul ar vrea să nu pună capăt reveriilor. Cantabilitatea elegiilor te predispune, „cu-aceeași veșnică rânduială” (*Simfonieta – în șapte trepte AD TE, III*), la contemplația hieratizată a genuinității poeziei și a eferescenței trăirii ontologice: „Ieșisem precum zeul/ din chaosul cavernii/ sălaş să-mi fac,

de bârne,/ din formele sunând./ (...) Când n-am fost la Hamlet/ îmi străjuiau la poartă/ aștrii de zi și noapte/ norocu-mi luminând,/ căci lumea era-n olul/ ce-mi aduceai de toartă/ cu apa vie-n care/ cu dragoste-mi zâmbeau” (*Când n-am mai fost la Hamlet...*), și: „Nici Tu, Doamne, din negura-nceputului cel neînceput, singur n-ai putut sta, ci/ zămisbind, de-o-ființă cu Tine, Cuvântul dintâi, iscat-ai/ lumina, pe care întunericul nu a cuprins-o,/ și, în lumină, o lume întreagă – apele primordial despărțind,/ pentru-a crea Cer și Pământ, cu toate-ale lor, bune-

frumoase,-n/ perfecta rânduială a Ta, de vieți proprii vibrând,/ și-apoi o fără de seamă grădină, în care să-Ți fie drag să/ trăiești nesfârșit – dar nu singur, Doamne!” (*Simfonieta – în șapte trepte AD TE, VI*); sau: „Răsăreau din nou/ aripi de frunze/ dincolo de porțile-nalte/ ale ținutului tău de legendă, pe când,/ în neaua timpului scurs/ hermina amintirii/ încă hiberna./ (...) Ce-a mai rămas –/ doi ochi reci, deschiși,/ în care suntem ascunși/ după piatra sărutului,/ pe când râul/ ne scurge-n amurg/ timpul din vis” (*Lingoare*).

Efectele maniheismului unor simboluri fixate anamnestic între două universuri apărute „din partea nevăzută/ a vieții”, care „se întrepătrund,/ intersectându-și/ culorile/ sunetele,/ axele” (*Iubire, stare cosmică*), sunt revelate, printr-o percepție sincretică, în „ideografia imagistică a versurilor” (Z. Cărlugea): „Celulele sufletului/ din care te cânt/ să le mângâi pe toate/ în viață și-n timp,/ nu vreau ca monștrii/ mărunți din pământ,/ unde, fără voie, fatal,/ am să mă duc/ să le găsească, să-nceapă-a/ le roade/ cu mandibule dure/ și bale” (*Celulele sufletului*). Din perspectivă strict analitică se poate trage concluzia că poezia lui Ioan St. Lazăr este eminamente reflexivă. În această împrejurare ea devine un instrument logic de demonstrație a literarității rostirilor care cauționează, ispititor, neliniștile și avatarurile spiritului creator. Deschizând de-a dreptul din „glasul” mistic

TIMP UNIC

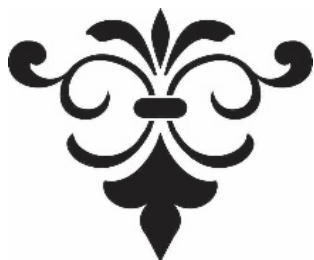

IOAN ST. LAZĂR

Editura "Fântâna lui Manole", 2021

al gândului poetic, această redempțiune este în măsură să aducă în fibrele imageriilor ontice, destule proiectate în oglinzi retrovizoare, reflecții aforistic- filosofice, și, nu în ultimul rând, ipostazele unui *eu liric* ce își obține exuberanța discursivă din *strigătul întors în trist ecou*, cum lasă să se înțeleagă, aluziv, autorul, în poema *Flaut etern*.

Predilecția lui Ioan St. Lazăr pentru ludicul lexical eclatant produs în actul creației, motivează, în spiritul credibilului, „arheologizarea” realității referențiale a poeziei. În virtutea respectivei concluzii, *Timpul unic* condensează în paginile sale atât alteritatea ființei agresate de iluzii și deșertăciune, cât și gloria lumii insinuată în text, demiurgic, de un limbaj în exces concentrat. Așadar, versurile lui I. St. Lazăr, confesive și expresive, lipsite de decorațiuni metaforice inutile, forțând invizibilul să devină vizibil, tăcerile „să prindă” voce, mai ales atunci când „iluminează ființa cu frumusețea lor” (*Simfonia – în șapte trepte AD TE, IV*), produc euforie și, gestând eternitate, scot în evidență, într-o ultimă instanță, desigur, fără trucuri, subterfugiul artei de a explica rostul creatorului în lume, sentimentele sale, mereu intensificate, mereu perpetuate, pentru o ipotetică iubită. Iată câteva mostre de mitificare ambiguă a iubirii pentru aceasta: „Din frumusețea Lumii/ mi-e dat sating o parte,/ un deget, o șuviță/ și mă desprind/ spre moarte.// Ingrată pentru dorul/ pe care-l pierd în lut,/ Ea își înalță chipul/ etern dintr-nceput.// O, Zeus, cu ce strigăt/ s-ajung până la Tine,/ când Tu îi mângâi sânul/ și n-ai habar/ de mine!” (*Cu ce strigăt?...*), și: „Așa te văd aevae: despici/ în mine muguri,/ cât ne trăiește clipa nu ai/ cum să te scuturi/ de flori de dor. Te-alintă-n/ privirea mea duiosă,/ căci niciodat’, niciunde/ n-oi fi ca-n ea acasă ” (*Acasă*); sau: „Tu, draga mea,/ totuși, bucură-te/ că mi-ai fost/ și ți-am fost/ un dar fără seamăn –/ într-o clipă de veșnicie/ frumos trăită,/ bucură-te pentru/ rodul inimii/ noastre/ lăsat ofrandă, ca să trecem/ râul negru al sorții,/ bucură-te/ și bucură-mă” (*Totuși, bucură-te*).

George Voica

**NELU BARBU –
ÎN ORIZONTUL CRITIC
TRUDA UNUI
CARTURAR
BINECUVANTAT**

Moto: „Fericit cel ce a întâlnit un prieten vrednic de acest nume!” (**Menandru**, dramaturg grec , 342-292 , î.Hr.)

Dintotdeauna, orice critic literar a fost perceput, în genere, un fel de „hingher” cultural, ci, nicidecum un formator de opinie, care, în proiectul său narativ, are pe masa sa de lucru arhi-teonica contemporană proiectată în viitorul apropiat, ci, mai degrabă, încă din start, acea îndoială platonice (vezi „Dialogurile cu Socrate”, „Formele feidos”, referitoare la „trăirile anterioare”, la prieteni și, mai ales, la ideea de frumos, în artă și prietenie, desigur!), ori autohtona „Racul, broasca și o știucă”, întâlnită, surprinzător, și în „Psalmii” lui Tudor Arghezi, dar și la Roland Barthes-marele reprezentant al analizei și al structuralismului francez în fenomenul literar, creatorul noii critici-, autorul celebrului „Ghid zero al scriiturii”.

Cu alte cuvinte vreau să spun că menirea așa-zisului critic literar nu este cea de a porni la drum bine intenționat, spre a demola orice construct literar – narativ, ci, mai cu seamă, de a extrage din „corpul uman” al operei literare, folosind un laser cu lumină de crin solomonar (adică, descins din „Pildele” lui Solomon), orice „intrus”, care ar putea duce la degradarea iremediabilă a băncii de informații și de trăiri emoționale existente în fiecare ostenitor literar.

Acest lucru, se pare, vrea să ni-l sugereze (și chiar ni-l sugerează !), în recenta sa carte Dl. prof. emerit Nelu Barbu (**Nelu Barbu – În orizontul critic**, Editura „Fântâna lui Manole”, Rm. Vâlcea, 2024, ediție coordonată și îngrijită de prof. doctor Gheorghe Deaconu cu prefață de conf. univ. dr. Ioan St. Lazăr și prof.dr. Florian Copcea, dar și cu o frumoasă prezentare a Academicianului Mihai Cimpoi), care impresionează, în primul rând, cu impunătoarea sa construcție (de a aproape 700 de pagini!), faraonică am putea s-o numim, deoarece „șantierul său de lucru” nu este decât un vast empireu antic grecesc

– uriaș depozit de neprețuite mărfuri aduse de corăbiile Eladei ce străbăteau toate mările lumii vechi -, un fel, de Bibliotecă din Alexandria Egiptului, nesupusă focului, evident, care, iată, e bine ancorată la țărnul bunului simț estetic de care, azi, un prea aproape-și aruncă ancora!

Concluzia apriorică a confratelui Emil Lunganu (referitoare la aplecarea edenică a autorului asupra fraților Mircea și Dragoș Vrânceanu) este corectă și de bun augur, altruismul și generozitatea opiniilor critice, pertinente fiind într-adevăr, „o binecuvântare pentru destinul Cărții la „Dragoș Vânceanu – Poetul Vlahostratei”; la „Tipologia umană în opera lui Ion Creangă” sau la „Ipostazele Unirii în literatura română” ori la „Scriitori de ieri și de azi”, „Restituiri / Reeditări”, „Marioara Irimescu, Frunzele în toamnă”-mama fraților Vrânceni-, continuând cu operele literare: epice, dramatice, fabulistice etc., la formatorii de opinie, cu toții ajungând la concluzia că, într-adevăr ne aflăm în fața unui creator ce impune respectul nostru pentru traiul său de o viață, truditorul condeiului meritând a sta pe acea treaptă de!... vibrație amical-profesională, făcând cinste breslei scriitoricești de azi și dintotdeauna.

Numele de mai sus onorează literatura română, împachetată, adeseori (și pe nedrept!) în sclipitoare ambalaje de plastic. De data aceasta, însă erudiția preopinentului vibrează în consonanță cu a celor la care am făcut referire, iar acest lucru nu poate decât să ne bucure.

Atât timp cât adevărul e ca nufărul alb în unduirea „lacului albastru”, fiind la vedere oricui îl privește, de ce n-am putea spune, asemenea lui Euripide: „Înțeleptul are două limbi: una pentru a spune adevărul; alta, spre a spune ceea ce este oportun!”.

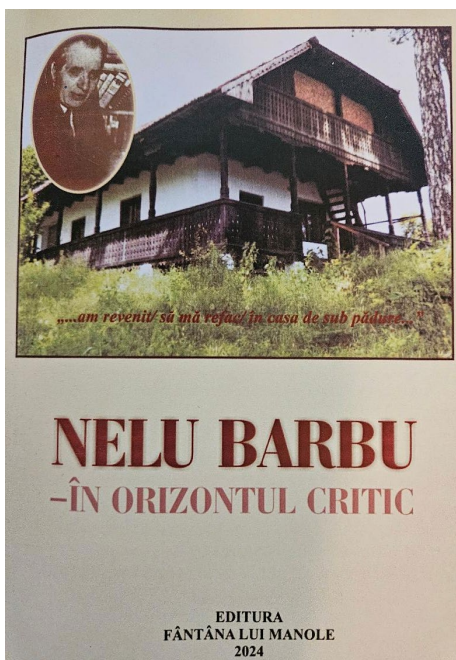
Din moment ce „hingherii literari”, deși au ochi, nu văd; deși au urechi, nu aud ce spun alții, ci doar derulează banda magnetico-sofistă,

Românești”, deoarece, în viziunea sa zariștea unduitoare a truditorilor ce înnobilează cultura și literatura dintotdeauna, se deschide pe spații vaste, surprinzătoare din punct de vedere ideatic: de la referințele critice asupra operei sale (vezi: academicienii: Mihai Cimpoi și Gheorghe Păun, criticii și istoricii literari: Emil Lunganu, Nicolae Georgescu, Aureliu Goci, Victor Atanasiu, Maria Vaida, Florian Copcea, Mihaela Albu, Ion Dodu Bălan, Ilie Gorjan, Mihai Sporiș, Delia Muntean, Bogdan Popian, Victoria Milescu, Constantin Zărnescu ș.a.m.d.), de la nașterea lor încoace, găsesc de cuviință, iată, să spun că, azi, distinsul profesor emerit, eseist, literat și critic literar (proverbial prin generozitatea sa bizantină!) este, prin cartea de față, un adevărat festin cultural al „ierbii verde de acasă”, încât bine observa acad. Mihai Cimpoi: „Prin acest mecanism de explorare a lucrărilor asupra cărora își vectorizează atitudinea critică, Nelu Barbu, într-un mod cât se poate de logic, evidențiază, în primul rând, conștiința artistică a creatorilor lor. El nu face obsesie pentru niciunul dintre „scriitorii totali” (George Călinescu) ai literaturii noastre”.

Și dreptate are, că Omul Nelu Barbu este, cu adevărat, unul dintre criticii literari cu viziune non-apocaliptică, deoarece (față de alții din

aceasta sferă criticistă și narcisistă, care privește doar prin orizontul lor de mere pădurețe!), el duce în spate „moștenirea Vrâncenilor, mireasma florilor a Câmpiei Găvanu-Burdea, roșii-n floare ciulini ai Bărăganului, har răsfățându-se sub privirea-i albastră a lanurilor de cicoare ce se leagănă în el, încât sunt convinși că se vor legăna întotdeauna, până ce amurgul va coborî în fântâna fiecăruia dintre noi!

Felicitări și cale-nsorită, pe mai departe căci umbra Columnei lui Traian de la Roma, se apleacă întruna peste Carpații cu bujori de munte și cu prieteni!

*Georgeta-Amelia
Metai*

**PERSPECTIVE
FENOMENOLOGICE,
PSIHANALITICE ȘI
ARHETIPALE ASUPRA
„FEMEII CU BRAȚE DE TOAMNĂ”
A DIANEI DĂNIȘOR**

În contextul literaturii contemporane, care pune adesea accent pe identitate, temporalitate și relația dintre ființă și lume, poezia „Femeie cu brațe de toamnă” propune o reflexie subtilă și profundă asupra prezenței feminității prin prisma fragilității și a asumării caducității. Printr-o construcție lirică ce transcende figurile sezoniere și simbolismul convențional, poemul se situează la intersecția între ontologie și metafizică, explorând o formă poetică a receptivității și a ospitalității afective. Această analiză propune o lectură care face apel la concepte filosofice din fenomenologie, hermeneutică și psihanaliză, însoțite de o abordare poetică ce decantează sensuri multiple din imaginea femeii-toamnă.

1. Ontologia fragilității – între cădere și primire

Poemul debutează cu declarația eului liric: „Sunt femeia cu brațe de toamnă”, un enunț ce anunță nu doar o identitate simbolică, ci o condiție existențială a căderii¹. Brațele toamnei nu sunt simple membre fizice, ci devin simboluri ale disponibilității afective de a primi ceea ce se destramă – frunze, clipe, tăceri. Această primire nu este pasivă sau lamentativă, ci o formă profundă de grijă, un act de iubire care se întinde peste absențe ca peste o „pătură caldă”. Astfel, identitatea femeii-toamnă exprimă o „ontopatie”, o deschidere feminină către efemer, unde prezența se regăsește în lipsă, iar absența devine materie vie de trăit².

Din perspectivă fenomenologică, în special în lumina lui Maurice Merleau-Ponty, corpul nu este un simplu obiect în lume, ci „subiectul percepției”³. În „Femeie cu brațe de toamnă”, tru-

pul feminin devine spațiul privilegiat al experienței imediate a lumii efemere și al asumării căderii. Brațele de toamnă nu doar ating, ci recepționează cu o deschidere radicală, care transcende relația obișnuită subiect-obiect. Acest corp este un „loc” al lumii, o piele prin care se manifestă un timp suspendat, o atmosferă afectivă ce încorporează efemerul.

De asemenea, gândirea lui Jean-Luc Marion despre „dăruirea fenomenală” oferă o perspectivă complementară. Marion propune ideea că fenomenul nu este doar ceea ce se arată, ci și ceea ce se dă fără a fi posesiune⁴. Femeia de toamnă se prezintă ca o dăruire a prezenței, fără posesivitate, o întâmpinare a lumii care lasă totodată loc dispariției și plecării. Această „dăruire” a existenței în efemer este esența poemului, o „prezență pierdută” care se dă fără să ceară nimic în schimb.

2. Existență pigmentată – sângele ca frământare

Imaginea corporală a eului liric, în versurile „În vene îmi curg foșnete. / Nu sânge, ci frământări pigmentate”, reconfigurează biologia poetică a subiectului ca o viață interioară densă, cromatică, frământată⁵. Metafora sânge/foșnet nu exprimă doar fragilitate, ci o corporalitate permeabilă la ritmurile lumii sezoniere, o vulnerabilitate conștientă și asumată. Această tipologie amintește de figura femeii-rezonanță din tradiția romantică, însă nu caută absolutul, ci trăiește imediatul existenței în vibrațiile senzoriale și afective ale lumii⁶.

3. Relația cu Celălalt – pădurea ca metonimie a apropierei

Relația cu alteritatea⁷ este descrisă printr-o metaforă subtilă: „Am atins oamenii ca pe niște păduri / pe care le știam pe de rost”. Celălalt nu este obiect, ci peisaj viu, memorat afectiv. Pădurea, cu complexitatea și memoria ei, devine figură a umanului, iar gestul de a „lăsa să plece fără să cer rădăcinile înapoi” este o etică a ospitalității, a prezenței fără posesivitate⁸. Femeia de

⁴ Jean-Luc Marion, *Being Given: Toward a Phenomenology of Givenness*, Stanford University Press, 2002, p. 45.

⁵ Gaston Bachelard, *Poetica spațiului*, traducere de Irina Bădescu, Paralela 45, Pitești, 2002, p. 43.

⁶ Carl Gustav Jung, *Arhetipurile și inconștientul colectiv*, București: Trei, 2003, p. 87 și urm.

⁷ Emmanuel Levinas, *Totalitate și infinit. Eșeu despre exterioritate*, traducere de Marius Lazurca, Iași: Polirom, 1999, p. 18.

⁸ Idem, pp 19 și urm.

¹ Maurice Merleau-Ponty, *Fenomenologia percepției*, traducere de Ilieș Câmpeanu și Georgiana Vătăjelu, Ed. Aion, Oradea, 1999, p. 340 și urm.

² Idem.

³ Idem.

toamnă nu revendică, ci primește și dă voie să plece, asumând fragilitatea legăturilor umane.

Julia Kristeva conceptualizează în teoria sa psihianalitică ideea de „străin lăuntric”⁹, acel aspect din identitate care rămâne mereu altul și necunoscut, o sursă continuă de neliniște și creativitate. Femeia de toamnă se înscrie perfect în această paradigmă, fiind o prezență care nu poate fi total posedată sau înțeleasă, nici de sine, nici de ceilalți. Ea este simultan apropiere și distanță, o identitate construită din fragmente, din absențe și prezențe intermitente. Această „străinătate” este manifestă și în relațiile sale cu ceilalți, unde „pădurile” oamenilor sunt cunoscute, dar nu revendicate. Este o practică a recunoașterii alterității care eliberează de nevoia de control, fiind în același timp o experiență a vulnerabilității și a acceptării inconștientului colectiv al feminității și al trecerii timpului.

4. Timp suspendat și identitate paradoxală

Poemul oferă o viziune temporală paradoxală: „Nimeni nu rămâne cu o femeie de toamnă”, pentru că ea există ca prag, ca limită între stări și anotimpuri¹⁰. Ea nu aparține nici verii, nici iernii – nici intensității pasionale, nici înghetului afectiv –, ci este o existență liminală, fertilă prin instabilitate. Această poziție de margine devine spațiul lirismului pur, în care emoția și gândirea se întrepătrund în tăcere, într-un timp suspendat¹¹.

5. Liniștea ca formă de sens

Finalul poemului, cu imaginea „se oprește cineva pe pielea mea, / ca pe o bancă veche dintr-un parc uitat / și spune: aici e liniște”, marchează o epifanie a liniștii ca prezență tăcută, dar profundă¹². Liniștea nu e vid, ci sens ce se lasă recunoscut, o etică a prezenței disponibile, o feminitate ce nu impune, ci primește. Este

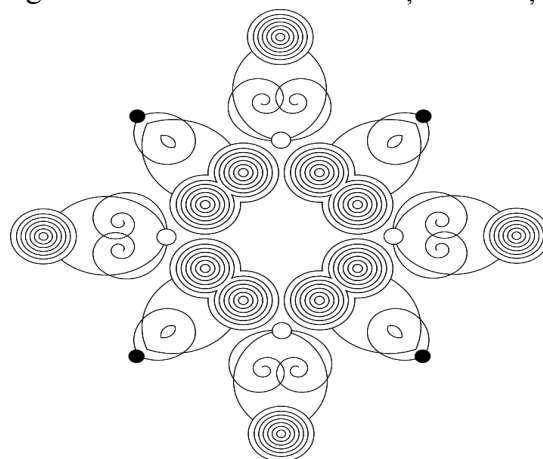
o tăcere aurorală, un spațiu al reînnoirii și al mângâierii după tumultul lumii.

Carl Gustav Jung plasează anotimpul toamna în arhetipul „Marii Mame” mature, care întruchipează înțelepciunea, resemnarea și fertilitatea în chiar momentul în care natura se pregătește de retragere¹³. Femeia cu brațe de toamnă reprezintă astfel o ipostază arhetipală a feminității care înțelege și acceptă ciclicitatea vieții, între viață și moarte, lumină și întuneric.

Această perspectivă este consolidată și de Gaston Bachelard, care consideră că spațiile intime – precum „banca veche dintr-un parc uitat” – devin depozitare afectivă a memoriei și a visării poetice¹⁴. Femeia de toamnă devine un spațiu poetic în sine, un loc interior în care eferul capătă sens prin reverie și imaginație. Ea este o figură a maturității sensibile, care poartă în sine mirosul ploii și gustul nucii amare – amintiri senzoriale ce evocă o poetică a materialității afective¹⁵.

Concluzie – Femeia de toamnă ca arhetip al gândirii deschise

„Femeia cu brațe de toamnă” propune o antropologie fragilă, poetică și filosofică, o ființă care trăiește în primirea lumii în cădere, fără disperare sau posesivitate. Ea se relevă ca o figură ontologică complexă, în care corpul, memoria afectivă și alteritatea se întâlnesc într-un spațiu liminal al receptivității și primirii. Într-o cultură dominată de control și permanență, acest poem ne oferă o meditație asupra existenței deschise, în care identitatea se construiește prin mângâierea discretă a eferului și a absenței.

⁹ Julia Kristeva, *Străini pentru noi înșine*, în „Secolul 21”. Publicație periodică de sinteză.

Literatură universală - științele omului – dialogul culturilor, editată de Uniunea Scriitorilor din România și Fundația Culturală Secolul 21, nr. 1-7 (442-448)/2002, Alteritate, p. 269.

¹⁰ Martin Heidegger, *Originea operei de artă*, în *Ființă și Timp*, traducere de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, București: Humanitas, 1995, pp. 37 și urm.

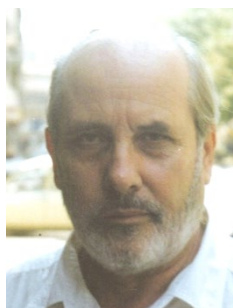
¹¹ Paul Ricoeur, *Temps et récit*, tome III, *Le temps raconté*, Paris: Seuil, 1983, p. 301 și urm.

¹² Gaston Bachelard, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, București: Univers, 1995, p. 58.

¹³ Carl Gustav Jung, *Arhetipuri și inconștientul colectiv*, traducere de Daniela Ștefănescu, București: Trei, 2011, p. 84.

¹⁴ Gaston Bachelard, *Poetica spațiului*, traducere de Horia Lazăr, București: Univers, 1995, p. 43.

¹⁵ Gaston Bachelard, *Apă și visele...*, op. cit..

Ion Haineș

INTERLUDII CU MULT ALBASTRU

Poet, prozator, critic literar, jurnalist, eseist, Radu Vida este un autor complet, ajuns la maturitatea creației, o voce distinctă în peisajul literaturii române contemporane.

Ultima lui carte (în ordinea apariției) **"INTERLUDII CU MULT ALBASTRU"**, este o antologie lirică. O sinteză și un bilanț al întregii sale activități poetice, care adună "treizeci de ani de visare, momente lirice ale existenței, cu însemnele iubirii de semeni". Autorul face o "propunere etnografică și mitologică" și ne-o oferă nouă, cititorilor ("dat"), ca un semn de prețuire ("dedicat").

"Interludiu" este un episod muzical care face legătura între două secțiuni mai importante ale unei compoziții muzicale.

"Albastrul" din titlu sugerează ideea de fericire, de frumos, de iubire (vezi M. Eminescu, "Floare albastră"), idee romantică, prezentă pe tot parcursul volumului și reluată dintr-un volum anterior: "Albastrul nechemărilor" (2001).

Tematica volumului este foarte diversă și variată, tratată într-o manieră modernă, concisă și densă, o meditație în fond, despre destinul omului și al lumii. Autorul nu respectă tipologia clasică a cronicii" poezie erotică, poezie a naturii, poezie socială, poezie a evenimentelor istorice etc.

El este cântărețul diferitelor VÂRSTE, "Pe casa vremii fulgeră-n cornișe /Tot ce doinind la lume am vrut să spu". "E clipa de mister a clorofilei/Ce se-ntrupează pașnic în cuvânt/Și cânt".

El este un cântăreț al Vieții, al vieții reale, al străzii, al minerilor din schimbul trei, care "cu lămpile lor mecanice/luminează dealul / luminează Ardealul" (C'est la vie?).

Cântăreț al Ardealului, Radu Vida este. în același timp, un poet patriot: "Câmpia transilvană, copii, este o întindere / teoretic plană, dar în realitate este un/ lăcrimar fierbinte, unde somnul înseamnă ruina istoriei".

În final, poetul îndeamnă la luptă: "Dacă tu, cel din banca a treia, ai tăcea un pic, /s-ar auzi comanda clară: "Încălecați români!" ("Certitudini").

Într-o altă poezie, **"Pecete de ceară albastră"**, autorul își exprimă direct dragostea de țară: "Dragostea de țară-o măsori însă cu firul, cu/plumbul, ea dacă stă dreaptă atunci o vede/departe și un orb/dragostea de țară".

Și, "la această oră, niciodată aceeași, minutar albastru/toarce liniștit" ("Naștere nouă").

Evocând personalitatea lui Federico Garcia Lorca, ("Lorca merge mai departe, iese din lume,/din Spania, ajunge în infinit"), poetul vorbește despre "iarba aceasta albastră de Majorca" ("Quando tu no estas").

"Toate ar fi bune, toate ar fi minunate / dar întunecarea crește / quando tu nu estas").

Aproape la fiecare pagină, revine, ca un leit-motiv, culoarea albastră, ca o obsesie.

"Desprinderea de munda / se face încet /cu grijă/să nu afectezi/albastrul /din privirile celor ce te-au iubit".

Ne aflăm pe teritoriul spaniol. Poetul mi-a mărturisit că a fost acolo, în Spania, în Italia, impresionat de frumusețea acelor locuri, de cultura și civilizația lor.

Într-o poezie ("Lerui-ler"), pomenește de moara de vânt părăsită, de Cavalerul Tristei Figuri, de câmpia care albăstrește, de "îngălătul Sancho Panza".

Descriind un peisaj de iarnă (**"Dangătul iernii"**), poetul scrie: **"răsună iarna sub tălpile săniilor/scânței albastre sar din pietre/în timp ce "iese la poartă cu o cană cu vin/fiert-palmele ei miros a scorțișoară/cum să nu o rogi să te mângâie pe obraz?) (frumos).**

În altă parte, un alt peisaj (**"Tablou cu nuferi"**): **"Pânza cu textură de lut, albastrul de Giverny mut/petale albe printre maci roșii / îmbrățișând verdele crud / al frunzelor pluti-**

toare" ... "ridică pe barba maculată/vrejuri de Monet".

Radu Vida este un poet cultivat, sensibil la imaginea lumii. El scrie o poezie livrescă, dar nu uscată, deși unele poezii sunt cam ermetice, închise în simboluri confuze, greu de descifrat. Totuși, poezia lui se adresează unui cititor avizat, iar toate trimiterile culturale sunt încadrate într-o anume viziune culturală personală.

În poezia lui Radu Vida întâlnim numeroase trimiteri culturale. Evocarea Franței, a Parisului, a celebrului Montmartre, a fantasticelor cluburi, a bătrânului Chagal, a lui Toulouse-Lautrec și a celebrului Moulin Rouge, a dansatoarelor, a lui Goethe, Schiller, Homer, Ossian se înscrie într-o viziune personală neostentativă, ci firească.

Poetul are calitatea pictorului, de a desena din câteva linii numeroase peisaje, care au valoarea unor hai-kuuri, foarte scurte.

Din lipsă de spațiu, am să enumăr, pe scurt, câteva imagini, care demonstrează

"multul albastru" al poeziei lui Radu Vida: "strălucitori spini albaștri", "răsăritul unui soare albastru", "albastrul privirilor", "lu-

minează măiestru albastru zăre", "doi ochi albaștri", "albastrul privirilor", "albastru zăre", "aripile de argint ale harfei albastre", "albastrul florilor de nu-mă uita", "albastrul nechemărilor", "apele reci strecoară albastru", "oamenii și-au gravat chip albastru", "fermecătorul amurg catalan/în albastru și indigo", "ca să-mi fie sete/ca să-mi fie foarte albastru" (Sună a Nichita Stănescu!), "albastrul acesta trebuie că n-are sfârșit", "într-o zi de albastru total", "Tălăzuind gânduri/Lumină albastră", "Vocea scoicilor albastre", "ogive albastre", "albastre aduceri-aminte", "prea mult albastru în priviri", "s-a furișat albastru-n ochii tăi", "La ore albastre", "nopti albastre", "dor de fugă albastră", "drumurile albastre", "într-o zi de albastru total".

În sfârșit, ultima poezie, care are valoarea unui TESTAMENT:

"Vor rămâne cuvintele/departe/pământ de flori/gravate/sub pleoape de nori".

Eu însumi am scris o poezie, care se cheamă "Pământ de flori", pe aceeași idee, a eternității artei.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Florentin Palaghia și Regretatul Adam Puslojic

Ana Ocoleanu

DAS HÖRSPIEL SAU «TEATRUL FĂRĂ OCHI»

MĂRIREA ȘI DECĂDEREA UNEI SPECII A GENULUI DRAMATIC ÎN CULTURA GERMANĂ A SECOLULUI XX

Friedrich Nietzsche este primul autor german care, în *Așa grăit-a Zarathustra*, folosește termenul de *Hörspiel*, însă, nu cu sensul în care se va încetățeni în literatura germană câțiva zeci de ani mai târziu: „Atunci fugind spre peștera sa, Zarathustra, uimit, văzu spectacolul ce-l aștepta după acea audți¹⁹” („Da sprang Zarathustra auf seine Höhle zu, und siehe! Welches Schauspiel erwartete ihn erst nach diesem Hörspiele!”²⁰)

În secolul al XVI-lea, una dintre ideile specifice, de sorginte paulină, ale reformatorului german Martin Luther privea maniera în care credința ajunge la oameni – nu doar prin intermediul cuvântului scris, ci și prin cuvântul rostit, din auzire (*Hören* - Rom. 10,17). Această idee protestantă a rodit din plin în literatura germană de după 1945. Deși teatrul scris special pentru adaptarea lui radiofonică exista aici și înainte de al Doilea Război Mondial, din perioada Republicii de la Weimar, distrugerea în război a clădirilor de teatru și, mai ales, întoarcerea acasă a soldaților și mai târziu a prizonierilor, mulți dintre ei invalizi – șchiopi, orbi, fără mâini sau picioare - a determinat o creștere semnificativă a scriitorilor din spațiul german care s-au ocupat cu acest gen de literatură. Scriitori de renume precum Heinrich Böll, Ilse Eichinger, Ingeborg Bachmann, Friedrich Dürrenmatt, Günther Eich, Walter Jens

și mulți alții au scris numeroase *Hörspiele*, ca parte integrantă a procesului de normalizare a vieții culturale de după război. Prin urmare, în perioada 1945-1960 numărul acestor piese de

teatru scrise pentru radio ajungea să atingă impresionanta cifră de 500 de piese/an. După anul 1960, când televizorul își ocupă locul său privilegiat în casele oamenilor, acest număr începe să scadă.

Unii autori care au scris piese special pentru adaptare radiofonică au devenit, totodată, și teoreticieni ai acestui gen de literatură. Așa sunt de exemplu, Bertolt Brecht, Walter Benjamin sau Alfred Döblin. De pildă, Walter Benjamin, conștientizând importanța radioului în răspândirea culturii de masă, scrie între 1929 și 1932 circa 80 de conferințe și *Hörspiele* pentru *Berliner* și *Frankfurter Rundfunk*. Printre cele mai cunoscute se numără *Hörspiel*-ul „Was die Deutschen lasen, als die Klassiker schrieben” (*Ce citeau germanii, pe când scriau clasicii*). Din acesta, Walter Benjamin va publica o parte sub forma unui eseu, câteva luni mai târziu, în revista „Rufer und Hörer” sub titlul „Zweierlei Völkstümlichkeit” (*Popularitatea de două feluri*). Totuși, în cea mai cunoscută lucrare a lui, „Das Kunstwerk in Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit” (*Opera de artă în epoca reproductibilității sale tehnice*), nu acordă o prea mare importanță radioului în general și *Hörspiel*-ului în particular, accentul fiind pus aici în special pe fotografie și film, ca noi tehnici de reproducere a artei.

În lucrarea „Das deutsche Hörspiel” (*Hörspiel-ul german*), Stefan Bodo Würffel subliniază faptul că sarcina *Hörspiel*-ului era aceea de a face să fie perceput ceea ce nu poate fi văzut cu ochiul. Wilhelm Schmidtbonn îl numea „teatru fără ochi”. De aceea, spre deosebire de formele de manifestare artistică audio-vizuale, în teatrul radiofonic toate elementele trebuie să fie transmise acustic. Prin urmare, structura teatrului radiofonic trebuie să fie mai simplă și mai clară decât a unei piese de teatru. Dacă o dramă teatrală era legată nemijlocit de scenă, acest lucru dispare în *Hörspiel*, care poate dispune în schimb de lumi ficționale. Scena propriu-zisă este prezentă doar în mintea publicului ascultător.

Figurile sunt evidențiate și subordonate în *Hörspiel* după voce, care este, în același timp, elementul cel mai important de conexiune cu publicul. Conform lui Friederich Knilli, există două tipuri de voce în funcție de dominația unuia dintre cele două elemente constitutive ale

¹⁹ Friedrich NIETSCHE: *Așa grăit-a Zarathustra. O carte pentru toți și niciunul*, introducere, cronologie și traducere de Ștefan Augustin Doinaș, Editura Humanitas, București, 1994, p. 343.

²⁰ IDEM, : *Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen*, în IDEM: *Werke*, herausgegeben von Karl Schlechta, 6., durchgesehene Auflage, Bd. II, München: Carl Hanser Verlag, p. 515.

acesteia: *melos*-ul (adică oscilațiile de ton față de tonul de bază general) și *ritmul* (adică tactul pauzelor de vorbire).

Limba vorbită poate să existe abia după ce vocea îi conferă acesteia o „identitate sonoră”. Ordonarea elementelor sonore conferă posibilitatea exprimării stărilor și emoțiilor umane. Expresia limbajului poate fi întărită sau infirmată prin voce.

Alături de voce, un alt element important care definește *Hörspiel*-ul este limbajul. Atât în filosofie, cât și literatură au existat teoreticieni care au dezvoltat diverse teorii în domeniul limbajului, de la Wittgenstein la Saussure, mai exact, de la turnura lingvistică din filosofie la teoriile structuraliste reprezentate de Ferdinand de Saussure, Louis Hjelmslev, Julia Kristeva și alții. În ceea ce privește *Hörspiel*-ul, există după Manfred Pfister trei strategii de vorbire, menite să apropie publicul ascultător de ceea ce le este oferit la radio: strategia logosului, prin care se recurge la captarea prin discuțiile vii și descrierea din piesă, strategia etosului, în care ascultătorul este cucerit prin faptul că ascultătorul este

investit cu încredere și, ultima, strategia patosului, care presupune faptul că prin generarea de emoții în ascultător trebuie să fie atinsă identificarea acestuia cu cel care vorbește.

În anii de glorie ai *Hörspiel*-ui, s-a evidențiat mai ales forma tradițională a acestui gen dramatic, de exemplu „Träume” (*Vise*) de Günther Eich sau „Draußen vor der Tür” (*Afară, în fața ușii*), de Wolfgang Bochert. În astfel de *Hörspiele*, elemente de proiecție, precum zgomotele și muzica servesc în mod principal la structurarea și însuflețirea acțiunii.

Începând cu anul 1968, apare *das Neue Hörspiel* („Noul Hörspiel”), în care limba nu e mai este elementul dominant, iar dramaturgia și estetica vechiului concept de *Hörspiel* este înlocuită de abordări non-literare, experimentale, cu caracter documentarist, colaje, înregistrări live etc.

Chiar dacă în zilele noastre *Hörspiel*-ul nu se mai bucură nici pe departe de popularitatea de odinioară, el rămâne o specie dramatică ce a marcat literatură germană în secolul XX, remarcându-se prin adevărate capodopere ale genului.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Simona-Grazia Dima și Savu Popa

Rodica Paspai Păvălan

DIN AGENDA CULTURALĂ CRAIOVEANĂ

Expoziția „Salonul de toamnă”, organizată de Biblioteca Județeană și Art Amicis, a avut vernisajul în ziua de 8 septembrie 2025, în salonul expozițional al bibliotecii. Curatorul Nela Marinela Sălcianu a inclus în expoziție lucrări ale artiștilor plastici Dan Ioan Bândică, Andrei Alexandru Iovița, Mariana Ion, Ștefania Teodora Popescu, Pușa Bărbulescu, Nela Marinela Sălcianu, Andrei Teodor Ghenoiu, Maria Ungureanu, Despina Poenaru, Monica Ristica, Robert Cârstoiu, Lazăr Gheorghe, Gabriela Rădulescu, Simona Damian, Anastasia Damian, Marin Mihnea, Dana Rogobete, Ana Curcă, Lenuța Stana și Veronica Subțirelu.

În contextul Festivalului „Maria Tănase”, activități organizate de biblioteca „Alexandru și Aristia Aman”. În zilele de 23-25 septembrie 2025 biblioteca a organizat, la sediu, expoziția „Maria Tănase în colecțiile Bibliotecii Județene” și expoziția de desene „Portul popular românesc”, în cadrul căreia au expus elevi de la Liceul de Arte „Marin Sorescu” și de la Școala gimnazială „Gheorghe Țițeica”. În foaietul Tea-

trului Național, biblioteca a organizat lansarea cărții *Pasărea măiastră*, semnată de Tudor Nedelcea.

*

Nocturna bibliotecilor a fost manifestarea care s-a desfășurat, anul acesta, în seara zilei de 26 septembrie. Practic, toate spațiile bibliotecii au fost puse la dispoziția cititorilor, care au fost prezenți într-un număr foarte mare. Din suita de manifestări notăm expoziția de tablouri a cencului artiștilor plastici „Constantin Brâncuși”, atelierele de jocuri interactive pentru copii sub genericul „Joaca eroilor mari și mici”, atelierele de scriere creativă și de dans, expozițiile de carte, călătoria virtuală prin lume, întâlnire cu personaje celebre din literatură, vizionarea filmului „Comoara din spatele cărților”, expoziția de desene a elevilor de la Școala Gimnazială „Gheorghe Țițeica”, dezbateră „Literatura și inteligența artificială” și altele.

*

Festivitățile de celebrare a 175 de ani de la înființarea Teatrului Național Craiova, împliniți în acest an, au avut loc cu ocazia sărbătorii de Sfântul Dumitru, ocrotitorul orașului. Manifestările s-au desfășurat pe parcursul a trei zile, astfel: 26 octombrie - Vernisajul expoziției „Teatrul Național Craiova la 175 de ani”, curatoriă de Emil Boroghina, în Foaierul TNC și Conferința „Once Upon a Time in Craiova” cu Marina Constantinescu, în Sala Ion D. Sîrbu; 27 octombrie - Lansarea volumelor: *Panorama Teatrului Național Marin Sorescu, Craiova (2000 - 2025)* - autor Nicolae Coande și *Istoria Teatrului Național Craiova, 1850-2000* - autori Alexandru Firescu și Constantin Gheorghiu (reeditare); Spectacol invitat „Medea” - Teatrul Național „Ivan Vazov”, Sofia, regia Declan Donnellan; Spectacol „Oedip” - Teatrul Național „Marin Sorescu”, regia Declan Donnellan; 28 octombrie - Proiecția interviului cu Emil Boroghina, realizat de Mirela Giodea (TVR) - Muzeul TNC și Conferința „Teatrul Național Craiova spre 2x175 de ani” cu Octavian Szalad.

*

Vernisajul expoziției „Regina Maria – 150 de ani de istorie”, organizată de Secția de istorie-arheologie a Muzeului Olteniei Craiova, a fost vernisată pe 29 octombrie 2025. Expoziția a fost deschisă de dr. Florin Ridiche, managerul Muzeului Olteniei Craiova și prezentată publicului participant de către dr. Radu Gabriel

Dumitrescu, șeful Secției de Istorie-Arheologie și curatorul expoziției. Între participanți s-au aflat reprezentanți ai Serviciului județean Dolj al Arhivelor naționale, ai Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”, ai Muzeului de Artă, instituție care a și sprijinit organizarea expoziției, ai altor instituții de cercetare și cultură, precum și iubitori de istorie. Sunt de menționat, printre exponate, portrete ale Reginei Maria, o tapiserie de excepție, un bust de bronz semnat de Milița Petrașcu, sigiliul Casei Majestății sale Regina Maria, scrisori schimbate cu prințul Barbu Știrbei și fostul prim-ministru I. G. Duca, precum și fotografii de la funeraliile reginei, din anul 1938. Documentele vor rămâne la dispoziția eventualilor vizitatori până la sfârșitul lunii martie 2026.

*

Lansări de carte. ***Romanul *Șamanul*, de Aurora Dumitrescu, apărut la Editura Eikon, a fost lansat, în ziua de 5 octombrie 2025, la Sala oglinzilor, de la Muzeul de Artă. Invitații au fost Denisa Crăciun, Aurora Dumitrescu și poetul spaniol Jose Manuel de Vasconcelos, iar cartea a fost prezentată de Mihai Ene, Eleanor Mircea, Vianu Mureșan și Nicu Panea. Moderator – Valentin Ajder. *** Cartea *Malva și soldatul pierdut*, semnată de Maria Șarpe, a fost lansată pe 13 septembrie, la Muzeul cărții și exilului românesc. Au vorbit poetul Dan Lupescu, scriitorul Corneliu Colpacci, regizorul Gelu Nicolae și Gheorghe Tudorașcu, primarul comunei Dobros-

loveni. A moderat Gabriel Vlăduț, președintele Camerei de Comerț și Industrie Dolj.

Aspect de la lansarea romanului „Șamanul”, de Aurora Dumitrescu

***Pe data de 17 octombrie a fost lansat romanul *Bejenii*, semnat de Natalia Onofrei, precum și volumul de poezie *Manualul bunelor intenții*, scris de Radu Enache și ilustrat de Radu Igazsag. Romanul Nataliei Onofrei, pe aproape 700 de pagini, evidențiază efectele războiului economic care s-a abătut asupra țărilor din fostul bloc socialist, iar volumul de poezie semnat de Radu Enache este o reflecție lucidă și tandră asupra timpului, fragilității și supraviețuirii prin cuvânt. Moderator: Rodica Păvălan.

Aspect de la lansarea cărților „Bejenii” și „Manualul bunelor intenții”. Moderator Rodica Păvălan

*** Doina Ruști la Craiova. În ziua de 11 noiembrie cunoscuta scriitoare (născută la Co-

moșteni-Dolj, în 1957) și-a lansat la Craiova, în două prestigioase locații, ultima sa apariție editorială, romanul *Zavaidoc*. Au fost prezentate, în același context, și două dintre romanele anterioare, *Ferenike* și *Platanos*. Gazde și interfață între scriitoare și public au fost profesorii Carmen Făgețeanu (care s-a ocupat de organizare și parteneriatul cu Inspectoratul școlar județean Dolj) și Mihai Ene, iar admirabilele momente muzicale au fost oferite de Mircea Suchici, Liviu Ploae și Dragoș Ploae. La primul dintre evenimente, desfășurat la Universitatea din Craiova, au fost prezenți studenți și elevi, alături de numeroase cadre didactice, iar la cel de al doilea, găzduit de Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, a participat, ca de obicei la această instituție, un numeros și divers public craiovean, iubitor de cultură.

Aspect din sală la lansarea romanului *Doinei Ruși* (La Universitate)

*

Vernisaj expoziție de pictură. La sediul Alianței Franceze a fost vernisată, joi, 13 noiembrie, expoziția personală a artistului plastic Florin Grădinaru, cu genericul „Revin imediat”. Lucrările au fost prezentate de artistul plastic prof. Ovidiu Bărbulescu, critic de artă prof.

Magda Buce Răduț și prof. dr. (în Arte Vizuale) Emilian Popescu.

*

Omagiu lui Alexandru Macedonski.

Marți, 25 noiembrie, la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, a avut loc activitatea de încununare a „Zilelor Macedonski”, ediția a VII-a, și anume trecerea în neuitare a comunicărilor științifice prezentate în perioada 22-24 mai a. c., în cadrul Simpozionului internațional „Alexandru Macedonski”. Este vorba de lansarea noului volum din seria *Caiete macedonskiene*, volum care însumează aproape 600 de pagini și include 50 de lucrări științifice despre opera și viața marelui poet, semnate de cercetători din țară și din străinătate. Au fost invitați să rostescă alocuțiuni Antonie Solomon, Radu Vințeanu, Florin Ridiche, Mircea Canțar și Laurențiu Ion. Au asigurat momente muzicale de excepție Ion Crețeanu și Mircea Suchici. Volumul se adaugă celor șase anterioare, pe total adunându-se peste 3.000 de pagini, astfel încât prin strădaniile, în principal, ale scriitorului Ion Munteanu (originar din Goești), Alexandru Macedonski devine, credem, cel mai larg cercetat scriitor în ultimul deceniu.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Mircea Dinescu și
Spiridon Popescu*

*Iolanda Mănescu***TEATRUL NAȚIONAL
„MARIN SORESCU”
CRAIOVA 175.
SĂRBĂTORI
TEATRALE 1850-2025**

Începutul de stagiune, plin de evenimente, de entuziasm și de inventivitate, după o vară nu lipsită de activități importante, a fost, fără îndoială, încununat de dubla celebrare a marcării celor 175 de ani de istorie densă, tumultuoasă, cu urcușuri și coborâșuri a teatrului craiovean, precum și a reverenței adresate mult aclamaților Declan Donnellan și Nick Ormerod, prezenți cu două spectacole în aceeași zi, unul realizat la Sofia, celălalt la Craiova. În cadrul celor trei zile încărcate de semnificație, 26, 27 și 28 octombrie 2025, alături de reprezentații teatrale, conferințe, expoziții, lansări de carte etc, trebuie menționat, înainte de toate, aportul reprezentanților forurilor care au onorat activitatea instituției sărbătorite. Primarul Craiovei, doamna Lia Olguța Vasilescu, susținător fervent și statornic al artei, a înmănat managerului general Alexandru Boureanu și directorului artistic Vlad Drăgulescu, într-o ceremonie plină de căldură, diploma aniversară acordată de Primărie și Consiliul Local care se va înscrie, cu siguranță, la loc de cinste în istoria teatrului.

Festivitățile de celebrare au început cu conferința „Once upon a time in Craiova” susținută de criticul de teatru Marina Constantinescu care a evocat cu farmec inconfundabil momente și personalități ce vor rămâne întipărite în memoria iubitorilor de teatru pentru totdeauna. Cu ocazia lansărilor de carte, desfășurate într-un cadru select, au luat cuvântul Primarul Craiovei, doamna Lia Olguța Vasilescu, diriguitorii Teatrului „Marin Sorescu”, Alexandru Boureanu și Vlad Drăgulescu, precum și neobositul Emil Boroghină, pagină vie de istorie teatrală. Printre cei care au onorat manifestarea cu prezența lor kespeare și al Teatrului Poesis, actor, regizor, împătimit de poezie, de muzică, de carte, într-un cuvânt de Frumos, care însuși reprezintă un ca-

s-au aflat personalități culturale, spectatori împătimiți, precum și oameni care au trăit și construit nemijlocit parte din povestea scrisă și nescrisă a teatrului craiovean. Dintre aceștia îi vom aminti aici pe prodigioșii actori Valer Dellakeza și Petre Gheorghiu-Dolj, depozitari ai memoriei multor momente semnificative, pline de intensitate, ale istoriei îndrăgitului teatru. În cadrul evenimentului, lucrarea poetului, criticului literar și istoricului teatral Nicolae Coande, „Panorama Teatrului Național Marin Sorescu, Craiova 2000-2025”, despre care autorul a vorbit cu șarmul său bine-cunoscut, a fost prezentată odată cu „Istoria Teatrului Național Craiova, 1850-2000”, de Alexandru Firescu și Constantin Gheorghiu, re-editare a volumului din 2000 apărut la aniversarea a 150 de ani, despre care directorul editurii Aius și al revistei Mozaicul, Nicolae Marinescu, a rostit cuvinte evocatoare, de natură să suscite atât interesul celor care participaseră atunci, cât și al celor care știau doar din auzite despre întâmplări și oameni de poveste. Seara celei de a doua zile a celebrărilor a reprezentat un adevărat triumf, fiind marcată de prezentarea spectacolelor „Medeea” invitat de la Teatrul Național „Ivan Vazov”, din Sofia, Bulgaria, și „Oedip” al Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova, ambele realizate de echipa britanică Declan Donnellan, regia și Nick Ormerod, scenografia. Cele două spectacole excepționale au entuziasmat și au lăsat audiențele, ca de fiecare dată, cu respirația tăiată. Limpezimea, minimalismul, unitatea montărilor au emoționat în egală măsură. Ambele spectacole oferă spectatorilor șansa să participe direct la cele prezentate, aceștia aflându-se tot timpul pe scenă alături de actorii ale căror prestații impecabile aduc în cea mai stringentă actualitate trăirile personajelor antice.

Pe întreaga perioadă a celor trei zile, s-a putut vizita, în foaierul Teatrului, expoziția de fotografie, carte, documente și distincții „Teatrul Național Craiova la 175 de ani” curatoriată de Emil Boroghină, director legendar al Teatrului Național Craiova, fondator al Festivalului Șapitol fabulos al istoriei teatrului. Cea de a treia zi și ultima dedicată sărbătoririi celor 175 de ani de istorie ai Teatrului Național „Marin Sorescu”

a fost poate cea mai emoționantă pentru că a inclus prezentarea mărturiei făcute de Emil Boroghina, Societar de Onoare al Teatrului Național Craiova, în cadrul proiecției interviului acordat Mirelei Giodea, realizatoarea emisiunii „Cu cărțile pe față”, prezentată de TVR Craiova și TVR Cultural. Spațiul muzeului TNC, încărcat de amintiri, a fost locul ideal pentru reunirea celor care vibrează împreună din dragoste pentru teatru.

Reprezentanții conducerii, Alexandru Boureanu și Vlad Drăgulescu, au coordonat cu brio o sărbătorire consistentă, încheiată luminos cu o conferință evocând viitorul teatrului, susținută de Octavian Szalad, „Teatrul Național Craiova → spre 2x175 de ani”, urmată de o dezbatere incitantă care a generat idei interesante din partea participanților, dovedind că în cele trei zile s-a „privit înapoi cu recunoștință și înainte cu încredere. Pentru că istoria continuă, iar teatrul

trăiește, se reinventează și merge mai departe” după cum stă scris, pe bună dreptate, în prezentarea festivităților de pe rețelele de social media. Minunata sărbătoare teatrală, gândită și organizată minuțios, a readus speranța într-o lume normală, armonioasă, în care teatrul, arta în general, se află pe primul loc. Am avut ocazia să simțim cu toții că putem respira liber, că putem să ne bucurăm și să visăm, că avem motive și resurse să mergem înainte drept, cu capul sus.

Nu vom încheia fără a cita textul diplomei onorifice acordate de Ministerul Culturii în anul aniversar: „La împlinirea a 175 de ani de activitate Ministerul Culturii conferă Distincția de Excelență Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova în semn de recunoaștere pentru evoluția, promovarea și inovarea teatrului românesc și pentru rolul continuu de catalizator al valorii artistice pe plan național și internațional.”

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Regretatul Mihai Dușescu, Constantin Pădureanu, Nicolae Marinescu,
Petrișor Militaru și Constantin Cicort*

**FRANÇOIS DE
MALHERBE (1555-1628)**

Poet și teoretician al clasicismului care avea să înflorească în veacul al XVII-lea prin creația unor Pierre Corneille, Jean Racine, Nicolas Boileau, Jean de La Fontaine, Molière. În a sa „Art poétique”, Boileau îl fixează întru eternitate prin acel „Enfin, Malherbe vint”. Influența avută asupra poeziei a fost evidențiată de contemporanii săi François Maynard și Honorat de Racan care, pornind de la creația acestuia au relevat „armonia clasică” a versului. Malherbe rămâne referința principală a teoreticienilor artei poetice franceze din întreg veacul al XVII-lea.

**IMITAȚIE DE PSALM
„LAUDA ANIMA MEA DOMINUM”**

**(Imitation du psaume
„Lauda anima mea Dominum”)**

Suflete, nu te-ncrede-n promisiunea lumii,
Lucirea ei pahar e, favoarea – umbra spumii
Pe care-o poartă vântul pe val neconținut.
Refuză vanitatea ce s-o urmezi te-nvață
Dumnezeu este viață
El trebuie iubit.

În van spre-a ne-implini pofte lașe, ne-caste,
Ne pierdem lângă regi zilele vieții noastre,
Îndurând umilirea, făcând genunchii moi;
Puterea lor nu-nseamnă nimic: ei nu-s decât

Oameni ca noi și-atât.
Muritori ca și noi.

Când și ei își dau duhul, nu sunt decât țărână;
Chiar Majestatea asta pompoasă și nebună
A cărei strălucire uimește lumea toată;
În largile lor cripte, trupul fără suflare
Nu mai e deloc mare;
Doar viermii îi dau roată.

Astfel pier în uitare numele unor vajnici
Stăpâni ai lumii viforoși sau pașnici:
Ne mai având coroană, le pier lăudătorii:
Se prăvălesc cu toții-n comuna groapă-a vremii
Cei ce credeau că sunt sortiți plăcerii
Făcând pe servitorii.

**SONET
(SONNET)**

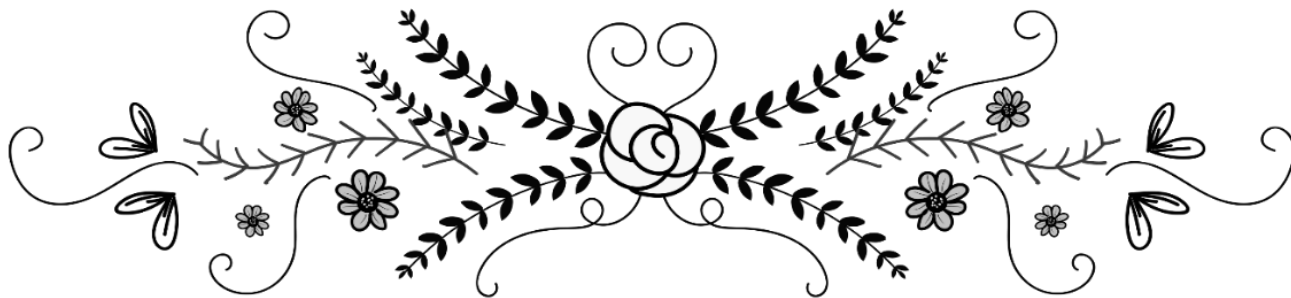
Și-acum, pentru desert suflecă-ți poala iute,
Scoate-ți cămașa-n grabă, tot, să nu mai rămână
Nimic cât să-mi oprească privire, gură, mână,
Pornite-n sexplorare de la sâni pân' la ... munte.

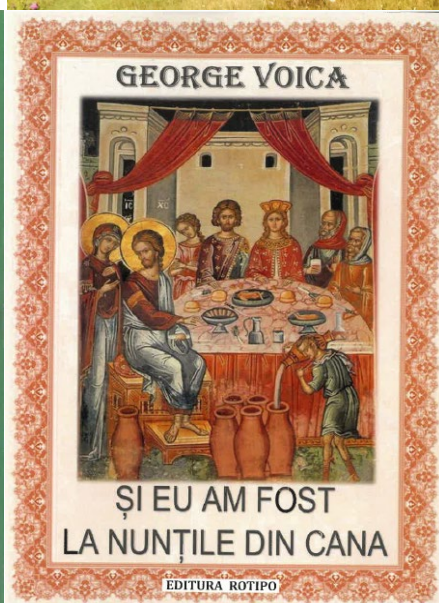
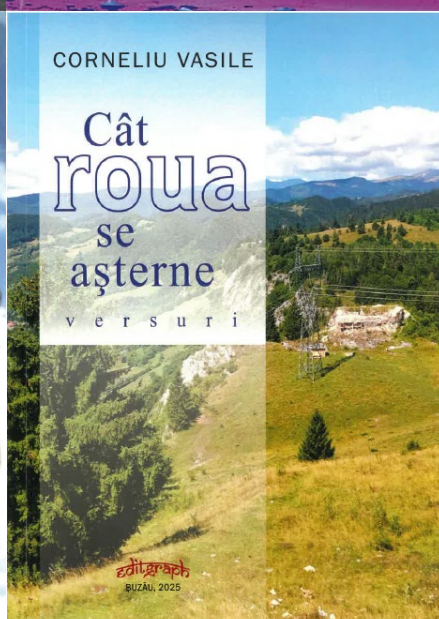
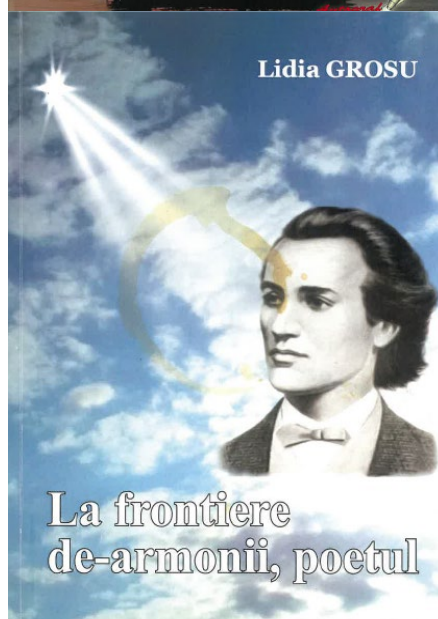
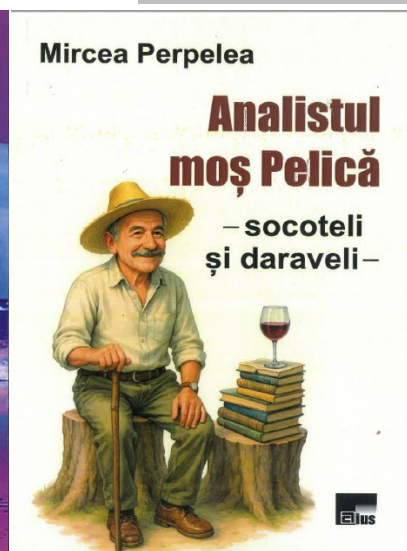
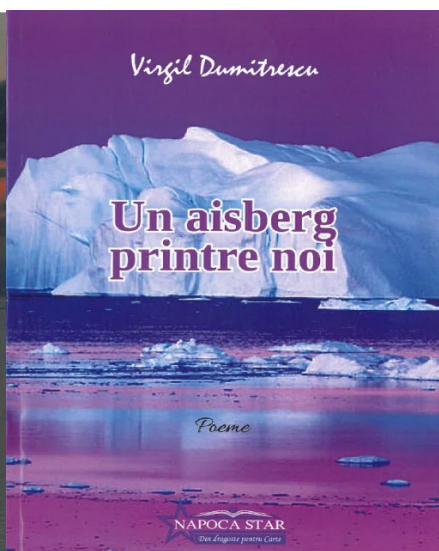
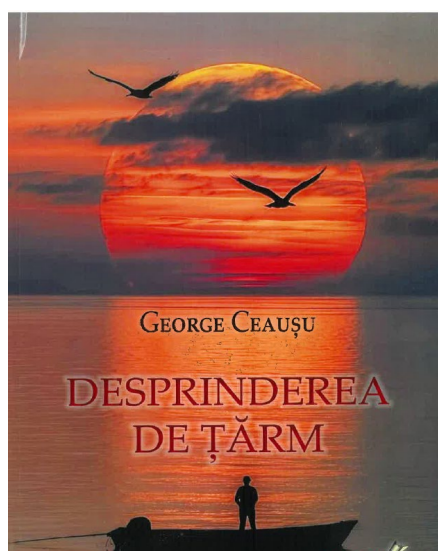
Vezi de șiretul acela rămas prins de botine
Și renunță la mutra gravă și cu perdea,
Nu-ți sunt eu chiar iubire, nici tu nu ești a mea,
Și ca să faci pe proasta nu-ncepe chiar cu mine.

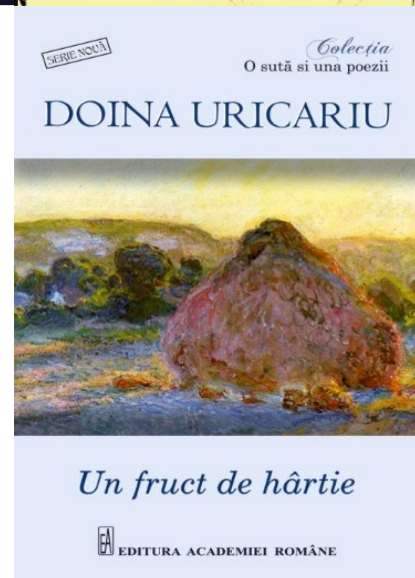
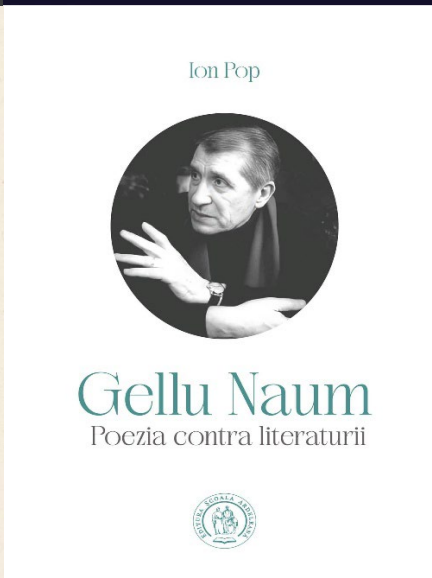
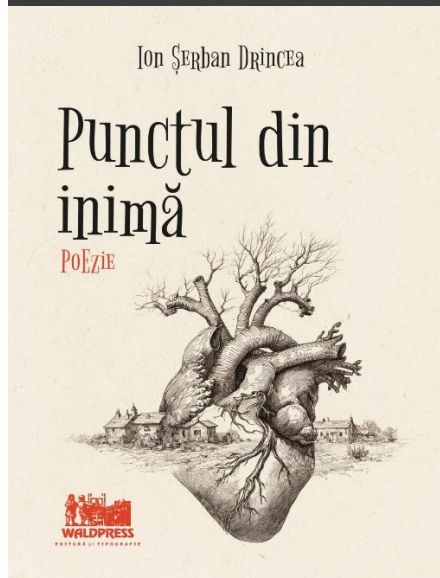
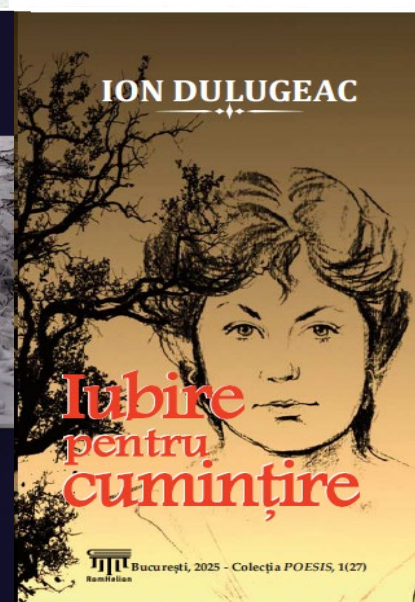
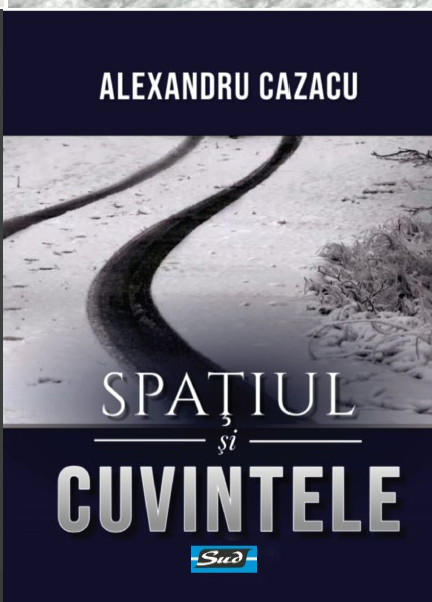
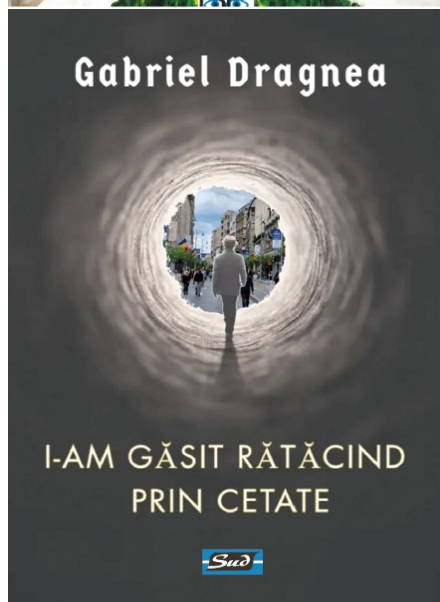
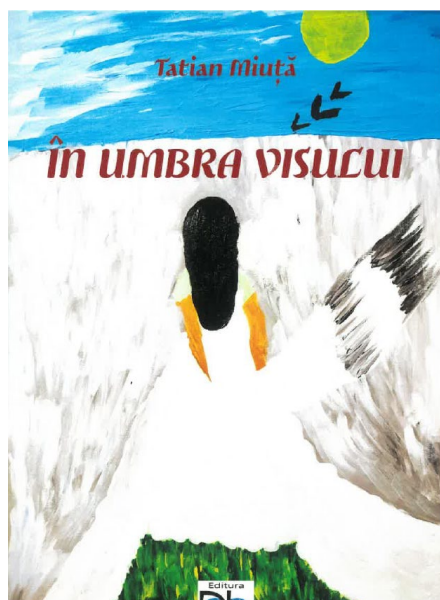
- Inima mea a ta e, dar tu îmi ceri prea mult,
Nu-mi place atâta grabă, nu pot să te ascult.
- Mândro, prea multă vorbă, mai bine ai tăcea!

- Cred că terminând masa vrei să te regalezi.
- Chiar adevăr grăit-ai, dar spune-mi, scumpa mea,
Când vezi un c... frumos cum să nu-l reg...?

Versiune în limba română de Paula Romanescu

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Moartea artei – o simplă metaforă apocaliptică? / 3

Mihaela Albu

Toată viața cu dorul imens de ȚARĂ / 5

Ion Dulugeac

Biserica-singurul garant al spiritualizării artistului / 7

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 11

POESIS

Lidia Zadeh

Lumina puțină / 12

amăgire și nemărginire / 12

în sens oppus / 13

stare cinică / 13

Laurențiu Drăgușin

Dor de tata / 14

Temeinică iertare / 14

Poveste nespusă / 14

Mica poveste / 14

Focul viu / 14

Diana Dănișor

Sub piele – cerul / 15

Ființa căzută în sine / 15

În oglindă – alte femei / 15

Ritual de reconfigurare / 16

Nu-mi port toate chipurile / 16

Răni dinainte de naștere / 16

Emilia Dănescu

Am strigat / 16

Ce-a mai rămas din noi / 16

Despre noi niciodată / 17

Dialog închipuit / 17

Îngerul întinerit / 17

Costel Stancu / 17

Virgil Dumitrescu

Până să mă nasc, am fost în comă / 19

Schiturile mirelui / 19

Noapte albă / 19

De n-ar fi următorul / 19

Baladă / 19

Elena Armenescu

Izvorul cântecului / 20

Înserare / 20

Despre Iubire / 20
Fără iubiri / 21
Universul e oglinda ta / 21

Teodor Preda

Spre începutul altei clipe / 21
Într-o fotografie cu familia / 22
Șoaptele unei dispariții / 22

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 22

Descifrarea enigmei / 22

Nicolae Tăculescu

Noaptea solstițiului de iarnă / 23
Zăpezile mileniului trei / 23
Regrete / 23
La gura sobei / 23

Victoria Milescu

Suflete cartonate / 24
Scriu cu bucurie / 24
Inima / 24
Curajul trecerii cu vederea / 24
Cine mă păzește / 25

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 25

Alexandru Drăghici

Ritual / 25
Tristeți de zăpadă / 25
Regăsire / 25
Regăsire / 25
Firimturi / 26
Solitudine / 26

Constantin Pădureanu

Doi frați buni / 26
Lacrimi fierbinți / 27

PROZĂ

George Geafir

Liber cugetător. Beția Puterii / 28

Ion R. Popa

O situație incredibilă / 29

Elena Dican

Vara altor povești / 31

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 33

LECTOR

Monica Grosu

Ficțiune, memorie și misiune culturală / 34

Florentin Popescu

Gabriel Dragnea: I-am găsit rățacind prin cetate / 35

Mihai Antonescu

Măreția jocului / 37

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 38

Mircea Pospai

Radiografie elegantă dar fermă a realităților contemporane / 39

Octavian Mihalcea

Emoții creatoare inefabile / 41

Daniel Mariș

Un don quijote modern / 42

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 43

Eliza Roha

Elena Armenescu: Imn închinat Creației Divine / 43

Florian Copcea

Ioan St. Lazăr: Fascinația meditațiilor poetice / 45

George Voica

Nelu Barbu – În orizontul critic / 47

Truda unui cărturar binecuvântat / 47

Georgeta-Amelia Motoi 49

Perspective fenomenologice, psihanalitice și arhetipale asupra „Femeii cu brațe de toamnă”
a Diane Dănișor / 49

Ion Haineș

Interludii cu mult albastru / 51

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 52

ISTORIA GÂNDIRII FILOZOFICE

Ana Ocoleanu

Das Hörspiel sau «teatrul fără ochi».

Mărirea și decăderea unei specii a genului dramatic în cultura germană a secolului XX / 53

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 54

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 55

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 57

EVENIMENT TEATRAL ROMÂNESC

Iolanda Mănescu

Teatrul Național „Marin Sorescu” Craiova 175. Sărbători teatrale 1850-2025 / 58

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 59

TRADUCERI LITERARE

François de MALHERBE (1555-1628) / 60

Imitație de psalm / 60

„Lauda anima mea Dominum” / 60

Sonet 60 (Sonnet) / 60

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la sfârșitul lunii februarie 2026.

NOUL LITERATOR

La mulți ani, 2026!

ISSN 2069-3397